

Besluit 38/25

Voorgestelde behandeling
PS-vergadering : 19 september 2025

Onderwerp
Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 23 mei 2025

Datum
19 september 2025
Documentnummer
6187803

Provinciale Staten van Noord-Brabant;

Gelezen het voorstel van de griffier van 9 september 2025, nr. 38/25 A;

Gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

Besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 23 mei 2025.

's-Hertogenbosch, 19 september 2025

Provinciale Staten voornoemd,

de voorzitter

de griffier

mr. I.R. Adema

N. van der Ven (plv.)

Vastgesteld

PS 38/25 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 23 mei 2025

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant	7
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Toelating en beëdiging tot Statenlid van Provinciale Staten de heer H.J. van Zelst	7
Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw J.J.A.W. van Eck	8
Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer A.G. Hof	9
Insprekers	9
Actualiteiten	12
Actuele motie De GOL eist zijn tol van Lokaal Brabant	12
Bespreekstukken	16
Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024	16
Statenvoorstel 13/25 Bestuursrapportage I-2025 (Burap I-2025)	35
Stemming	65
Hamerstukken	68
Statenvoorstel 26/25 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 23 mei 2025	68
Sluiting	68

Index gesproken personen

Brouwers, J. F.X.M., 14, 23, 32, 43, 48, 52, 53, 55, 58, 59, 63
Buiks, R.P.A.F., 15, 20, 25, 28, 31, 33, 42, 43, 44, 55, 61, 62, 63, 64
Damen, C.A.M., 10
Dirken, A.M.V., 14, 15
Eck, J.J.A.W. van, 8, 15
Griffier, 7, 8, 9
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64
Hattem, A.W.J.A. van, 10, 15, 59
Havermans, M.C.J., 13, 16, 30, 36, 37, 60, 61, 66
Heer, C. de, 10
Hof, A.G., 9
Hordijk, K.J.M., 16, 26, 30, 34, 35, 37, 40, 47, 50, 60
Kammen, P. van der, 17, 25, 26, 30, 33, 34, 35, 38, 42, 60, 66
Koopman, F.W.M., 15, 16
Langeman, T., 13, 16, 68
Lauwen, W.P.J.C., 10, 68
Lepolder, P.W.A., 16, 30, 37, 40, 41, 58, 60, 61, 62
Linden, J.J. van der, 53, 59
Meuwissen, C.C.R.M., 7, 8
Minkels, J.D., 23, 50, 62
Nuijten, K., 40, 46, 47, 48, 49, 57, 58, 60, 61, 62
Nuland, J.S. van, 10
Pasch, W. van der, 9, 10, 12
Raak, O.E.A. van, 38, 41, 48, 68
Rutjens, W.H.A., 13, 22, 32, 68
Spapens, M., 17, 30
Stoot, F., 19, 31, 39, 40, 41, 42, 43, 54, 60, 61
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68
Vossen, I.E.F.M., 49, 62
Zelst, H.J. van, 8, 15, 23, 29, 30, 32, 66

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Broek, D.C.H. van den (Daan)	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son en Breugel
Buiks, R.P.A.F. (Ronnie)	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. van (Johan)	BBB	Reusel
Eck, J.J.A.W. van (Jente)	SP	's-Hertogenbosch
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son en Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Hamerslag, N.I. (Nikky)	Partij voor de Dieren	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van (Alexander)	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Heer, K. de (Kees)	CDA	Eindhoven
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. van (Saskia)	PvdA	Eindhoven
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Kammen, P. van der (Patricia)	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	Lokaal Brabant	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. van de (Kasper)	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Nuenen
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	Lokaal Brabant	Rucphen
Leeger, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der (Jade)	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M. (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van (Matthijs)	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D. (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van (Jeroen)	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van (Jelle)	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der (Rik)	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van (Oscar)	SP	Breda
Rijvers, A.J.M. (Aloijs)	BBB	Baarle-Nassau
Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk

Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Sluiters, B. (Boy)	PVV	Steenbergen
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschen Hoek
Tolsma, S.A.H. (Sinne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de (Tanja)	CDA	Beek en Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wijk, N. van (Nelleke)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Wildenberg, C.H.A. van den (Corinne)	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot
Zelst H. van (Henk)	ChristenUnie-SGP	Sprang-Capelle

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 23 mei 2025**

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Toelating en beëdiging tot Statenlid van Provinciale Staten de heer H.J. van Zelst**
- III. Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw J.J.A.W. van Eck**
- IV. Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer A.G. Hof**
- V. Insprekers**
- VI. Actualiteiten**
Actuele motie De GOL eist zijn tol van Lokaal Brabant
- VII. Bespreekstukken**
Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024
Statenvoorstel 13/25 Bestuursrapportage I-2025 (Burap I-2025)
- VIII. Hamerstukken**
Statenvoorstel 26/25 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 23 mei 2025
- IX. Stemming**
- X. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant Vrijdag 23 mei 2025

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 50 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Eck, Van Dommelen, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Van Zelst, Zwart.

Afwezig: *Frenken, Hamerslag, Philippart, Schellekens, Tolsma.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De **voorzitter**: Dames en heren, we gaan beginnen. Ik open de vergadering en ik verzoek u allemaal te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb een aantal berichten van verhindering ontvangen, van de heer Philippart, mevrouw Hamerslag, mevrouw Schellekens, de heer Frenken, de heer Tolsma. De heer Berkvens zal later arriveren.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil iedereen van harte welkom heten, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering via www.brabant.nl volgen. Vandaag zijn Probusclub Het Bolwerk uit Bergen op Zoom en de Young Professionals van Geerts&Partners onze gast. Zij worden als gast van PS ontvangen door Maurice Spapens. Ik heb hem vanochtend vroeg al gefeliciteerd, want we hebben een jarige in ons midden. Tom Ludwig, gefeliciteerd. Ik stel de agenda aan de orde en ik ga daarbij specifiek in op het volgende. Er zijn geen mondelinge vragen ingediend en er is een tweetal actuele moties ingediend. De agendavergadering voorafgaand aan deze PS-vergadering heeft geadviseerd om de motie betreffende de GOL wel toe te laten als actuele motie en de motie betreffende nachtvervoer voor jongeren te behandelen bij de bestuursrapportage. Bent u daarmee akkoord? Ja, dan is het bij deze vastgesteld. Voor de goede orde herhaal ik de afspraken uit het presidium. U weet het, terughoudend interrumpen, maximaal 4 keer interrumpen met 2 vervolgvragen in de eerste termijn van uw Staten. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 23 mei 2025 onder agendapunt 12, Ingediende moties en amendementen. Tot slot in dit blokje, de ZLTO trakteert op een proeverij van asperges om u als Provinciale Staten proefondervindelijk kennis te laten maken met de productie van gezond en vers voedsel van Brabantse bodem. En die proeverij wordt in de eerste pauze van deze vergadering uitgeserveerd in de Statenlounge. ZLTO en ook enkele aspergetelers zijn daarbij aanwezig. Dan weet u dat alvast. Dan gaan wij over tot de toelating en beëdiging van de heer H. J. van Zelst.

Toelating en beëdiging tot Statenlid van Provinciale Staten de heer H.J. van Zelst

De **voorzitter**: De heer Schipper heeft bij mij zijn ontslag ingediend. Hij wordt opgevolgd als Statenlid en fractievoorzitter van de ChristenUnie-SGP door de heer Henk van Zelst. Voor de installatie van de heer Van Zelst zijn de geloofsbrieven onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit mevrouw Meuwissen, de heer Berkvens en mevrouw Kuiper. En ik vraag graag de voorzitter van de commissie, mevrouw Meuwissen, om verslag uit te brengen.

Mevrouw **Meuwissen** (VVD): Voorzitter, de door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Van Zelst onderzocht en in orde bevonden. De kandidaat voldoet aan de voorwaarden van het

lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook om te besluiten tot toelating van de heer Van Zelst.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik neem aan dat uw Staten dat advies overnemen en tot toelating besluiten? Dat is het geval, zo te zien. Dan vraag ik de heer Van Zelst naar voren te komen.

De **griffier**: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is daarop uw antwoord?

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Applaus

De **voorzitter**: De komst van Henk van Zelst leidt tot het vertrek van Anne Schipper. Anne, jij neemt afscheid van ons. En je weet dat we dat eigenlijk allemaal heel erg jammer vinden, ondanks het feit dat we natuurlijk positief zijn over het feit dat je goed wordt opgevolgd. Je bent, als ik jou mag kwalificeren als Statenlid, scherp op de momenten dat het nodig is. Je vindt fatsoen heel erg belangrijk. Je weet op de goede manieren een enorme verbindende rol te vervullen. Ik wil je ook echt wel kwalificeren als bruggenbouwer. Daar waar het nodig was, heb jij mooie voorstellen gedaan, om uiteindelijk tot een compromis te komen. We begrijpen allemaal jouw stap. Een van de belangrijke dingen die jij in je leven tot doel hebt, is om voor anderen een verschil te maken. Dat heb je hier gedaan en dat ga je natuurlijk ook heel erg doen in jouw nieuwe rol in je reguliere baan. Dat neemt niet weg dat wij jou enorm gaan missen. Dus heel veel dank voor jouw inbreng.

Applaus

De **voorzitter**: De heer Heijmans heeft aangegeven tijdelijk met ontslag te gaan in verband met zijn gezondheid. Wij hopen van harte dat hij goed herstelt. Het gaat gelukkig alweer een beetje beter met hem. Het tijdelijk ontslag is ingegaan op 19 april. De heer Heijmans wordt als Statenlid tijdelijk vervangen door mevrouw Van Eck.

Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw J.J.A.W. van Eck

De **voorzitter**: Voor de installatie van mevrouw Van Eck als tijdelijk Statenlid zijn de geloofsbrieven onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit mevrouw Meuwissen, de heer Berkvens en mevrouw Kuiper. Ik vraag graag de voorzitter van de commissie, mevrouw Meuwissen, om verslag uit te brengen.

Mevrouw **Meuwissen** (VVD): Voorzitter, de door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de mevrouw Van Eck onderzocht en in orde bevonden. De kandidaat voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook om te besluiten tot toelating van mevrouw Van Eck.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u daarmee akkoord bent? Dat is het geval. Dan vraag ik mevrouw Van Eck naar voren te komen.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is daarop uw antwoord?

Mevrouw **Van Eck** (SP): Dat beloof ik.

Applaus

Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer A.G. Hof

De **voorzitter**: Maikel Boon heeft mij bericht te stoppen als burgerlid. Ik stel de benoeming en beëdiging van de heer Hof van de PVV als burgerlid aan de orde. Indachtig artikel 6 van het reglement van orde van Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 is door de griffier getoetst of het kandidaat burgerlid op grond van de voorwaarden als neergelegd in het reglement van orde benoemd kan worden als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, legt het burgerlid conform het reglement van orde een eed of de verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat de heer Hof aan de voorwaarden voldoet. Ik neem aan dat uw Staten de heer Hof benoemen? Zo ja, dan vraag ik bodes om de heer Hof naar voren te begeleiden.

De **griffier**: Ik zweer dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is daarop uw antwoord?

De heer **Hof** (PVV): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Applaus

Insprekers

De **voorzitter**: Er heeft zich voor deze vergadering een inspreker gemeld, de heer Willem van der Pasch. Hij spreekt in op de bestuursrapportage. Ik geef hem graag het woord. Hij heeft 3 minuten. En voor zo meteen alvast, alle fracties mogen een verduidelijkende vervolgvraag stellen als zij daar behoefte aan hebben. Nadat alle vragen zijn gesteld, krijgt de inspreken nog eenmaal het woord om te antwoorden. Het woord is aan de heer Van der Pasch.

De heer **Van der Pasch**: Geachte voorzitter, geachte leden van Provinciale Staten, geachte belangstellenden, zeer bedankt voor de mij geboden gelegenheid om mijn onderzoek aan u te kunnen toelichten. De toekomstige bekabeling van de 150 KV-hoogspanningsleiding in Eindhoven-Noord triggerde mij. Wat gaan we doen met grond onder die leidingen? Op dat tracé kunnen zo'n 4000 woningen plus voorzieningen worden gebouwd en bovendien kan de N40, de provinciale weg van Noord-Eindhoven naar Oost-Geldrop worden aangelegd. De eerste drie kilometer van die weg bestaan uit een tunnel, waarvan driekwart van de 80.000 auto's die dagelijks rijden op de Kennedylaan in Eindhoven gebruik gaan maken. Dat is verkeer dat niet in Eindhoven moet zijn, maar naar Nuenen, Helmond, Geldrop of zelfs de A67 rijdt. De reden waarom ik juist hier en nu uw aandacht hiervoor vraag, heeft alles te maken met het besluit, dat Nuenen vorige week nam. Nuenen heeft formeel de vergunningaanvraag voor een goederendistributiecentrum op Eeneind positief gehonoreerd. Dit voorstel gaat dus ook over dat goederendistributiecentrum. Het voorziet erin dat alle verkeer van Eeneind en Spaarpot, de bedrijventerreinen van Nuenen en Geldrop, wordt afgewikkeld via die N40. Die mogelijkheid verdwijnt als het GDC exact op die vergunde plek komt. Het voorstel is, daarvoor vraag ik uw medewerking, erin te voorzien dat het GDC op dezelfde plaats, maar dan wel 180 meter naar het westen opgeschoven, kan worden gerealiseerd. Door die verschuiving wordt niet alleen de aanleg van de N40 mogelijk, maar ook de voorgenomen nieuwe hoogspanningsleiding van Tennet tussen Maastricht en Eindhoven. Want 5 van de 6 opties gaan exact over de locatie waar het GDC is gepland. Een extra impuls krijgt dit verzoek door het overleg jongstleden maandag tussen minister Madlener en gedeputeerde Van Gruijthuisen over de bereikbaarheid van de Brainportregio. Eenmaal in een generatie is een dergelijke ingreep aan de orde. Hooguit eenmaal in een halve eeuw doet zich de kans voor om grote maatschappelijke uitdagingen als bereikbaarheid, milieu, woningbouw en verkeersveiligheid integraal aan te pakken en op te lossen. In de twintiger jaren van de vorige eeuw stond Eindhoven voor de uitdaging om vijf dorpen letterlijk aan zich te binden. De rondweg werd de allesbepalende oplossing. Een halve eeuw later werd de Gordiaanse knoop van verkeer tussen Rotterdam, Utrecht, Venlo, Maastricht en Antwerpen doorgehakt. Nu, weer een halve

eeuw later staat de Brainportregio voor een schaa sprong en vraagt de actualiteit om een infrastructurele oplossing rond Eindhoven. Hoe leiden we die enorme verkeerstoename buiten de bebouwde kom en ontsluiten we de oostzijde van de regio? De N40 is nodig voor de bereikbaarheid en voor de afwikkeling van het bovenregionale verkeer, maar ook omdat daardoor meer dan honderdduizend auto's, die nu dagelijks door de kom van Eindhoven, Nuenen en Geldrop rijden, uit die bebouwde kom kunnen worden geweerd. De N40 maakt het ook mogelijk dat op het traject in Eindhoven van de Kennedylaan, de rondweg en de Eisenhowerlaan, 13.000 woningen kunnen worden gebouwd. En dat de vele tienduizenden inwoners van Eindhoven, die dagelijks dat verkeer voor zich en door zich en naast zich zien rijden en horen rijden, worden verlost van die enorme milieubelasting die daarvan het gevolg is. Ik dank jullie voor de aandacht.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage, meneer Van der Pasch. Ik kijk naar de Staten, waarbij ik voorstel dat u individuele dankzegging achterwege laat, want ik heb u net bedankt voor uw inbreng namens de Staten. Ik ga naar de BBB.

Mevrouw **Damen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Onze vraag is, zijn deze plannen uitvoerbaar? En met name gezien het aantal partijen dat hierbij betrokken is. Daarbij wil ik opmerken dat wij zo'n kleine ruimte rondom Eindhoven echt wel zien zitten.

De **voorzitter**: Anderen die een vraag hebben? De VVD.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij zien wij in deze zaal allemaal de problematiek in de Noordwestelijke hoek van Eindhoven. De gedeputeerde heeft toegezegd om onderzoek te gaan doen hoe een oplossing gevonden kan worden. Het is mooi om dit initiatief daarin mee te nemen.

De **voorzitter**: En wat is uw vraag? We hebben afgesproken dat we geen politieke verklaringen doen bij dit soort zaken.

De heer **Van Nuland** (VVD): Daar heeft u gelijk in, voorzitter. De vraag aan de heer Van de Pasch is, kunt u iets meer toelichten wat ook de verkeerskundige positieve effecten zullen zijn van deze weg en in hoeverre daar ook draagvlak voor is bij gemeenten.

De **voorzitter**: Anderen? CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Het oplossen van de woningbouwopgave is een belangrijk onderdeel van uw onderzoek. We weten dat procedures vaak erg veel tijd in beslag nemen en dat zal in dit geval zeker niet minder zijn, als er eerst nog een weg moet worden aangelegd. Hoe verwacht u in de komende jaren een bijdrage te kunnen leveren aan de woningbouwopgave met dit plan?

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. U geeft aan dat de aanpassing van het tracé 60.000 voertuigen scheelt in de kom van Eindhoven en 10.000 in Geldrop. Hoe komt u aan die berekening?

De **voorzitter**: Ik kijk verder rond. De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. En dank aan de inspreker voor deze uitstekende presentatie en suggesties. Ik heb nog een vraag. Het komt voor een groot deel overeen met de zogenaamde BOSE-nota uit 2005, het toenmalige samenwerkingsverband regio Eindhoven, die als focus het alternatief van de kleine ruit hadden. Dat plan is een of twee jaar later afgewezen door het regiobestuur. Wat maakt dat dit plan, dat voor een groot deel overeenkomt met de kleine ruit, wel haalbaar is in de ogen van de inspreker?

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder rond. Gaat uw gang in de beantwoording, meneer Van der Pasch. U heeft vijf vragen gekregen.

De heer **Van der Pasch**: Dank u wel, voorzitter. Ik zal beginnen in de volgorde waarin ze gesteld zijn, dus eerst de vraag van mevrouw Damen van BBB over de uitvoerbaarheid, omdat er zoveel partijen bij

betrokken zijn. Dat doet een beroep op de kracht van onze regio. Brabant, met name de Brainportregio, is groot geworden door samenwerking. We merken nu al, wanneer we polsen hoe dit plan valt, dat maatschappij breed, dus bij ondernemers, bij politici, bij de mensen, dit veel draagvlak vindt. We hebben maar een beperkt aantal gemeenten bij elkaar nodig, Nuenen, Geldrop en Eindhoven, om dit op te lossen. Elk onderdeel van de weg dat een belang heeft in die gemeenten ligt op grond van de gemeenten. Eindhovense grond heeft een Eindhovens belang, Nuenense grond heeft een Nuenens belang en Geldropse grond heeft Geldrops belang. Dat draagt ertoe bij dat er grote samenwerking is. Ik heb dat natuurlijk ook gepolst. Ik heb gesprekken gevoerd met mensen uit de politiek en uit het bestuur. Ik merk dat er draagvlak is. Het draagvlak in Eindhoven is natuurlijk veel moeilijker te polsen, omdat het een grotere situatie is en er veel meer belangen zijn, zowel in West als Oost. Maar ik reken er ook wel op dat uw Staten in staat zijn om de mensen in de regio Eindhoven en in Eindhoven zelf een beetje over die brug te duwen. Dan de vraag de heer Van Nuland van de VVD met betrekking tot de positieve effecten. Ik denk dat met name moet worden gekeken naar gemeenten als Geldrop en Nuenen. Geldrop heeft nu zo'n 50.000 auto's elke dag, die in het zuiden Geldrop ingaan. Dat is de enige weg waarover zij Geldrop binnen kunnen als ze niet over Eindhovense grond gaan. Al die auto's gaan door de kom van Geldrop en vervolgens naar Helmond, Nuenen of Eindhoven. Door deze afslag te maken op de laan gaat driekwart van die auto's buiten de bebouwde kom. Dat ontlast de bebouwde kom, dat neemt veel milieueffecten weg, maar vermindert ook de kosten van het wegenonderhoud. Denk ook aan vakantiepark 't Wolfsven in Mierlo. De caravans en auto's die daar naartoe gaan, hoeven niet meer door de bebouwde kom van Geldrop. Voor Nuenen geldt dat er woningbouwlocaties zijn die zeer moeilijk zijn ontsloten in Nuenen-West. Juist door deze weg kan dat worden ontsloten op de bedrijventerreinen. En met name natuurlijk, waar we het hier over hebben, het vervoer naar het distributiecentrum. Dat ligt eigenlijk in nowhere land, want er zijn geen wegen behalve de Collse Hoefdijk. Als alles over de Collse Hoefdijk en over de brug van het kanaal zou moeten, wordt dat een enorme belasting, waar door iedereen terecht zorgen over worden uitgesproken. Zowel Nuenen als Geldrop kunnen al de ontsluiting van dat goederendistributiecentrum in dat tracé dat ik heb onderzocht, aanleggen. En ik verklaar u dat ik elke meter van dat hele tracé van 13,5 kilometer heb gelopen en gefietst. Er hoeft nog geen schuurtje te worden gesloopt om het aan te leggen. Zelfs voor Geldrop geldt dat de Rederijklaan, waar het over gaat, een openbare weg is. Dus het zou bij wijze van spreken met bestrating al kunnen. Voor Eindhoven is natuurlijk het grootste voordeel het ontsluiten van de noordzijde, het verkeersluw maken van de Kennedylaan, de rondweg en de Eisenhowerlaan. En met name het aantal woningen dat men daar kan bouwen. Er is al een voorstel om een deel van de Kennedylaan en de rondweg van een tunnel te voorzien. Dat is heel kostbaar. Dit stuk is veel goedkoper en is daardoor ook veel gunstiger voor Eindhoven. Ik ga nog even op die kosten in. Als ik het vergelijk met de Westerscheldetunnel, de tunnel bij Maastricht en de weg bij Valkenswaard en Bergeijk, dan kom ik hier op kosten van tussen de 800 en 900 miljoen euro. U moet weten dat de Westerscheldetunnel 950 miljoen euro kostte en de tunnel bij Maastricht 850 miljoen. Dan heeft u er een gevoel bij. De weg bij Valkenswaard kostte 80 miljoen, daar zat geen tunnel in natuurlijk. Ik ga naar de vraag van CDA. De heer De Heer vraagt naar de tijdsperiode. Het is een complexe opgave, niet in het minst omdat er zoveel partijen bij betrokken zijn, zoals mevrouw Damen ook zei. Zo'n complexe opgave moet je met een matrix planning te lijf gaan, weet ik uit de praktijk. Dat betekent dat je de meest tijdrovende trajecten het vroegst opstart en dat je probeert met al die trajecten tegelijk bij de finish te komen. Als de gemeente Eindhoven bijvoorbeeld zou zeggen, wij zijn hier voor, dan kan begonnen worden met een vergunningstraject om te bouwen aan de Kennedylaan, terwijl de auto's daar nog rijden. Op die manier, daarmee bedoel ik met zo'n matrixplanning, kun je de meest tijdrovende projecten al meteen opstarten en dan kun je over drie tot vier jaar klaar zijn om aan het bouwen te gaan. Dat wil ik meegeven met betrekking tot de planning en de complexiteit van zo'n project. De vraag van Lokaal Brabant was hoe ik aan de berekeningen kom. Dat zijn cijfers die iedereen kan vinden op het CBS en die je kunt opvragen bij de gemeente. Gegevens over het aantal auto's en de intensiteit van de wegen zijn beschikbaar voor degenen die de vraag stellen. De laatste vraag was van de PVV van meneer Van Hattem. U hebt het over de kleine ruit. Ik zal u vertellen, toen ik als boerenzoon in St-Oedenrode op de boerderij van mijn vader een keer Het Beste Boek van de Weg kreeg, dan praat ik over de tijd rond 1960, 1962, heb ik daarin de A50 al getekend. Dat duurde tot ongeveer 2002, dus zo'n 35, 40 jaar later, dat die A50 echt werd aangelegd. Het speelt in de hoofden van de mensen dat die ruit gemaakt moet worden. Alleen, er is natuurlijk ook een vorm van ideologie, moet je daarmee doorgaan of moet je daarmee stoppen? De belangrijkste oorzaak om dat stil te leggen, is bijvoorbeeld de natuur geweest. Men is bang voor het aantasten van de natuur, juist in dat binnengebied tussen Nuenen enerzijds en Eindhoven anderzijds. De Rul, zoals de Kleine Dommel daar heet, is een kwetsbaar gebied. Juist die Rul heb ik heel nauwkeurig bestudeerd, hoe dat we daar kunnen passeren.

En het mooie voorbeeld is dat bij Valkenswaard de N69 op poten over en door dat natuurgebied gaat. Dat kan ook bij De Rul. Ik ondertunnel die weg tot die voorbij de Dommel omhoog komt, vandaar gaat hij op poten langs De Rul. Hij komt nooit dichterbij De Rul dan zo'n 300 tot 400 meter. Maar het gevoel is natuurlijk ook heel belangrijk, mensen moeten weten dat hij daar niet in zit of op zit.

De **voorzitter**: Denkt u eventjes aan de tijd bij uw beantwoording?

De heer **Van der Pasch**: Ik zal afronden. Het laatste deel van die opmerking is dat het hele Rulgebied van ongeveer zes kilometer lang als wandelpark, verblijfspark, fietspark, of als beeldentuin of museum kan worden ingericht. En dat wordt gefinancierd door alle grote bedrijven in de regio. En dat is dus toegankelijk voor de hele regio, maar misschien ook wel nationaal, omdat het een vermaard nationaal park kan worden. Ik heb de vragen hiermee beantwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw beantwoording. De griffie heeft uw gegevens. Als fracties nog behoefte hebben aan een verdieping, dan kunnen zij u vinden. Veel dank voor uw inbreng en de beantwoording van de vragen.

Actualiteiten

Actuele motie De GOL eist zijn tol van Lokaal Brabant

De **voorzitter**: Eerst geef ik de indiener van de motie het woord voor 2 minuten. Daarna krijgen de andere fracties de ruimte om vragen te stellen. Daarna beantwoordt Gedeputeerde Staten en daarna kan de indiener nog een keer het woord krijgen en tot slot ook de gedeputeerde. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Voordat ik inhoudelijk begin, doe ik graag de melding dat ook de VVD deze motie mee wil dienen. Dat moeten we als zodanig zien. Toen ik ooit in 2011 als onervaren burger lid werd van Provinciale Staten liep het project GOL al volop. Het project kent dus een hele lange historie van plannen maken, bezwaren krijgen, uitspraken en uiteindelijk nu een definitieve uitspraak. Het is een plan dat in de loop der tijd een financieringsslag heeft laten zien, dat inmiddels opgelopen is tot meer dan 220 miljoen euro. We maken ons daar zorgen over. U kent Lokaal Brabant als een partij die opkomt voor de gemeenten en de gemeenschappen. Ook twee gemeenten staan hiervoor aan de lat. Ze zien het nut van de uitvoering van de plannen, maar ook zij lopen tegen de kosten aan. We zouden daarom willen vragen aan GS om met name bij het bestuurlijk overleg van de Leefomgeving, dat op 4 juni gaat plaatsvinden, bij het Rijk een beroep te doen op solidariteit vanuit het Rijk, ondersteuning vanuit het Rijk om financieel bij te dragen aan dit voor Brabant, maar ook voor Nederland, belangrijke project dat duur geworden is door de opeenvolgende tijd en alle prijzen en kosten. We vinden dat het Rijk schuldplichtig is aan Brabant. Er zijn teveel projecten door het Rijk in de ijskast gezet en het is tijd om aan het Rijk te vragen om hierop in te spelen. We zien al in de mededeling die ons gisteren is toegekomen dat er aanvullende financiering nodig is. We dringen erop aan dat GS daar een punt van maakt namens Provinciale Staten bij het bestuurlijk overleg Leefomgeving op 4 juni.

Motie M109-2025: De GOL eist zijn tol

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025

Constaterende dat:

- De bezwarenprocedure met betrekking tot de gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) is doorlopen;
- Nu aan de slag kan worden gegaan met de uitvoering van de plannen die van belang zijn voor deze regio;
- De kosten voor uitvoering en materialen gedurende de tijd die verstreken is terwijl de bezwaarprocedures liepen enorm zijn gestegen;

Overwegende dat:

- Nu de begrote kosten zijn toegenomen tot een genoemd bedrag van 220 miljoen euro
- Dit drukt op de begroting van de provincie en op die van de gemeenten Heusden en Waalwijk;
- Gemeenten al te maken krijgen met kortingen op het gemeentefonds;

- De genoemde gemeenten en de provincie uitvoering van groot belang achten voor de regio;
- Het Rijk schuldplichtig is aan Brabant omdat verschillende infrastructurele projecten niet zijn uitgevoerd;
- Het Rijk een verantwoordelijkheid heeft om de bereikbaarheid van Brabant te waarborgen;

Verzoekt Gedeputeerde Staten om:

- Op zoek te gaan naar alternatieve financiering en daarbij nadrukkelijk bij het Rijk aan te kloppen om haar verantwoordelijkheid te nemen en een bijdrage in de kosten te leveren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Hubert Koevoets, Lokaal Brabant

Motie M109a-2025: De GOL eist zijn tol

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025

Constateerende dat:

- De bezwarenprocedure met betrekking tot de gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) is doorlopen;
- Nu aan de slag kan worden gegaan met de uitvoering van de plannen die van belang zijn voor deze regio;
- De kosten voor uitvoering en materialen gedurende de tijd die verstreken is terwijl de bezwaarprocedures liepen enorm zijn gestegen;

Overwegende dat:

- Nu de begrote kosten zijn toegenomen tot een genoemd bedrag van 220 miljoen euro
- Dit drukt op de begroting van de provincie en op die van de gemeenten Heusden en Waalwijk;
- Gemeenten al te maken krijgen met kortingen op het gemeentefonds;
- De genoemde gemeenten en de provincie uitvoering van groot belang achten voor de regio;
- Het Rijk schuldplichtig is aan Brabant omdat verschillende infrastructurele projecten niet zijn uitgevoerd;
- Het Rijk een verantwoordelijkheid heeft om de bereikbaarheid van Brabant te waarborgen;

Verzoekt Gedeputeerde Staten om:

- Op zoek te gaan naar alternatieve financiering en daarbij nadrukkelijk bij het Rijk aan te kloppen om haar verantwoordelijkheid te nemen en een bijdrage in de kosten te leveren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Hubert Koevoets, Lokaal Brabant
Carola Meuwissen, VVD

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik kijk even naar de fracties. De BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, een korte vraag vanaf de plaats. De heer Koevoets geeft het zelf al aan, gisteren heeft kabinet of het Rijk aangegeven het project in de ijskast te zetten. Daarom is mijn vraag aan zowel de indiener als het college, hoe groot achten zij de kans bij deze aanvraag, want volgens mij moet het Rijk al hele grote keuzes maken.

De **voorzitter**: De VVD? GroenLinks? Partij van de Arbeid? SP? PVV?

De heer **Langman** (PVV): Wij kunnen ons aansluiten bij de BBB.

De **voorzitter**: D66? CDA? JA21?

De heer **Rutjens** (JA21): Voorzitter, ik heb drie vragen. U vraagt om alternatieve financiering, voor de duidelijkheid, dat betekent dus gewoon bij het Rijk? De tweede vraag is, om hoeveel euro gaat het

eigenlijk? Het is misschien wel handig om te weten, hoeveel euro vragen we? De derde vraag is, stel dat het Rijk het niet doet, zijn er alternatieven? In de zin dat wij gewoon in de provincie iets besparen en daar dan investeren.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren? Volt? Forum? 50PLUS?

De heer **Brouwers** (50PLUS): De vraag is eigenlijk, wat zou er verkeerd gaan als we een streep zouden zetten door het project?

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP niet. Dan ga ik nu als eerste naar het college.

Mevrouw Dirken (GS, VVD): Dank u wel voor uw motie. Zoals u weet, heb ik hier een hele tijd geleden het volgende gezegd, toen we het de laatste keer over de GOL hadden. Op het moment dat we een positieve uitspraak hebben van de Raad van State, gaan we kijken hoe de GOL er financieel voor staat en waar we precies met elkaar naar zitten te kijken. En dan kom ik terug bij u met de vraag om als het nodig is aanvullende financiële middelen beschikbaar te stellen. U heeft deze week ook het Statenvoorstel ontvangen, waarin staat dat we inderdaad aanvullende financiële middelen nodig hebben en het voorstel om het daar met elkaar op 27 juni met elkaar over te gaan hebben. Zoals u misschien heeft kunnen zien deze week in het Statenvoorstel of in de persberichten, die er iets eerder waren dan waar we op gerekend hadden, dat er inderdaad nog een gat zitten tussen wat we gereserveerd hadden met elkaar en wat er aanvullend nog nodig is. Zoals u van ons college mag verwachten, vinden wij zelf ook dat we moeten gaan onderzoeken, wat er dan mogelijk is om aanvullende middelen vrij te spelen, bijvoorbeeld bij het Rijk. Meneer Koevoets, u triggert mij wel met het woord alternatieve financiering. Ik ben blij dat die vraag ook door JA21 wordt gesteld. Want alternatief is een ander woord dan aanvullend. Ik ben heel benieuwd wat u daar precies mee bedoelt. Bedoelt u dat wij keurig de financiële ladder af moeten lopen? Dat gaan we uiteraard sowieso doen, daar mag u op vertrouwen. Daar hoor ik graag even uw toelichting op. Verder heeft u inderdaad gelijk dat u vandaag met deze vraag komt, daarbij heeft u wel een punt, want als het gaat om rijksmiddelen dan is het BOL en het MIRT altijd wel de plek om het Rijk daarnaar te vragen. En aangezien het BOL op 4 juni plaatsvindt, begrijp ik dat u nu om actie vraagt en niet pas op 27 juni als we het voorstel met elkaar behandelen. In die zin heb ik ook geen bezwaar tegen uw motie en zie ik het eigenlijk als een call to action vanaf nu tot aan 27 juni om daar iets in te gaan doen richting het Rijk. Daarbij wil ik wel een winstwaarschuwing geven. Als wij zoiets op 4 juni inbrengen, dan is de kans dat wij daar op 27 juni antwoord op hebben niet zo bijzonder groot. Als ik het mag lezen als een parallel proces, dat we het nadrukkelijk aan de orde stellen bij het Rijk en dat we met elkaar weten dat we daar op 27 juni nog niet het antwoord op zullen hebben, maar dat mogelijk daarna die processen parallel met elkaar zullen lopen, dan heb ik geen bezwaar tegen uw motie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de indiener. Ik meld nog even dat de heer Smeulders niet aanwezig is vandaag, omdat hij een andere vergadering heeft, waarvan wij het ook relevant vinden dat hij daarnaar toe gaat. Hij wordt derhalve vervangen.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Ik antwoord op de vragen van de gedeputeerde. U kunt dat zien als aanvullende financiering. Ik weet welke andere konijnen u nog uit de hoge hoed zou kunnen toveren op dit gebied. Ik kan u daar niet bij helpen en weet niet wat er alternatief nog te doen is op dit gebied. Dat zou mooi zijn, maar ik vrees dat er niet veel van terecht zal komen. Dat is wat ons betreft het verhaal. We snappen ook dat de ambtelijke molens in Den Haag niet zo snel malen. We zullen die twee trajecten inderdaad parallel zien lopen. Maar, zoals u zelf ook al aangeeft, achten we het opportuun om wel een signaal te doen uitgaan namens de Staten om daar serieus naar te kijken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Tot slot de gedeputeerde voor een minuut.

Mevrouw Dirken (GS, VVD): Dank. Dan zal ik het woord alternatieve in de motie ook lezen als een beroep op ons om de financiële ladder zorgvuldig af te lopen en naar alle middelen en mogelijkheden te kijken die er potentieel zijn om die aanvullende middelen op een andere manier te regelen dan via de knelpuntenbuffer, zoals nu het voorstel is. Fijn dat u zegt dat het proces intussen parallel door mag lopen. Dat is wat we nodig hebben als we dat gesprek gaan voeren. Dank u wel dat u gevraagd heeft om dit nu te doen. Het betekent inderdaad dat we het gesprek nu kunnen starten en dat we niet tot de zomer hoeven wachten.

De **voorzitter**: Een hele korte interruptie.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik dacht dat de heer Koevoets bij het woord alternatief ook aan Europese mogelijkheden dacht. Dat werd niet genoemd, dus ik wilde u toch vragen hoe u de kans ziet om Europees een bijdrage te verwerven.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Vandaar dat ik ook vroeg, wat bedoelt u precies met dat woord. Wij hebben gezegd, we moeten gaan kijken of er aanvullende mogelijkheden zijn bijvoorbeeld bij het Rijk. Ik zag meneer Koevoets net knikken. Als we de financiële ladder gewoon goed aflopen, dan zijn er heel veel zaken die we kunnen onderzoeken. Dat is wat we in dit huis normaal ook doen, daar mag u op vertrouwen. De optie die u noemt, is een van de mogelijkheden die we daar altijd in meenemen. Alleen, als ik aan het parallelle proces refereer, besef dat dat natuurlijk een nog langer traject is. Maar als dat de oproep is, die u met zijn allen doet, dan ben ik van harte bereid dat te doen. Nogmaals, dan zal het gaandeweg het proces een keer zijn beslag krijgen. Maar ik heb u goed gehoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat gezegd hebbende, sluiten we de beraadslaging over de motie. Ik schors de vergadering kort. De griffier gaat op de stembel drukken. Ik verzoek u de sprekerspas alvast in de microfoonpost te stoppen en daar te laten. Dan kunnen wij ons in een minuutje voorbereiden op de stemming. Blijft u vooral in de zaal. Ik schors de vergadering bij deze.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heb begrepen dat we klaar zijn. Ik heropen de vergadering. Ik vraag stilte in de zaal. Ik ga iets vertellen dat u al weet, maar ik moet het toch doen. Op de microfoonpost voor u ziet u per stemming in beeld over welk besluit gestemd wordt. U ziet drie knoppen, voor, tegen en onthouding. De knop onthouden kunt u alleen volgens artikel 28 van de Provinciewet gebruiken. Dat is niet aan de orde, want niemand heeft zich gemeld. U weet het ook, u kunt uw stem nog wijzigen zolang de stemming nog niet is gesloten. Na de stemming geef ik de ruimte om een stemverklaring af te leggen. Ik ga er vanuit dat u dat namens uw fractie doet. Mocht dat niet het geval zijn, dan hoor ik dat graag. We beginnen met de stemming over de motie GOL. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 35, tegen 12 en daarmee is de motie aangenomen.

Mevrouw **Koopman** (SP): Voorzitter, mevrouw Van Eck is net benoemd, maar haar stem is niet meegeteld. Althans, het kastje deed het niet.

De **voorzitter**: Als dat mis is gegaan, gaan we de stemming over doen. Daar kan je niks aan doen. We gaan opnieuw stemmen over deze motie. Trek volgende keer even aan de bel. We gaan opnieuw stemmen. Zijn we daar klaar voor? We wachten even. We gaan het anders doen. Het gaat niet lukken om op dit moment de stemspasjes actief te krijgen. De vorige stemming is nog steeds aan de orde.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, een punt van orde met betrekking tot de zuiverheid van de stemming. U kunt nu het risico krijgen dat mensen hun stem alsnog gaan wijzigen. Als de vorige stemming aan de orde is, wil ik dat de stemmen zoals ze zijn uitgebracht wel zo blijven staan.

De **voorzitter**: Ja, dat zeg ik. Alleen ik vind het wel reëel dat mensen die niet kunnen stemmen omdat het materieel niet werkt, nog even kunnen zeggen wat ze gestemd zouden hebben. Dat was ik aan het vertellen. Dus ik ga hen vragen wat ze gestemd zouden hebben, naast de stemming die staat. Dus we gaan niet opnieuw stemmen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Helder, dat is prima.

Mevrouw **Van Eck** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zou voor gestemd hebben.

De **voorzitter**: Dank u wel. En de heer Van Zelst?

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat zijn 2 stemmen voor bijgeteld op de stemmen die er waren. In totaal zijn er voor 37 en tegen 12. Dat is dan nu de uitslag van de stemming. We hopen dat later, op het moment dat er

meer gestemd gaat worden, mevrouw Van Eck en meneer Van Zelst mee kunnen stemmen. Anders zullen we ook die stemmingen op deze manier moeten doen.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, mogen wij nog een stemverklaring afgeven?

De **voorzitter**: O ja, sorry. Daar al het gedoe ben ik dat vergeten. Gaat u gang.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, BBB heeft tegengestemd omdat je, als je voor deze motie stemt, ook al akkoord gaat met de exorbitante stijging van de prijs. GS heeft aangegeven daarmee naar ons te komen. Wij willen eerst die beraadslaging afwachten alvorens met deze motie mee te gaan.

De **voorzitter**: Ik kijk verder rond. De SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ondanks dat dit nog niet het besluit is dat we doorgaan op de voorgestelde manier vinden wij toch dat er een aanzienlijke bijdrage vanuit het Rijk moet komen.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Langman** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben tegengestemd als PVV Noord-Brabant. Wij zijn sowieso geen voorstander van de GOL. De rijksmiddelen zien wij liever alsnog naar de A50 bij Paalgraven gaan. Dank u.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): De Partij voor de Dieren heeft ook tegen deze motie gestemd. We zijn al van meet af aan tegen de GOL. Het rammelt aan alle kanten wat ons betreft, zeker gezien de natuurcompensatie.

De **voorzitter**: Ik kijk nog even rond of er andere stemverklaringen zijn. Dat is niet aan de orde. Dank u wel. Dan ga ik door naar de bespreekstukken.

Bespreekstukken

Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, dank u wel. BBB kan kort zijn over de jaarrekening, we hebben enkel een vraag aan de gedeputeerde. Waarvoor stelt u stellig in de jaarrekening dat de 2,8 procent stijging van de opcenten komt door een stijging van het wagenpark, terwijl er al vanaf oktober contacten waren met de belastingdienst over de foutieve afdrachten. Graag een antwoord. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ook de VVD gaat kort zijn. Wij willen het college graag een compliment geven over deze jaarrekening vanuit financieel perspectief. De geconstateerde afwijkingen zijn ruim binnen de door ons gestelde marges gebleven. En ook is de accountant is content. We zijn ook tevreden over de wijze waarop het college voorstelt om met de adviezen van onze accountant om te gaan. We kijken uit naar de stukken omtrent frauderisicobeheersing en gaan graag met u het gesprek aan om het voorspellend vermogen van de begroting verder te verbeteren. Aangezien we later op deze Statendag ook de Burap bespreken, zullen de programma-inhoudelijke opmerkingen vanuit de VVD dan worden ingebracht. De VVD kan instemmen met de 6 voorstellen uit het Statenvoorstel. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Voorzitter, dank. Ik zal wel wat tijd nemen. In Brabant wordt keihard gewerkt. De economie draait op volle toeren, de werkloosheid is laag, de steden bruisen en de natuur biedt rust en ontspanning. Hier in de toren wordt ook keihard gewerkt. Daar waar in het eerste jaar de focus op het opstellen van beleid lag, is die in 2024 verschoven naar plannen uitvoeren. Dat merk je. De provincie zal altijd een bestaande mate van abstractie hebben als verbinder tussen gemeentes en Rijk, maar via

uitvoeringsagenda's participatienetwerken, innovatiedagen, warmtedialogen en taskforces, dat alles op basis van 10 robuuste programma's, levert deze bestuurslaag voor haar inwoners. Daar mogen we trots op zijn. Dit college doet wat het belooft. Dat moet ook wel, want Brabant moet het steeds meer zelf verzinnen. In plaats van uitvoer te geven aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied worden deze plannen naar de prullenbak verwezen. Dus regelen we het in Brabant zelf met een gebiedsgerichte aanpak die wel versnelling geeft en duidelijkheid brengt. Daar waar het Rijk via de belastingdienst blijkbaar niet meer in staat is om correct te berekenen hoeveel ze nu eigenlijk moeten afdragen aan provincies, hebben wij in Brabant ondanks deze fout de financiën goed op orde. In woord en daad kunnen Brabanders vertrouwen op een stabiel bestuur dat tijdig weet in te spelen op zowel politieke veranderingen als Haags geblunder. Dan nu over de voorstellen. Mijn fractie kan net als die van GroenLinks instemmen met het vaststellen van de jaarstukken, de budgetoverhevelingen, de ramingen omtrent al ontvangen gelden voor uitvoer en de extra mutaties ten aanzien van de reserves. Tijdens het bespreken van de Burap-I straks zullen wij nog wel wat inhoudelijke vragen over de uitvoer van het programma stellen. Dan over het jaarverslag Zorgplicht archieven 2024. Als je het ambitieniveau hebt om, ik quote: "volgens PDCA", "single point of truth", "medewerkers in hun kracht", "integraal", "systemen ondersteunen processen", "leren van elkaar en verbeteren" te werken, dan is het betreuenswaardig dat Brabant op dit moment op het niveau van, ik quote weer: "ad-hoc en ongestructureerd", "weinig eigenaarschap", "incident gedreven" en "beperkte inzet middelen" zit. Dat noemen wij in de volksmond onvoldoende. Wat gaat GS doen om het been bij te trekken en het getoonde ambitieniveau op de 10 programma's ook te laten zien als het om informatiebeheer gaat? Als laatste wil ik BDO, als accountant van de Staten, danken voor het uitvoeren van de noodzakelijke audits om de rechtmatigheid van deze jaarstukken vast te stellen. Dat is aan de ene kant ook gewoon hun baan, maar het geeft deze parttime politicus wel de geruststelling dat we mogen steunen op een goedkeurende controleverklaring, waarin een getrouw beeld wordt afgegeven. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het jaarverslag 2024 is onderdeel van de cyclus begroting, perspectief en Burap. Het stoplichtmodel leest fijn en geeft direct inzicht. Echter, in het hele stuk, behalve bladzijde 11, 12, 156 en 191, mis ik het taartdiagram. Zeker bij bladzijde 192 en de bladzijden daarna zou die mij geholpen hebben, maar ook bij de andere staatjes. Met een taartdiagram had ik in een blik kunnen zien hoe een beleidsterrein zich verhoudt tot het totaal, of binnen een beleidsterrein een en ander zich verhoudt. Dus het zou fijn zijn als we een taartdiagram toevoegen aan de jaarrekening en begroting als dat mogelijk is. Dat is gelijk een vraag aan de gedeputeerde. Voorzitter, op papier is het allemaal in orde, zwarte cijfers, balansen, staatjes en percentages. De accountant is positief in zijn verslag. De provincie is goed op weg wat betreft marges, waarbinnen kan en mag worden geopereerd. Duim omhoog. Voorzitter, de jaarrekening is economisch, een verslag is menselijk, maatschappelijk. De provincie is geen bedrijf, we zijn een organisatie die er voor de mens is. Enkel en alleen in cijfers en euro's uitdrukken hoe het gaat, is zoals we dat al heel lang doen. Echter, juist de relatie met de maatschappij, de mensen, geeft aan waar wij staan als provincie. Staat het college, de gedeputeerde, open voor die maatschappelijke indicatie en het inzicht dat dat zou bieden? En zou de gedeputeerde, of GS, willen kijken of het mogelijk is om een maatschappelijke waarderingsindicatie toe te voegen aan de jaarrekening of de begroting? Met de taart in punten laat dat dan in een oogopslag zien hoe, wat, waar. En daarmee biedt het makkelijker inzicht aan de Brabanders. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan iedereen die hard gewerkt heeft aan de jaarrekening en ook dank aan de accountant. Voorzitter, ook bij de behandeling van deze jaarrekeningen willen wij vooral stilstaan bij enkele provinciale verantwoordelijkheden en bij de externe inhuur. Ik begin bij die externe inhuur. Voor advies, onderzoek, inhuur, detacheringen et cetera kocht de provincie in 2024 voor 185 miljoen in. Exclusief de Omgevingsdiensten en Waterschappen is dat ruim 132 miljoen. Als we daar de notaris met 30 miljoen vanaf halen, resteert nog steeds zo'n 100 miljoen euro. Daarvan is dan 9 miljoen ook nog weggelakt, zogenaamd vanwege de privacy. Voorzitter, als er adviezen en onderzoeken ter waarde van tonnen of zelfs miljoenen worden ingekocht, kan het niet zo zijn dat er geen bedrijfsnaam wordt vermeld. Ik zou dan ook graag de toezegging van GS willen in het inkoopregister alleen nog geanonimiseerd te worden, als er echt geen Kamer van Koophandel inschrijving is, zodat de belastingbetaler gewoon kan zien wie de provincie naast smartlinks bijvoorbeeld, van onderzoek- en advieswerk voorziet. Voorzitter, ik heb vorig jaar een motie ingediend om het maximumbedrag aan externe inhuur dat PS destijds hebben ingesteld en wat door GS gewoon genegeerd wordt, in ere te herstellen. Ik dien die motie nogmaals in. Dan voorzitter, over de informatiehuishouding. Ik ben enorm blij dat ik eindelijk

niet de enige ben die zorgen heeft over de rapportage van de provinciearchivaris. Vorig jaar heeft de provinciearchivaris heldere adviezen aan het college gegeven, maar die waren toen en ook dit jaar aan dovemans oren gericht. GS speelt mooi weer in het eigen verslag over de zorgplicht Archiefwet. Met de werkelijkheid heeft dat verslag weinig te maken. Een kritische reflectie op het uitvoeren van de wettelijke taken ontbreekt. Dat mooi weer spelen is niet beperkt tot de zorgplicht Archiefwet. Naar aanleiding van het door de CEO geschreven jaarverslag van de functionaris Gegevensbescherming 2023 stelden wij uitgebreide Statenvragen over de wettelijke verplichtingen rondom privacy in 2023 en 2024. Die werden bedroevend beantwoord, zelfs met pertinente onjuistheden zo bleek later. Uit het inmiddels verschenen verslag van de functionaris Gegevensbescherming 2024 en het verslag van de provinciearchivaris blijkt dat er heel veel niet op orde is. Datalekken, onveilige systemen, niet voldoen aan de Archiefwet zijn slechts enkele van de constatering. Daar komt bovenop dat de informatievoorziening gebrekkig is. Metadatabeheer is onderontwikkeld, informatie op oude netwerkschijven is nog steeds niet overgezet, de vindbaarheid van documenten is niet op orde. Voorzitter, dit zijn constatering die niet nieuw zijn en niet uit de lucht komen vallen. Wanneer gaat GS zich aan de wet houden? Graag een reactie. Of moeten we gewoon wederom constateren dat dit college geen boodschap heeft aan de wettelijke taken. Hierover dienen wij ook een amendement in, om de aanbevelingen van de provinciearchivaris met prioriteit op te pakken, gezien het nog lauwe urgentiebesef dat nu blijkt, onder andere uit de Statenmededelingen. Nog meer mooi weer, voorzitter. De BOS 2.0 wordt in de jaarrekening gepresenteerd als een groen stoplicht, terwijl de prestatie indicatoren nog aan PS moeten worden aangeboden in 2025. Hoe kan het überhaupt op groen staan als er nog geen enkel resultaat is van deze stikstofdrammerij? Brabant zit immers nog steeds op slot. Intussen in de werkelijkheid, de doelstelling van de woningbouw is niet gehaald, het NatuurNetwerk Brabant en andere natuurprojecten zijn nog niet op schema, ondanks de bakken met geld hiervoor. De wegen zijn dagelijks overbelast, Brabanders worden overstelpt met windturbineparken, zonneparken, asielzoekers, arbeidsmigranten, XXL-distributiecentra, onze boeren worden weggepest door het gedram van klimaatactivisten. Dit college sluit de ogen voor dat alles. De vlucht vooruit is waar het college voor heeft gekozen. Ambities stapelen onder de noemer maatschappelijke opgaven, want dat maakt indruk. Intussen zichzelf en medeoverheden druk bezig houden met beleid stapelen, prietpraat verkopen en deugpronken, dure adviezen laten opschrijven, druk doen en lucht verkopen. Het zeer misplaatste gevoel van zelfimportantie van het college en het provinciaal beleid verdrukt elk urgentiebesef over het uitvoeren van wettelijke basistaken of zelfs het prioriteren en scherpe keuzes maken. Voorzitter, een herbezinning op de taakopvatting van de provincie en de bijbehorende ambities is echt hard nodig. Wij kunnen niet instemmen met deze jaarrekening.

Motie M110-2025: Budgetmaximum voor externe inhuur

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024

Constaterende dat:

- De externe inhuur de afgelopen jaren enorm is gegroeid (van 16,5 miljoen euro in 2011 naar ongeveer 100 miljoen euro)
- De provincie het budgetmaximum dat PS daartoe had vastgesteld van 16,5 miljoen euro ongevraagd heeft losgelaten

Overwegende dat:

- Externe inhuur veel duurder is dan eigen personeel
- Ook de rijksoverheid een norm kent voor externe inhuur

Geven GS de opdracht:

- De externe inhuur drastisch te beperken en deze te maximeren op 23 miljoen euro.

en gaat over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant

Amendement A9-2025: Aanbevelingen provinciearchivaris met prioriteit opvolgen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024

Besluiten om in Ontwerpbesluit 12/25 B

Het volgende beslispunt toe te voegen:

“7. GS op te dragen de aanbevelingen van de provinciearchivaris uit het Jaarverslag 2024 van de Provinciearchivaris als urgente prioriteit voor 2025 op te pakken en PS bij elke Burap beknopt ter zake te informeren over de vorderingen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting

Het betreft de volgende aanbevelingen:

- Maak een plan voor het afsluiten en nabewerken van informatie uit Corsa;
- Doe marktonderzoek naar informatiesystemen en maak een plan voor een informatiesysteem dat het beste aansluit bij het werken met informatie binnen de provincie;
- Voorkom achterstanden in de vernietiging van digitale informatie in Corsa;
- Zorg voor voldoende gekwalificeerd personeel om bovenstaande zaken op te pakken
- Maak een apart project van het opruimen van de overgebleven informatie op de netwerkschijf;
- Breng in kaart welke veranderingen en randvoorwaarden nodig zijn om vanaf 2026 klaar te zijn voor alle eisen die de nieuwe Archiefwet, het Archiefbesluit en de Archiefregeling stellen;
- Zorg ervoor dat er afspraken worden gemaakt over goed informatiebeheer bij het aangaan en ontbinden van verbonden partijen. Maak tevens afspraken over informatiebeheer bij de huidige verbonden partijen
- Agendeer bij BIJ12 het op orde brengen van hun informatiebeheer
- Maak het opnemen van particuliere archieven van provinciaal belang een onderdeel van de Collectie-aanpak.

Bron: Jaarverslag provincie archivaris 2024

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dank u wel. U heeft een amendement en een motie ingediend. Ik geef het woord aan de heer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. 2024 was een jaar waarin we als provincie hebben laten zien dat we koersvast en ambitieus zijn. D66 kijkt met vertrouwen en optimisme naar de stappen die gezet zijn. We zijn dan ook trots op wat we samen met de partners, inwoners en andere overheden hebben bereikt. Een van de belangrijkste mijlpalen was wat ons betreft de Beethovendeal, een investering van maar liefst 2,5 miljard euro in woningbouw, mobiliteit, talentontwikkeling en het aanpakken van netcongestie in de Brainportregio. Een schoolvoorbeeld van wat wij als D66 noemen, de kracht van samenwerken en investeren in de toekomst. Dit is Brabant op zijn best, denken in kansen en handelen in verbinding. Tegelijkertijd zien we dat er, ondanks alle inspanningen, opnieuw een flink overschot in de provinciale begroting resteert, 24,6 miljoen euro. Natuurlijk, het is positief dat we verantwoord met ons gemeenschapsgeld omgaan. Ja, een deel van deze onderbesteding is te verklaren, projecten schuiven door, subsidies worden niet volledig benut, maar laten we niet vergeten dat geld oppotten nooit een doel op zich mag zijn. Voor D66 geldt dat geld moet rollen als het impact maakt. We bevinden ons in een tijd van grote crises, de wooncrisis, klimaatverandering, stikstofimpasse, druk op onze natuur, dreigende watertekorten en energietransitie. Dit vraagt niet om terughoudendheid maar om investeringskracht, om lef. Het positieve is dat de onderbesteding daalt tot 5,5 procent. Dat is ruim onder de afgesproken norm. Dat toont aan dat ons raam effect heeft, maar het onderstreept ook dat we nog beter moeten worden in het daadwerkelijk uitvoeren van onze ambities. Tot slot voorzitter, D66 gelooft in een provincie die niet afwacht maar vooruitkijkt en handelt. De uitdagingen waar we voor staan, of het nu gaat om wonen, klimaat, natuur, of energie, vragen om moedige keuzes. De financiële ruimte die we nu hebben, moeten we niet parkeren, maar gebruiken om nu het verschil te maken. We roepen het college dan ook op, wees daadkrachtig, investeer gericht, zorg dat middelen niet op de plank blijven liggen, maar terecht komen waar ze het hardst nodig zijn. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voordat ik mijn betoog begin, wil ik mij eerst richten tot het college om te vragen wanneer ik antwoord op mijn vraag 54 krijg, want die heb ik voor de tijd dat het ingediend moest worden, ingediend. Tot op heden, na drie keer een bericht te hebben gekregen waarin er uitstel gevraagd werd, is deze nu nog steeds niet beantwoord. Ik had die antwoorden bij dit agendapunt graag in willen brengen. Ik zou dat heel erg op prijs stellen, om daar nu antwoord op te krijgen in de beantwoording, zodat ik straks tijd krijg om daar op te reageren. Ik vind het slordig dat we tot drie keer toe een toezegging krijgen, die tot drie keer toe niet nagekomen wordt. Dat voorafgaand, voorzitter. De jaarrekening heeft een positief resultaat van 38 miljoen euro. Maar onlangs is op aandringen van de provincie een foutje ontdekt door de belastingdienst, wat een aanpassing gaat geven van 7 miljoen euro, de teveel toegekende opcenten. Al met al is het nog steeds een mooi positief resultaat, terwijl de begroting een nulresultaat gaf. Dat is natuurlijk wel erg vreemd. We maakten al eerder opmerkingen over onderschrijdingen. Ondanks dat het gesaldeerd bedrag aan onderschrijdingen daalt, betreft het in 2024 toch weer ruim 86 miljoen euro onderschrijding. Er moet echt realistische begroot gaan worden. Blaas minder lucht in die begroting. Het bedrag moet minimaal halveren. En zo is teveel geld beschikbaar dat ruimte geeft om het ook uit te geven. We hebben daar als PS veel te weinig grip op. Wat is uw concrete doel ten aanzien van alleen de onderschrijdingen, dus niet het gesaldeerd bedrag. Dan de leningen zonder dekking. Het CDA is hier groot tegenstander van. Inmiddels is er bijna 51 miljoen aan leningen zonder hypothecaire dekking, pandrecht of borgtocht aanwezig. Dit tegen een rente van gemiddeld minder dan 3 procent. U kunt dit terugvinden als bijlage bij de beantwoording van de vragen van het CDA. Inmiddels lezen we in de jaarstukken dat er weer een ongeluk heeft plaatsgevonden, SPARK Lab XXL zorgt ervoor dat er 2 miljoen afgeboekt moet worden van de leningenportefeuille, anders zouden ze failliet gaan, is de verklaring. Dit was na Lightyear de volgende waar we miljoenen zijn kwijtgeraakt. Minimaliseer het aantal leningen zonder dekking. Dit is geld van onze Brabanders. We zijn geen bank en ook zeker geen casino hier. Deze ongedekte leningen hebben ook nog een erg laag rentepercentage dat niet in relatie staat tot het risicoprofiel. De bepaling van het rentepercentage is daarnaast ook een black box. De beantwoording van onze schriftelijke vragen schetst dat de accountant een fout heeft gemaakt bij de leningen zonder dekking. Dat is nog een bedrag van bijna 8 miljoen dat niet zou kloppen volgens de ambtelijke organisatie. Dat wekt geen vertrouwen, voorzitter. Het CDA heeft hier dan ook een motie voor opgesteld. Tot slot, de bepaling van de voorzieningen voor claims. Op vragen van het CDA hierover kregen wij geen geruststellende antwoorden. Ik citeer uit de antwoorden: "Inhoudelijk en juridische expertise is nog niet in staat een goed onderbouwde risico inschatting te maken, enerzijds omdat de claims individueel beoordeeld moeten worden, anderzijds omdat op het tijdstip van inschatting naar opties is gezocht om de risico's te mitigeren. Hier spraken wij vaker onze zorgen over uit. Dit kan in de huidige wereld een verschil maken van miljoenen. Zeker na het lezen van deze antwoorden had het CDA willen kiezen om de voorzieningen hoger op te nemen dan nu is gebeurd. Graag op alle aangedragen punten zouden wij een reactie van het college willen ontvangen. Tot zover.

Motie M111-2025: Geen leningen verstrekken zonder onderpand

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend het Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024;

Overwegende dat:

- Het uitlenen van geld zonder hypothecaire onderpand een groot risico geeft
- De provincie nu al voor de 2^e keer (eerst Lightyear en nu SPARK Lab XXL) in korte tijd uitgeleend geld zonder onderpand heeft moeten afboeken
- Door deze twee afboekingen een schadepost ontstaat van meer dan 6 miljoen voor de provincie
- Er totaal aan voorzieningen in 2024 een extra bedrag is toegevoegd van ruim 4 miljoen in de jaarrekening om ongedekte leningen op te vangen
- De provincie geen bank is
- Deze gelden uitgeleend worden zonder onderpand en nog eens tegen een laag rentepercentage.

Constateerend dat:

- Er eind 2024 nog eens 50.681.995 euro uitgeleend wordt door de provincie zonder onderpand
- Een deel van dit bedrag wel afgedekt is met reserves of voorzieningen welke dus wel een negatieve impact hebben op de reservepositie en het resultaat

- Er in 2024 geen nieuwe leningen meer zijn afgesloten zonder zekerheid
- De provincie geen bank is en als zodanig niet de expertise in huis heeft om juiste inschattingen te maken van het risicoprofiel

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op:

- Vanaf heden geen enkele lening (uitzondering gemeentes) meer te verstrekken waarbij geen voldoende dekking is middels een hypotheekrecht of een pandrecht of een borgtocht. Met het woord voldoende wordt bedoeld dat er meer zekerheid is dan het uitgeleende bedrag en dit onderbouwd met een onafhankelijke waardebeoordeling
- Bestaande leningen zonder zekerheden zo snel mogelijk afgebouwd gaan worden
- Als er een bijzondere aanvraag is voor een lening zonder onderpand dan kan er een uitzondering gemaakt worden via een goedkeuring van Provinciale Staten.
- De voortgang ieder half jaar te rapporteren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ronnie Buiks, CDA Brabant

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Voorzitter, de jaarstukken bieden niet alleen een reflectie op het financiële beleid van het afgelopen jaar, maar ook op de stand van zaken met betrekking tot de verschillende programma's. Voor de beoordeling van de jaarstukken blijft voor ons prioriteit, een financieel gezonde provincie, waarin de belangen van al onze inwoners centraal staan. Het is verheugend om te zien dat de provincie verantwoord omgaat met de middelen die haar ter beschikking staan. De jaarstukken laten zien dat er een onderbesteding is gerealiseerd, de heer Buiks had het er ook al over, met minder dan 10 procent afwijking, wat een goede prestatie is. Maar aan de andere kant blijft het kennelijk moeilijk om ook bij de slotwijziging in te schatten waarop we uiteindelijk zullen uitkomen. Voor Brabant zijn de Europese programma's al jarenlang van groot belang. We vinden het, met name omdat ze zo belangrijk zijn, spijtig dat een compleet overzicht niet is opgenomen in de jaarstukken en dat we ook geen beschikking hebben tot het afwegingskader. Het zou prettig zijn als de gedeputeerde hier wel in kan voorzien. Hoewel we vinden dat de jaarrekening een duidelijk beeld schetst van de financiële stand van zaken met betrekking tot het gevoerde beleid, constateren we dat er ruimte is voor verbetering in de transparantie van sommige uitgavenposten. We zien dit als een kans om de rapportage nog toegankelijker en inzichtelijker te maken. Lokaal Brabant moedigt aan dat burgers en volksvertegenwoordigers in de toekomst een nog scherper beeld krijgen van de besteding van hun belastinggeld. Een vitaal platteland is onlosmakelijk verbonden met duurzame ontwikkeling. Lokaal Brabant is enthousiast over de stappen die zijn gezet op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie, maar ziet ook mogelijkheden om deze initiatieven verder uit te breiden. Een mooi voorbeeld hiervan is te vinden in Etten-Leur, waar de gemeente, de provincie en 17 agrarisch ondernemers samenwerken aan een initiatief om groen gas te produceren. Vooral door lokale agrarische en gemeenschapsprojecten stevig te ondersteunen kunnen we het platteland in Noord-Brabant versterken en tegelijkertijd milieudoelen behalen. De innovatie in de agrarische sector speelt een cruciale rol in het behoud van een gezond en vitaal platteland. Noord-Brabant heeft een rijke traditie in landbouw en veeteelt. Duurzame innovatie in deze sector kan niet alleen bijdragen aan economische kracht, maar ook aan onze klimaatdoelen en leefbaarheid van het platteland. Lokaal Brabant pleit ervoor om deze sector nog meer te stimuleren, te ondersteunen en te betrekken bij deze opgave. Lokaal Brabant ziet de betrokkenheid van gemeenschappen als een fundament voor een vitaal platteland. In de jaarstukken zien we dat een aanzienlijk deel van de middelen naar grote provinciale projecten gaat. Maar wij geloven dat kleinschalige, lokaal gedragen initiatieven essentieel zijn voor het behouden van een levendige en sterke plattelandsgemeenschap. Ook maatwerk moet in de gereedschapskist van de provincie een prominente plek blijven krijgen. Het versterken van het platteland creëert niet alleen meer sociale cohesie, maar verhoogt ook de betrokkenheid bij provinciaal beleid. Samen kunnen we ervoor zorgen dat iedere regio zich gehoord en ondersteund voelt. En tot slot, de jaarstukken '24 laten een provincie zien, die financieel sterk staat en die de ambitie heeft om verder te groeien en te verbeteren. Dit is een uitstekende basis waarop we kunnen voortbouwen. Lokaal Brabant blijft zich vol overtuiging inzetten voor een provincie waarin duurzaamheid, betrokkenheid en een vitaal platteland centraal staan.

De **voorzitter**: Gaat u afronden?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Wij waarderen het harde werk van het college en onze ambtenaren bij het opstellen van de jaarstukken. Samen kunnen we een sterke, duurzame en levendig Noord-Brabant realiseren met wat Lokaal Brabant betreft bijzondere focus op het vitaal houden van onze steden en van ons platteland. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, bestuurders en andere politici doen vaak veel beloftes. Ze beloven dat ze goede dingen willen gaan doen. Ze vergeten daarbij te vermelden dat ze dan ook willen bepalen wat er precies goed zou zijn voor u. Tegenwoordig noemen we dat brede welvaart. Het links college zegt in de jaarstukken dat in ieder geval verheugd zijn met de resultaten van 2024. Maar wat betekende dat eigenlijk? Ik neem u graag mee in de belangrijke gevolgen van hun beleid en gebruik waar nodig betere maatstaven dan de beruchte groene bolletjes. Als we kijken naar wonen, dan zijn er minder huizen gebouwd. Minder dan gepland en minder dan nodig. Dat noemt het college niet helemaal gelukt. Als er 20 procent minder huizen gebouwd kunnen worden dan nodig, dan is dat niet helemaal gelukt nogal onderdreven. De prestaties, de groene bolletjes dus, zijn wel allemaal groen. Dat is natuurlijk heel raar, alsof dat allemaal volgens planning zou zijn. Terwijl het resultaat niet dat oplevert, wat het zou moeten. We moeten dus kijken naar hoeveel harde plannen er zijn, hoeveel gunningen zijn er. En of die harde plannen economisch haalbaar zijn. En laten we ook niet vergeten, kunnen die nieuwe woonwijken überhaupt wel worden aangesloten op de stroom. Een andere indicator zou de prijs van huizen kunnen zijn. Die is het afgelopen jaar met 9 procent gestegen in Brabant. Een huis in Brabant kost 525.000 euro en een appartement 412.000 euro. We moeten dus minder de beleidsstappen meten, maar meer kijken naar de resultaten. Als we het hebben over geld, dan zijn er bij Natuur geen miljarden gekomen van het Rijk, maar wel miljoenen, 179 miljoen voor natuurherstel en 231 miljoen voor no regret maatregelen. Maar hoeveel spijt gaan we krijgen als de kale hei en het zand in de Brabantse Sahara worden behouden, als we daar de bomen kappen en 20 kilometer verder die bomen gaan planten. Als de Grote Peel nog steeds niet nat genoeg zou zijn, zodat de geoorde fuut daar eindelijk eens een keer wil gaan landen. Bij Economie wordt geconstateerd dat steeds minder goed valt te voorspellen welke technologie zich over 10 jaar aandient. Dat klopt natuurlijk. Toch wil het college ons vastpinnen op waterstof en scale ups voor plants. Terwijl we zouden moeten meten of de regel- en lastendruk afneemt, zodat bedrijven eindelijk hun werk kunnen doen. Bij Energie zouden we natuurlijk moeten kijken naar de kosten. Hoewel er veel aandacht is voor netcongestie, moeten we niet vergeten dat die kosten en die netcongestie het gevolg zijn van politieke keuzes. Bijna alle stapjes krijgen een groen bolletje. Maar toch zegt Netbeheer Nederland bijvoorbeeld dat we erg veel storingen hebben door een overvol net en zegt Enexis dat we veel storingen hebben, met name in januari en februari in Roosendaal, Breda, Oisterwijk en Uden. De oorzaak daarvan is teveel weersafhankelijke wiebelstroom. We zouden dus moeten kijken naar de zogenaamde inertieconstante van stroom. Ook moeten we kijken naar de kosten. In 2024 waren die kosten voor de gewone burger stabiel hoog met 28 cent per kilowattuur, waarvan meer dan de helft belastingen en heffingen zijn. Ook zouden we moeten kijken naar de ruimte als indicator. Hoeveel ruimte gebruiken we in Brabant om die energie op te wekken en te transporteren.

De **voorzitter**: U komt tot een afronding?

De heer **Rutjens** (JA21): Samenvattend, voorzitter, wij zijn in ieder geval zeker niet verheugd over de resultaten. Het wonen is lastig en duur gemaakt en de energie onbetrouwbaar en ook duur. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk naar mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, met de jaarstukken kijken we terug. En als ik terugkijk in de jaarstukken naar de meest basale, broodnodige zaken, dan ziet het er zorgelijk uit. Geen groene, geen oranje, maar zelfs rode stoplichten als het gaat om voldoende water en schoon water, onze allereerste levensbehoefte. En dat is al jaren zo. Maar 2024 is voorbij en we kijken als Partij voor de Dieren liever vooruit. De toekomst ziet er volgens mij zonniger uit. En dat komt uiteraard door alle voorbereidingen in de voorgaande jaren. Soms met aanzienlijke hobbels, fluctuaties in het budget en externe factoren die voor vertraging en belemmering zorgen. Maar nu, beleid is gevormd, overleggen zijn afgerond, afspraken zijn gemaakt. Water- en bodemsturend, het addendum Regionaal Water- en Bodemprogramma, de aanpak Landelijk Gebied. Sommige afspraken zijn al volop in uitvoering, een aantal projecten staan in de startblokken. Een aantal van onze doelen vergen een lange termijn aanpak en medewerking van

verschillende partners. Zoals we allemaal weten, kan politiek grillig zijn. Dat hoef ik u niet uit te leggen. Ons dringende verzoek aan u is dan ook, blijf op het juiste spoor, ook al ontvangt u in de toekomst tegenwind.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Putman. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Beste Brabanders, vandaag kijken we naar de jaarstukken 2024 van onze provincie. Een dik pak papier vol plannen, cijfers en mooie woorden. Laten we eerlijk zijn, wiens Brabant is dit eigenlijk? Dat van u en mij, of dat van bureaucraten in Den Haag en Brussel en de bestuurskamers van multinationals. De provincie spreekt over brede welvaart en gezonde leefomgeving. Maar wat zien we? Jonge Brabanders die geen huis kunnen betalen, boeren die worden gewurgd door stikstofregels zoals BOS2.0. En een provincie die miljarden in Brainport steekt, terwijl onze dorpen, tradities en onze mensen worden vergeten. Dit is geen welvaart voor u, dit is welvaart voor de globalisten. De Brabantse landbouw ontvangt 231 miljoen van Den Haag, maar met een dikke Haagse vinger in de pap. Elke euro komt met regels, die onze boeren dwingen tot onmogelijke keuzes. Waarom verspillen we energie aan internationale prestige zoals reises naar Zuid-Korea en Japan, terwijl onze wegen onveilig zijn. Het aantal verkeersdoden blijft hoog. Maar de provincie schrijft liever 227 pagina's over participatienetwerken dan dat ze een meter asfalt aanleggen. Brabant is sterk door zijn mensen, niet door de nieuwe ambtenaren, niet door de verstikkende Omgevingswet of Natura 2000-regels, die onze natuur opsluiten en onze ontwikkelingen blokkeren. Daar koopt de Brabander niks voor. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik heb maar heel kort de tijd, vandaar even een algemeen actueel verhaal en een compliment. Voorzitter, afgelopen woensdagavond zat ik in Helmond bij een presentatie van de veiligheidsregio Brabant Zuidoost. En daar kwam luitenant kolonel Peters aan het woord. Hij sprak over, hoe blijft een samenleving functioneren, hoe zit het met de maatschappelijke weerbaarheid als er een ramp komt, of oorlog uitbreekt? En zoals u weet, probeert 50PLUS altijd mee te denken en kwam met het idee BB2.0. Velen van u denken, bedoelt 50PLUS nu BBB? Nee. En voor de ouderen onder ons, bedoelt 50PLUS Brigitte Bardot? Nee. Maar 50PLUS bedoelt Bescherming Bevolking. Tot 1986 werkten daar maar liefst 200.000 vrijwilligers. En 50PLUS wil graag weer een Bescherming Bevolking 2.0 opzetten, om onze inwoners te beschermen in geval van oorlog of grootschalige rampen. We moeten nu al 72 uur zelfredzaam zijn. We worden gepusht om een noodpakket te kopen. Daar worden we zelfs mee doodgegooid. Maar wat en hoe? 50PLUS gaat in de komende vergaderingen aandacht vragen voor een BB2.0 en zal in de toekomst ook met moties komen. Dan het compliment, voorzitter. Het is altijd goed om ook een positief verhaal te melden. In juli van dit jaar start de Risk Factory in Geertruidenberg met het ontvangen van senioren. Het hele programma opgezet voor jongeren is nu ook seniorenproof. Ook senioren willen namelijk geholpen worden door middel van presentaties over veiligheid, duurzaamheid en gezondheid. Dus een compliment aan de gedeputeerde. Daar wordt 50PLUS heel vrolijk van. Dat was mijn eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. U bent door uw tijd heen, dus dat is goed. Meneer Van Zelst heeft het woord. Het is nog niet zo heel erg lang geleden dat de heer van Zelst ook in de Staten zat, dus we beschouwen dit niet als een maidenspeech. U heeft het woord.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dank u wel. U beschouwt het niet als een maidenspeech, maar ik heb het wel een beetje zo ingericht. Dus u gaat het horen. Voorzitter, de jaarrekening. Ik moet er toch nog een beetje inkomen, maar ik heb vanuit onze fractie toch wel enkele kritiekpunten meegekregen, waar ik aandacht voor wil vragen. De woningbouw. Er waren 13.500 nieuwe woningen nodig om de woningnood te bestrijden. Er zijn er 10.800 gerealiseerd. Dat is betreurenswaardig. Wij doen dan ook een beroep op GS om in 2025 deze achterstand in te halen en horen graag een toezegging dat u zich hiervoor in gaat spannen. De opcenten. Dat ging niet helemaal niet goed. Het is achteraf hersteld, maar wat gaat u doen om dit in de toekomst te voorkomen? Had u niet pro-actiever moeten zijn op dit punt? Graag enige verduidelijking hoe dit mis kon gaan. De Beethovendeal is een hele grote deal. In onze beleving wordt er achter de schermen hier in huis hard gewerkt aan de uitwerking hiervan. Echter, wij als PS weten totaal niet wat er gebeurt. Kunt u ons meenemen in dit proces. Kunt u informatie delen met ons? Onze fractie wil graag meedenken. Kunt u de toezegging doen dat PS mee mag denken en mee mag praten hierover en niet straks alleen maar bij het kruisje hoeft te tekenen? Het laatste punt is de natuurdoelen. Bij de voortgang op Natuur staan nogal wat indicatoren op oranje. We hadden goede hoop dat dit opgelost zou zijn. Dit is toch het college van de uitvoering? Wordt dit komend jaar opgelost? Voorzitter, tot zover enkele van mijn kritische punten op de jaarrekening. Nu wil ik u meenemen

in enkele van mijn gedachten, naar aanleiding van een misschien wel voor u bekend verhaal wat ik hoorde tijdens de maaltijd van Samen Eten, een project van de kerk waar ik lid van ben en waar ik deel uitmaak van het koksteam, waar maandelijks 50 inwoners van ons dorp uitgenodigd worden voor een maaltijd. Het verhaal was als volgt. Een oude vrouw komt bij de dokter en zegt, ik heb een hand vol klachten. Zal ik ze een opnoemen? Laat maar horen, zei de dokter. De eerste vinger is mijn verloren man. De tweede zijn mijn lichamelijke klachten. De derde vinger is dat ik zo weinig meer kan doen. De vierde dat ik me soms zo eenzaam voel. De vijfde vinger dat er om me heen zoveel bekenden weggefallen zijn. Dat is inderdaad een hele hand vol, zegt de dokter. Maar die andere hand dan, vraagt hij nieuwsgierig. Dat zijn mijn zegeningen, wilt u die ook horen, vraagt ze. Graag, zegt de arts. De eerste vinger dat ik elke dag voldoende te eten heb. De tweede dat mijn huisje in de winter lekker warm is. De derde dat er mensen om me heen zijn, die me helpen. De vierde dat ik de laatste tijd gespaard ben van nog meer ziekte en pijn. En de vijfde vinger dat ik voldoende geld heb om de rekeningen te betalen. De dokter kijkt naar beide handen. De vrouw kijkt hem aan en zegt, er zijn twee handen die verdriet hebben gedragen, tranen hebben gedroogd en wel eens tot vuisten zijn gebald. Het zijn ook twee handen die weten wat leven is. En weet u wat ik nu zo mooi vind, wat er gebeurt als ik mijn handen vouw tot een gebed? Nee, zegt de dokter. Als ik bid, gebeurt er iets met mijn handen. Dan gaat mijn hand met zegeningen naar mijn hand met het verdriet. Dan vouw ik de vingers in elkaar en dan komen de moeilijke dingen tussen de zegeningen in. En de zegeningen houden die narigheid in mijn leven tegen. Biddend breng ik mijn verdriet bij God. Daarna tel ik de zegeningen. Weet je, ik ben dankbaar dat ik twee handen heb. Ze houden elkaar in evenwicht, ze houden mijn in evenwicht. Zo is mijn leven ook minder zwaar. De dokter knikt instemmend, vouwt de vingers van de ene hand tussen de vingers van de andere hand en blijft verzonken in zijn eigen gedachten zitten. Voorzitter, na dit verhaal zat ik ook in gedachten verzonken. En heb toen gedacht dat ik zo de Brabantse politiek opnieuw wil komen versterken. We zitten hier namelijk met allemaal onze eigen achtergrond en idealen. Hoe vinden we elkaar? Hoe komen we en blijven we in verbinding? Hoe versterken we Brabant? Hoe doen we het goed voor onze inwoners, de natuur, de economie? Vaak brengt dat tegenstrijdigheden met zich mee. Laten ook wij het verdriet en de zegeningen in elkaar laten vloeien. Laten we ruimte voor elkaar zoeken, laten we daar samen de handen voor ineenslaan. Ik spreek de hoop uit dat we met elkaar de komende twee jaar aan een evenwichtig bestuur voor een Brabant in evenwicht kunnen blijven werken. En we zien uit naar de samenwerking met u allen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel en gefeliciteerd met uw niet-maidenspeech. Goed, daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw Staten. U weet het nog, ZLTO zult u waarschijnlijk door die deur aantreffen zo meteen. Ik schors de vergadering voor een pauze van een kwartier.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, wil eenieder plaatsnemen? Beste mensen, ik verzoek u dringend plaats te nemen. De vergadering is heropend en het woord is aan gedeputeerde Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Ik zou bijna zeggen, excuses voor de storing bij het aangenaam verpozen hier op het provinciehuis. Dank aan alle woordvoerders, voorzitter, die allemaal op hun eigen wijze gereflecteerd hebben op deze jaarstukken over het afgelopen jaar 2024. De reflectie van dit college heeft u natuurlijk kunnen lezen in het Statenvoorstel, maar ik wil er nog even kort bij stilstaan. Het college kijkt overwegend positief terug op 2024. Er is door onze ambtelijke organisatie samen met alle partners in onze provincie en omgeving veel en hard gewerkt. En er is ook veel bereikt. Er zijn echt ook altijd zaken die niet zo snel tot een oplossing gebracht kunnen worden of oplossing gebracht worden. Desalniettemin blijven wij ook met die opgaven, die taai, complex en moeizaam gaan, stug doorgaan. Want het is namelijk zo, dat heeft u inmiddels al begrepen, dit college heeft de focus op uitvoering. Dank ook aan de accountant en de prettige samenwerking in aanloop naar de vaststelling. Het college is verder blij met de stappen die we maken rondom het ramen, maar daar kom ik later dan nog even op terug. Voordat ik verder inga op de inhoud, alvast aan de heer Buiks, het getal is 82. Excuus dat we dat niet eerder hebben geleverd, maar per 1 mei 2025 waren er 82 ZPP'ers. Daar kom ik dadelijk nog even op terug, mijnheer Buiks. Maar ik wilde dat net zoals u, dat voor uw spreektijd even dan, dus we willen dat zorgvuldig doen. We hadden dat graag eerder beantwoord, maar op deze manier. De maatschappelijke doelstellingen, die staan uiteindelijk centraal. En daarover stond in het verslag en ook in de jaarrekening uiteindelijk een waardering. En op dat moment is er ook een streep gezet.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Buiks het er nu wel al met u over wil hebben. De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dat voelt u goed aan, voorzitter. De 82 die u noemt, dat leidt tot een directe vervolgvraag. Wat vindt u ervan? Want u heeft meerdere keren gezegd, ZZP'ers, schijnzelfstandigheid, daar gaan wij hier actief mee om, dat geeft geen risico. Ik vind 82 toch best een hoog aantal, die nu nog steeds per 1 mei actief zijn voor de provincie met alle risico's van dien. Dus wat vindt u daar zelf van?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): U stelde een vraag.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen, wilt u ook via de voorzitter spreken?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Excuus, voorzitter, vanzelfsprekend. U vroeg naar het aantal ZZP'ers per 1 mei. Om daar een reflectie op te geven gaat het vooral over de ontwikkeling van het aantal inhuur en het aantal ZZP'ers die we daarvoor dan ook inhuren. En zoals we al de vorige keer hebben gezegd, het aantal ZZP'ers willen we echt terugdringen. Daar werken we hard aan en daar zijn we ook mee aan de slag. Maar per 1 mei, dat was op dat moment de foto, de stand van zaken, waren er 82. En we hebben er alle vertrouwen in, zeker na de vaststelling van de perspectiefnota hier afgelopen april, dat wij steeds minder mensen zullen inhuren, maar juist ook steeds meer mensen een vast contract aanbieden. Er zullen dus de komende maanden en aan het eind van dit jaar veel minder ZZP'ers hier in dit provinciehuis, laat ik het maar even huiselijk zeggen, rondlopen. Dus daar wordt aan gewerkt, mijnheer Buiks.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Maar dan lopen we daarmee op dit moment een risico. Want per 1 januari is die wetgeving veranderd, zoals u waarschijnlijk weet. En nu met deze 82 mensen, ik ken de achtergrond niet van die mensen, maar die hier als ZZP'er werken, lopen we een substantieel risico. Hoe gaat u daarmee om dan? Gaat u daar voorzieningen voor opnemen? Want de werkgever gaat de lasten krijgen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Mijnheer Buiks, natuurlijk, wat u zegt, hoeft ik niet te herhalen. Wij gaan daar op een hele zorgvuldige manier mee om. Ook inderdaad de wet en de handhaving. En daar zetten we nu enorm veel stappen op. En we hebben er alle vertrouwen in dat dit de juiste stappen zijn. Daar hebben we alle vertrouwen in, mijnheer Buiks. Dan de specifieke vragen die er gesteld zijn. En ik pak het even per programma, per portefeuille aan. En dan haak ik aan op het thema natuur. Er werd al aangegeven, er staan heel veel verkeerslichten op oranje en rood. En dat geeft ook juist aan, wat ik aan het begin zei, het is een taaie opgave. Natuur, gras trek je ook niet aan je handen omhoog, zeg ik tegen de heer Van Zelst, het is geen makkelijke opgave. Er is geen snelle oplossing. Maar, dat heeft u afgelopen maanden natuurlijk kunnen lezen, we maken wel extra stappen door in een aantal gebieden echt die versnellingsopgave tegemoet te treden en daar samen met onze partners in die gebieden wel die extra stappen te maken. Maar dat is nog steeds niet het geval dat dat meteen een natuurgroen bolletje op heeft geleverd. Maar daar zijn we samen hard mee aan de slag. Rondom de organisatie kom ik meteen op amendement A9 van de PVV over de aanbeveling van de provinciearchivaris. De duiding die u geeft, onderschrijven we niet helemaal, mevrouw Van der Kammen, dat dit college te weinig aandacht heeft voor de aanbevelingen die de provinciearchivaris doet. Juist op basis van haar bevindingen in 2023 zijn we nu bezig met het opstellen van een actieplan in het kader van het perspectief richting 2030. Daar zijn we mee aan de slag. En we proberen juist op zeer korte termijn die aanbeveling ook daadwerkelijk te implementeren. Er is een Statenmededeling gestuurd over datgene waar we ook daadwerkelijk mee aan de slag zijn en hoe wij als GS reflecteren op het verslag van provinciearchivaris van jaarverslag 2024. Daar staat de technische inhoud in. Maar u kunt ervan op aan dat er wel degelijk slagen worden gemaakt. En dus van daaruit zou ik dit amendement namens het college willen ontraden.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het toch jammer dat de gedeputeerde zo weinig besef van urgentie laat zien. Het college heeft in 2023 de aanbevelingen van de provinciearchivaris gewoon genegeerd. Ook in 2024, als ik het jaarverslag zorgplicht archieven erop nalees, dat hoort bij deze jaarstukken, staat er niets, maar dan ook niets, nog geen enkele kritische noot over al die zaken waar de provinciearchivaris wel op reflecteert en wel adviezen over uitschrijft. Waarom is er niet meer urgentiebesef? Waarom wordt er mooi weer gespeeld door dit college in het jaarverslag zorgplicht archieven? De wet wordt gewoon niet nageleefd. Reflecteer daar eens op.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ben het niet met u eens dat wij hier mooi weer aan het spelen zijn en dat het college en de organisatie daar geen stappen op zet. Het is echter zo dat het een complexe opgave is. Die erkenning geeft u volgens mij ook en de reflectie geven wij daar ook op. We gaan daadwerkelijk met een actieplan dit jaar, op het moment dat we dat actieplan echt vast hebben gesteld, aan de slag. En dat zal op niet al te lange termijn plaatsvinden. Inderdaad, u geeft het terecht aan, er is verbetering nodig. En daar werken we keihard aan.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, dat klinkt allemaal mooi en aardig, maar er is echt te weinig urgentiebesef. Systemen zijn lek, er zijn datalekken, er is onvoldoende vindbaarheid van stukken. Het is al jaren zo, jaar in jaar uit, komt de provinciearchivaris met dezelfde bevindingen, jaar in jaar uit. En er gebeurt niets, er verbetert niets. Ondanks alle hardwerkende mensen, alle goedbedoelde projecten, het verbetert niet. Daarmee wordt de Archiefwet bijvoorbeeld gewoon niet nageleefd. En dat is nogal wat. Ik zou echt willen vragen meer gevoel van urgentie hierbij, bij het college.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Mevrouw Van der Kammen, ik snap dat u deze vraag stelt. Er is gevoel van urgentie, maar dat moeten we ook wel op een hele goede manier, gestructureerde manier aanpakken, zodat we echt alles bij de kop pakken. En dat gevoel van urgentie is er. Dat wordt in een actieplan nu opgesteld en daar gaan we uitvoering aan geven. En ja, misschien hadden we het gisteren of vorig jaar moeten doen, misschien heeft u daar gelijk in. Maar het een na beste moment om ermee te starten is vandaag. En vandaag zijn we daarmee bezig. Dus dat gevoel van urgentie hoop ik met deze beantwoording wel mee te geven, want die is er wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Ik heb een aanvullende vraag hierop. Als ik kijk naar het amendement dat is ingediend door mevrouw Van der Kammen namens PVV, dan staat er, GS op te dragen de aanbevelingen van de provinciearchivaris uit dit jaarverslag 2024 als urgente prioriteit voor 2025 op te pakken en PS elke Burap beknopt ter zake te informeren over de vorderingen. Ik hoor u zelf al spreken over dat er een actieplan is. Ik hoor u ook zeggen dat u dit stuk ontraadt, maar wat ontraadt u hier dan precies aan? Want de vraag op zichzelf sluit toch ook weer aan bij datgene wat u nu net juist zegt. Dus wat maakt dat u wel zegt, er komt een actieplan, we zijn dingen aan het doen en aan het verbeteren, maar als we daar concreet toe oproepen met een amendement, dan ontraadt u het toch. Ik snap dat nog niet helemaal. Kunt u dat toelichten?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zeker. Dank voor de vraag, zeg ik via de voorzitter, mijnheer Hordijk. Je kunt aan de ene kant zeggen inderdaad, we doen het al, dus waarom zou je dit amendement ontraden? Dat hoor ik de heer Hordijk eigenlijk aangeven. En we zijn daar met prioriteit, gevoel voor urgentie, mee bezig. Alleen het geen bezwaar achten, interpreteren wij alsof die urgente prioriteit er nu niet zou zijn. En dat vinden wij niet de juiste manier. En daarom zeggen we, daarmee ontraden we hem. En ook in combinatie van, laten we vooral aan de slag gaan met de aanbeveling van deze provinciearchivaris, met het actieplan dat we uitvoeren. Er zal bij de jaarrekening van 2025 ook weer een keurig verslag opgeleverd worden. En om dat dan weer bij elke Burap te doen, lijkt ons wat veel.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dus als ik het eigenlijk goed begrijp, zegt u als de tekst van het amendement zo aangepast zou zijn dat het reflecteert dat er al veel gedaan wordt, maar er komt nog meer, dan zou u daar welwillender tegenover staan? Of blijft u ten principale namens het college tegen dit amendement?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat hangt altijd af van de tekst, mijnheer Hordijk. En wij zijn altijd bereid om te kijken naar conceptteksten die ons college ergens toe oproepen. Dan ga ik snel over naar motie 110. Dat gaat over het drastisch beperken van de externe inhuur. Ik gaf het net al even aan bij het begin van deze eerste termijn, wij verwachten dat de inhuur ook drastisch beperkt wordt, omdat we namelijk dit jaar veel meer mensen in vaste dienst willen nemen, gezien ook de dynamiek op de arbeidsmarkt. En daarmee verwachten we in ieder geval de grootste slag te slaan om deze inhuur drastisch te beperken. Maar we vinden niet dat we het moeten maximeren op een bedrag dat hier in deze motie staat. Het bedrag is uiteindelijk een gevolg en dat zouden wij dus niet willen aanraden en daar willen

we deze motie ontraden. Dat waren de vragen met betrekking tot de organisatie. Rondom de landbouw zijn er vragen gesteld over het risico rondom de saldering, zoals u dat in het Statenvoorstel heeft gelezen. Ik denk dat de heer Buiks al een toelichting heeft gegeven op dat het eigenlijk een complexe zaak is. En dat het uiteindelijk, wanneer je zo'n jaarrekening vaststelt, een foto opname is, een momentopname, wat op dat moment dan de beste inschatting is. En dat heeft, ook samen met de accountant, dit bedrag opgeleverd. En pas aan het eind, wanneer er rechterlijke uitspraken zullen zijn en de getallen concreet zijn, dan weten we het 100 procent zeker. En voor die tijd, voor de uitspraken en de consequenties die dan op dat moment in beeld zijn, zit er altijd een bepaald risico in. Maar het is wel het best afgewogen bedrag, dat we op dit moment met alle expertise en mitsen en maren die de heer Buiks ook aangeeft, inschatten. En volgend jaar zal er wellicht weer een ander bedrag uitkomen. Waarschijnlijk zal er een ander bedrag uitkomen, of dat nou hoger of lager is, dat zal dan dat jaar te bezien zijn. Rondom woningbouw zijn er een aantal vragen gesteld. Uiteindelijk zit daar ook een soort bruto versus netto vraagstuk aan. Natuurlijk zijn er bruto veel meer woningen gebouwd, maar er zijn ook woningen gesloopt en daarmee kom je tot een netto getal. En daar zit natuurlijk ruimte voor verbetering in. Maar ik denk dat u inmiddels allemaal de collega van wonen kent, die zich maximaal inspant om de bruto toename aan woningen enorm te laten toenemen om uiteindelijk voor zoveel mogelijk Brabanders een goede huisvesting te verzorgen. En daarmee, met die maximale inspanning, hoop ik dat de heer Van Zelst het als een toezegging beschouwt dat dit college er alles op alles zet wat binnen haar mogelijkheden is. Ook gezien de landelijke dynamiek, die niet altijd meewerkt, zeg ik tegen de heer Van Zelst, doen wij als college onze maximale inspanningen. Dan gaan we over naar het postje financiën. Daar zijn een aantal vragen gesteld, over de opcenten, de Belastingdienst, de fouten. Twaalf provincies hebben enorm last gehad van de fouten die bij de Belastingdienst zijn opgetreden. Dat hadden we niet voorzien. Ook niet in december. En daar heeft de Belastingdienst ook zijn spijt voor betuigd. En we zijn nu samen met die Belastingdienst naar een oplossing aan het zoeken. Voor 2024 heeft dat inderdaad een consequentie gehad, daar bent u via een memo over geïnformeerd, van ongeveer 8,7 miljoen. De consequenties van '23 en '25 zullen we zo spoedig mogelijk ook horen en verwerken bij, als het kan, Burap 2. Dus daar wordt u na de zomer over geïnformeerd. De vraag van de BBB werd al even genoemd met betrekking tot die 2,8 procent. Op dat moment was dat de constatering, dat we daardoor een hoger bedrag aan opcenten zouden krijgen. Met die onderbouwing die daarin zat. Na het vaststellen van de jaarrekening en ook de vaststelling van het accountantsverslag is deze fout opgetreden. Het wil niet zeggen dat het een helemaal los staat van het ander. Het zijn echt wel twee verschillende grootheden, zeg ik tegen de heer Havermans. Wat ik bij mijn introductie al zei, onze maatschappelijke doelen staan centraal. Het resultaat boeken van onze maatschappelijke doelstellingen staat centraal. Daar wordt vooraf gedacht en gerekend over wat voor bedragen daarbij horen. Is dat veel? Is dat weinig? En uiteindelijk kan het zijn dat onze maatschappelijke doelen net iets meer geld vragen. Maar soms zijn er ook maatschappelijke doelen die bereikt worden en die iets minder geld vragen. En daardoor is het ook niet zo dat het precies te meten is en dat je aan het eind van het jaar exact op nul uitkomt. En dat is onderdeel van het proces van reëel ramen. Daar hebben we ook bij aangegeven, zo staat in dit Statenvoorstel van de jaarrekening, dat we bij de begroting van 2026 daar echt stappen op willen zetten. U heeft ook hier in dit Statenvoorstel een duiding gegeven, dat we echt bij die primitieve begroting nog verwachten zeker op een aantal programma's stappen te kunnen gaan zetten. En op die manier ook daadwerkelijk een nog minder groot overschot of onderschrijding zullen gaan realiseren komend jaar. Ik zou dat graag zien als een soort totaalpakketje bij het sturen en verantwoorden, om te kijken hoe we daarmee om kunnen gaan in de zin van hoe we u op een juiste manier kunnen informeren. Of dat nou via een stoplichtenmodel is, of via taartdiagrammen of staafdiagrammen. Of welke manier dat u het beste leest. En wat dan de instrumenten zijn, die daar het beste bij passen. Zijn dat inderdaad de begrotingen, de jaarrekeningen, de Buraps? Of zijn daar andere instrumenten voor, om uiteindelijk u op een juiste manier te kunnen laten controleren. En dat zouden we juist mee willen nemen in dat totale proces van wat we ingezet hebben bij de begroting 2026. Dan de motie 111 rondom leningen. Sinds 2010 kent deze provincie een financiële ladder. En dat betekent dat wij elke keer goed afwegen welk financieel instrument wij in willen zetten om onze maatschappelijke doelen te halen. Bovenaan de ladder staat natuurlijk, laat andere mensen betalen. Tot onderaan de ladder, wij betalen 100 procent. Daartussenin zitten ontzettend veel treden en die treden worden elke keer goed afgelopen in het aangaan van commitments, afspraken, overeenkomsten, om juist onze maatschappelijke doelstellingen te realiseren, alleen of met onze partners. En daar horen ook leningen bij. Leningen worden elke keer zorgvuldig afgewogen, er wordt bepaald welke randvoorwaarden daarbij zitten, welke rentepercentages daarbij zitten. En eventueel ook of men in het proces eventueel tot kwijtscheldingen moet komen. Maar het lenen staat op een hogere trede dan het bij voorbaat al geven van subsidies. Dus wij zijn ervan overtuigd, dat wij zorgvuldig omgaan met onze financiën. En wij zouden dus deze motie ook willen ontraden, omdat dat juist een instrument is dat in de afwegingsladder van onze financiën buitengewoon van toegevoegde waarde is. We willen dit instrument kunnen blijven continueren op de wijze waarop we dat nu doen. Want anders

denken we dat we juist heel veel maatschappelijke opgaven die we willen bereiken niet tot stand brengen of later tot stand brengen. En daar is dit college, maar ook vorige colleges, niet voor ingehuurd, laat ik maar zeggen. Want wij willen namelijk vaart maken en daar hoor ik ook heel veel van uw Staten ons toe oproepen.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Daar wil ik dus wel op reageren, want u zegt, het instrument leningen, maar ik heb het niet over het instrument leningen, ik heb het over het stukje zekerheid dat ermee gepaard gaat. We zijn nu met Lightyear meer dan 4 miljoen kwijtgeraakt, nu met SPARK Lab weer 2 miljoen, wat gewoon verdampt. En dan zegt u, wij doen ons werk goed en u moet ons vertrouwen dat we er goed mee omgaan. Het gaat erom dat er meer zekerheden ingebouwd worden bij leningen die wij verstrekken. En het gaat er helemaal niet om of wij leningen willen verstrekken, want de ladder die u benoemt, dat kan ik helemaal volgen. Maar waar wij gewoon miljoenen, echt miljoenen verliezen, gewoon geld van Brabanders dat verdampt, omdat we leningen kwijtschelden, dat moet een keer klaar zijn. Met Lightyear hebben we het geaccepteerd. En nu zeg ik, dit is de tweede keer dat we met SPARK Lab 2 miljoen zomaar laten verdampen. Dan moet u toch ook als GS zeggen, wij willen gewoon meer onderbouwde zekerheden. En anders gaan wij bij PS vragen of dat het een goed voorstel is. Want als het nou zo'n unieke situatie is en u heeft afgelopen 2024 geen enkele lening verstrekt zonder zekerheden, complimenten daarvoor. Maar dan kan dat ook doorgetrokken worden. En met die incidenten, als die dan voorgelegd worden aan PS, zou dat een prima voorstel zijn. Dus wij willen absoluut niet dat de leningen vervallen. Zou u daar nog op willen reageren?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wat ik net heb aangegeven, is dat wij per casus of per dossier heel goed kijken welke instrumenten en met welke randvoorwaarden we dit inzetten. En ja, daar zit bij voorkeur inderdaad een stuk zekerheidsstelling in, een hypotheekrecht, pandrecht of inderdaad op de onroerende goederen dat we daar een pandrecht op hebben. Maar dat zit er niet altijd in. En dan is inderdaad aan ons de overweging om die maatschappelijke doelstelling wel of niet te bereiken. Want uiteindelijk, de twee voorbeelden die u noemt, hadden we aan de voorkant misschien kunnen subsidiëren, dan hoeven we helemaal ook niet naar u te komen om over leningen te spreken. Maar dan weten we zeker dat we het aan de voorkant kwijt zijn. En over het geval Lightyear, over het dossier Lightyear, dit is ook een momentopname. We hebben nog steeds een deel van de aandelen in onze portefeuille. En wellicht dat over tien jaar uw opvolger en mijn opvolger hetzelfde gesprek hebben, dat was toch een blessing in disguise, dat we die aandelen hebben aangehouden, mijnheer Jansen of Pietersen, die er dan zullen zijn, mijnheer Buiks. Dus wij doen dat zorgvuldig. Wij doen dat zorgvuldig en leggen daar ook verantwoording over af. En ja, daar zit dus soms een risico in. En dat dekken we ook weer af. Vandaar dat het volgens ons een prudent financieel beleid is.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Wij zijn sowieso geen banken en geen casino. U zegt ook, we hebben niet de expertise die een bank in huis heeft, mijnheer Van Gruijthuijsen. Dus ik wil zeggen, ik twijfel niet aan de deskundigheid van mensen die hier in huis zitten, maar de superdeskundigen zitten bij de bank, want dat is hun vak om daar zo te werken. De conclusie is gewoon dat u 6 miljoen kwijt bent geraakt. En u kunt er een heel verhaal van maken, maar 4 miljoen bij Lightyear en 2 miljoen bij SPARK Lab, die zijn gewoon weg. En u zegt, we hebben er zorgvuldig naar gekeken, we hadden er ook subsidies van kunnen maken, maar die afweging is anders gemaakt. Dus u had er vertrouwen in dat dat geld terugkwam. En subsidies, dan hadden wij daar ook een andere rol in kunnen vervullen. Dus ik zou u toch met klem willen vragen daar veel scherper mee om te gaan dan u tot nu toe heeft gedaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik val een beetje over de term kwijtgeraakt. Wat ik net bijvoorbeeld aangaf over het dossier Lightyear, dat is hoe we het boekhoudkundig op deze manier hebben verwerkt. Maar dat wil niet zeggen dat het in de toekomst weer op een plus kan komen. We hebben laatst een gesprek gevoerd in een themavergadering over het innovatiefonds. Daar hebben we ook aangegeven en sterker nog bij de perspectiefnota, als ik me goed herinner, daar hebben we gezegd, wij zijn als Brabant al een jaar of twintig een ondernemende overheid die echt op een, aan de ene kant een zorgvuldige

financiële afweging onze maatschappelijke doelstellingen wil halen. En dat is ook onderdeel van deze afweging. En wij gaan daar, nogmaals, prudent mee om. En indien nodig halen we ook externe expertise erbij, om inderdaad specifiek te doorgronden wat eventueel de risico's zijn. Bij het dossier Lightyear zijn de experts van Invest-NL bijvoorbeeld met name bij betrokken. Dus er wordt elke keer, bij elk dossier, zorgvuldig gekeken, mijnheer Buiks.

De **voorzitter**: Mijnheer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. De heer Buiks die sprak over, we zijn geen bank en laat het over aan een bank. Maar ik denk dat ook een bank af en toe wel eens een sof maakt op dit soort manieren. Wat ik me afvraag is, want ik ondersteun de maatschappelijke initiatieven die de heer Van Gruijthuijsen noemt, is het niet handiger, we hebben die discussie misschien in het verleden ook wel eens gehad, om in dit soort gevallen waar je geen garanties kunt krijgen, in plaats van een lening te verstrekken gewoon een deelneming te nemen. Gewoon een equity, zo heet dat dan met een mooi Nederlands woord zou ik bijna zeggen. Maar kun je niet gewoon deelnemen en een aandeel nemen in zo'n bedrijf, om op die manier die financiering rond te krijgen? En als dat bedrijf dan succesvol is, kun je er in ieder geval ook van meegenieten als provincie. Als het fout gaat, ben je het kwijt, maar als het fout gaat met een lening ben je het ook kwijt. Dus dat zou mijn vraag zijn aan de gedeputeerde, voorzitter.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Ja, dat is ook een afweging. Even aanhakend op het dossier Lightyear, daar staat, als ik het goed uitdruk, een converteerbare lening in, omdat dat ook de wens was van het bedrijf. En daar is toen via Invest-NL die afspraak gemaakt. En die is nu inmiddels geconverteerd in een aandeel. Dus dat is afhankelijk van een dossier. En daarom dat ik ook net heb aangegeven, we bekijken echt per dossier wat de juiste instrumenten en randvoorwaarden zijn, om uiteindelijk het maatschappelijk doel te realiseren. En als het kan ook nog eens met randvoorwaarden als rentepercentage of echt participeren. En dan zitten daar ook weer andere gevolgen aan. En dat weet de heer Koevoets heel goed, denk ik. Als er gevraagd wordt om verder te financieren, om de groei verder mogelijk te maken, dat je dan ook meer middelen daarvoor in zou moeten zetten als je daar ook in mee wilt groeien. Of je moet een lager percentage van de aandelen accepteren. Maar dat bekijken we keer op keer en bij elk dossier apart. Dan kom ik tot bijna een afronding. De vraag van de heer Van Zelst over, laten we huiselijk zeggen, de Beethovendeal. Daar heb ik in dit Statenvoorstel kort op gereageerd. Bijvoorbeeld rondom de opgave van mobiliteit. Daar zal met name mijn collega Smeulders de Staten elke keer in meenemen met een Statenmededeling of, wanneer het om een Statenvoorstel vraagt, met een Statenvoorstel. Of als het gaat om de woningbouw, dan zal daar, als het echt in Eindhoven is, ook de heer Smeulders op reageren, want dan gaat het over verstedelijking. Als het om woningbouw gaat in de periferie van Eindhoven, zal daar collega Dirken op reageren. Dus we hebben afgesproken, dat is nog steeds onze intentie, om langs die inhoudelijke lijnen u daadwerkelijk elke keer mee te nemen in de maatschappelijke opgaven die er zijn. Maar ook in de verantwoording, om u in staat te kunnen stellen om mee te kunnen praten met de slagen die we samen met gemeente Eindhoven, met de MRE-regio, maar ook met het Rijk, daarop aan het maken zijn. En daarmee hoop ik, voorzitter, alle vragen van de Staten beantwoord te hebben. En ik kijk uit naar de tweede termijn.

De **voorzitter**: Alleen degenen die woordvoerder zijn, kunnen interrumpen. Mijnheer Van Zelst. En nu de heer Van Zelst nog aan het lopen is, vraag ik aandacht voor het feit dat er een sleutel is gevonden, inclusief een autosleutel van een Peugeot. Dus als iemand zijn sleutels kwijt is, dan kunt u die hier komen halen. Mijnheer Van Zelst.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dank u wel. Ik wil GS danken voor de beantwoording van alle vragen. Bij de natuurdoelen heeft u het over versnelling, daar wordt aan gewerkt. Daar kan ik mee vooruit. De Beethovendeal, daar worden we goed in meegenomen, begrijp ik van u. Het is niet dat we straks een voorstel voorgelegd krijgen, daar ben ik ook blij mee. Ik had nog even een korte vraag over, u zei, dit mag u als een toezegging beschouwen bij de woningbouw. Kan de griffie dit als toezegging noteren, dat u daaraan gaat werken? Of, een kleine nuance, het woordje beschouwen misschien? Dank u wel, voorzitter.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wat ik heb aangegeven is dat het college, zeker deze gedeputeerde, bijna dag in, dag uit aan deze opgave aan het werk is. En dat is volgens mij ook de achterliggende gedachte van uw verzoek om een toezegging. Als het dag en nacht werken aan voldoende

woningen, de toezegging is waar u naar op zoek was, dan is dat ten eerste staand beleid en ten tweede mag de griffie dat als een toezegging noteren, mijnheer Van Zelst.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik wil de gedeputeerde bedanken voor het antwoord.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Voorzitter, in ons betoog hebben we ook nog even aandacht gevraagd voor de Europese fondsen en de Europese programma's. En ook de afwegingskaders die met de internationalisering gehanteerd worden. Wellicht kan de gedeputeerde daar ook nog even kort op reflecteren.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Goed dat u daar nog even een interruptie voor gebruikt, mijnheer Koevoets. Het onderdeel Europese programma's, dat Statenvoorstel zal volgens mij net na de jaarstukken aan u toegestuurd worden. Dus daar worden nu de puntjes op de i gezet. En die komen zo snel mogelijk naar u toe, ook conform de eerdere toezegging die ik volgens mij aan Volt heb gedaan. Dus dat wordt zo spoedig mogelijk naar u toegezonden. De afwegingsladder van onze IZ-agenda is als ik het goed zeg in augustus '24 aan de agendavergadering toegestuurd. Daar staat hij in. Dan kan ik nog even kijken of ik u via een memo u deze link nog kan toesturen als u daar behoefte aan heeft. Ja, ik zie u knikken. Misschien via een dagbericht van de griffie. Maar we willen in ieder geval zorgen dat we dat weer even boven op tafel leggen dan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Daarmee zijn we gekomen tot de tweede termijn van uw Staten. Mijnheer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, kort. In ieder geval bedankt voor de nuance alvast van de gedeputeerde en toch wel een vervolgvraag daarover. En dat is gelet op het feit van de actieve informatieplicht aan PS. U was samen met de andere provincies al vanaf oktober vragen aan het stellen aan de Belastingdienst over die afdrachten en toch de vraag, waarom heeft u ons niet eerder daarover geïnformeerd?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Sorry, in tweede termijn geen eigen inbreng.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): In tweede termijn geen inbreng.

De **voorzitter**: Mijnheer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil de gedeputeerde even bedanken voor zijn antwoorden en, zo ik het begrepen heb, de toezegging dat we richting 2026 donuts, staafdiagrammetje, et cetera gaan krijgen en gaan bekijken hoe we dat eventueel toe kunnen voegen. Maar ik neem die in ieder geval mee als een positieve uiting van hem. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, onderbesteding zoals GS die presenteert is een optelling van posten, waar minder geld is uitgegeven om wat voor reden dan ook en projecten waar het budget is overschreden. Dat inzicht in de plussen en minnen van GS heeft GS tot nu toe nog niet willen geven. Ik wil weten waarom PS die verantwoording niet ontvangt. Voorzitter, onderbesteding wordt door diverse partijen gezien als een probleem. Ik kan daar deels in meegaan, want plannen die je maakt, moet je ook inderdaad uitvoeren. Maar geld uitgeven om het uitgeven, om zo op nul onderbesteding uit te komen, moet geen doel op zich zijn. Als er minder geld wordt uitgegeven dan gepland, terwijl de doelen wel behaald worden, is dat gewoon oké. Onderbesteding als resultaat van telkens teveel beleid opstapelen, is echter geen goed idee. Maar dat gebeurt hier wel. Met als gevolg ongeremde peperdure externe inhuur, arbeidscapaciteit die niet inzetbaar is voor echt belangrijk werk in onze maatschappij. Met alle respect voor hardwerkende mensen zijn er hier gewoon teveel beleidsfantasten en communicatiecreatievelingen. Kijk alleen maar eens naar de doorlopende exposities

hier in de hal van het provinciehuis. De beleidsverzinsels zijn kennelijk zo weinig overtuigend, dat allerlei bouwwerken en creatieve knutsels nodig zijn om het aan te prijzen. Zoiets heet gewoon, beleidsdeflatie. Voorzitter, het amendement dat wij in de eerste termijn hebben ingediend, hebben we nog wat aangepast op een aantal punten. Namelijk onder andere de overweging dat eigenlijk GS in haar Statenmededeling aanbeveelt om de aanbevelingen van de provinciearchivaris in de ambtelijke lijn op te pakken in bestaande projecten. En wij vinden eigenlijk dat juist dat van onvoldoende urgentiebesef getuigt. Er moet gewoon een sprake zijn van bestuurlijk eigenaarschap op deze punten. De constatering en de conclusies zijn zodanig ernstig, de wet wordt gewoon niet nageleefd, dat gewoon hier bestuurlijke eigenaarschap nodig is. En vandaar dat wij graag ons amendement toch willen handhaven. Maar we hebben die constatering en overwegingen er wel ingezet. En wij vertrouwen erop dat de collega's hier verstandig mee zullen omgaan.

Amendement A9a-2025 aanbevelingen provinciearchivaris met prioriteit opvolgen

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 23 mei 2025, ter bespreking van Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024

Constaterende dat:

- de statenmededeling van GS in reactie op het verslag van de Provinciearchivaris,
- dat GS volgens de statenmededeling 'Jaarverslag 2024 van de provinciearchivaris' de aanbevelingen van de provinciearchivaris in bestaande projecten via de ambtelijke lijn willen laten meenemen;

Overwegende:

- dat deze afwikkeling in de ambtelijke lijn onvoldoende bestuurlijk urgentiebesef reflecteert;
- dat de constatering dusdanig ernstig zijn dat bestuurlijk eigenaarschap aangewezen is;

Besluiten om in Ontwerpbesluit 12/25 B het volgende besispunt toe te voegen:

- "7. GS op te dragen de aanbevelingen van de provinciearchivaris uit het 'Jaarverslag 2024 van de Provinciearchivaris' als prioriteit voor 2025 op te pakken, en PS bij elke Burap beknopt ter zake te informeren over de vorderingen"

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter, maar geen behoefte aan tweede termijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Kort een aantal punten waar wij nog op terug willen komen. Ten eerste, de ZZP'er problematiek. 82 ZZP'ers hebben we momenteel dus nog werkzaam bij de provincie. Daarmee overtreden wij de wet. Dus ik zou toch echt wel willen pleiten voor het opnemen van een voorziening of het bedrag, want het betekent gewoon dat die salarissen gebruteerd moeten worden en dat wij ook de sociale lasten moeten gaan afdragen als dat gevolgen gaat krijgen. Bij onderbesteding hadden wij gevraagd of het college mogelijk een bedrag wilde noemen. Dus wat is nu de doelstelling? Wat is de stip op de horizon waar wij naartoe willen? Om te kijken vanuit onze controlerende rol zou dat ook wel een stuk prettiger werken. De leningen, daar verschillen wij danig van mening. Momenteel wordt er 51 miljoen euro door de provincie uitgeleend zonder dekking. Wij vinden het levensgevaarlijk en we hadden iets meer inspanning verwacht van het college dat ze daar een afbouwscenario of en mogelijk een nieuw verstrekken van leningen stop willen zetten. Dus die zaken, daar wil ik toch nog een reactie op. En als laatste, u gaf aan, gedeputeerde, bij het vaststellen van claims, dat dat een zorgvuldig proces is. Ik citeer uit uw eigen antwoord, dat heb ik net ook gedaan, inhoudelijke en juridische expertise is nog niet in staat een goed onderbouwde risico-inschatting te maken. Dat zijn uw woorden, dus ik concludeer hier niet uit dat het allemaal wel jofel in elkaar zit. Dus daar zou ik toch ook nog graag een reactie op willen hebben. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, in de eerste termijn zeiden we al dat wij, in tegenstelling tot het linkse college, niet verheugd zijn over de resultaten. We vertelden al dat woningbouw steeds lastiger en duurder wordt en dat de energievoorziening onbetrouwbaarder en ook duurder wordt zowel in geld als in ruimtebeslag. En als je denkt aan geld en ruimtebeslag dan kom je automatisch natuurlijk bij infrastructuur en mobiliteit uit. Daar zegt dit college dat de opgave groot is, maar de middelen beperkt. En als je dan naar de cijfers kijkt dan valt iets heel raars op. Er werd in 2024 300 miljoen euro opgehaald aan zogenaamde opcenten, Brabantse wegebelaasting. Toch werd er maar 203 miljoen euro uitgegeven aan basisinfrastructuur, 265 als je de uitbreiding meetelt. Dat is dus minder dan wat er wordt opgehaald aan belasting. Dan is het dus een keuze waar je je middelen inzet. Een keuze waar je de ruimte, maar in dit geval ook het geld van Brabantse belastingbetalers gebruikt. Wij denken dat er dus veel meer zou moeten naar infrastructuur. En misschien moet je dan ook een andere parameter gebruiken. Op dit moment gebruiken ze free flow. Dat is een verzonnen term die betekent, de reistijd buiten de spits zonder vertraging. Zo lust ik er ook nog wel eentje. Buiten de spits zonder vertraging, dat zegt natuurlijk helemaal niks. De ANWB gebruikt een hele andere indicator. Namelijk de lengte maal de duur van de files. En als je dan kijkt naar de data van de afgelopen 10 jaren is er 15 procent meer filedruk ontstaan, als je de coronamaatregelstijd buiten beschouwing laat. Wij denken dus in deze tijd met een voortwoekerende overheid die alles, ook in Brabant steeds duurder maakt, dat we ons geld niet moeten besteden aan dure hobby's, maar aan haar kerntaak, namelijk infrastructuur. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Nee, dank u, voorzitter. Geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter**: Minkels? Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik maak geen gebruik van mijn tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: En mijnheer Van Zelst.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): De heer Van Zelst bedankt het college voor de uitgebreide beantwoording en maakt geen gebruik van de tweede termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk even naar het college of er al kennis is genomen van het amendement onder andere. We schorsen even drie minuten. Loop niet te ver weg, want na de beantwoording van de gedeputeerde gaan we schorsen voor de lunch. Dus even een korte schorsing.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste mensen, volgens mij is er genoeg tijd geweest voor het college. Wil iedereen plaatsnemen? De gedeputeerde heeft het woord in tweede termijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Dank voor de aanvullende vragen. Ik probeer daar kort op in te gaan. We waren op de hoogte vanaf oktober 2024. Toen zijn de eerste vragen gesteld. Maar dan zit je in het proces. De Belastingdienst heeft relatief veel tijd genomen om eerst te ontvangen dat die vragen zijn gesteld. En uiteindelijk heeft de Belastingdienst gereageerd. Dan hebben we u zo spoedig mogelijk geïnformeerd via een memo. Dus daar hebben we volgens mij het juiste moment voor gekozen. En daar zullen we nu inderdaad opvolging aan geven bij de volgende Buraps. Dan aan de heer Buiks, nogmaals over de 82 ZZP'ers. U stelt het wel een beetje zwart-wit. Een ZZP'er voor je organisatie hebben werken is vanaf 1 januari verboden. Nee, een hele goede toetsing gaat daaraan vooraf, de DBA. En op die manier kijken we daar ook naar. Dus dat doen we ook niet onzorgvuldig. Dat doen we zorgvuldig. Dus daar wordt alles aan getoetst. De leningen die de heer Buiks ook nog even aanhaalde. Ik snap de herhaling en de onderstreping van de heer Buiks in de tweede termijn. Daar heeft dit college volgens mij over gezegd wat er in de eerste termijn gewisseld is. En nogmaals, heel zorgvuldig dat wij de financiële ladder belopen met het instrument leningen. Met de onderpand en de zekerheden, als dat kan, die daar ook passend zijn. En als dat niet kan, dan gebeurt dat op de manier waarop we dat doen. En ten slotte, voorzitter, rondom claims. Natuurlijk, ik ben op de hoogte van de beantwoording die u schriftelijk hebt ontvangen, mijnheer Buiks. Maar dat maakt, zoals ik zojuist in eerste termijn heb beantwoord, de appreciatie niet anders. Het is

uiteindelijk, op het moment wanneer het jaarverslag en de jaarrekening moeten worden vastgesteld, de beste inschatting die er op dat moment te maken is. En op dat moment moet het vastgesteld worden. En dat is echt met alle expertise. En inderdaad, ik ga nu niet de toelichting die we schriftelijk hebben gestuurd en die ik net mondeling heb herhaald, herhalen. Maar dat is wel het getal dat er dan opgeschreven moet worden.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De eerste vraag die ik toch nogmaals aan u wil stellen over de ZZP'ers. U garandeert dus op dit moment dat u voldoende getoetst heeft bij die 82 ZZP'ers, dat er geen risico gelopen wordt op schijnzelfstandigheid? Want u zegt, we gaan er zorgvuldig mee om, daar is goed naar gekeken. Dus dan wil ik gewoon alleen maar een ja of een nee horen. Als u zegt, die 82 zijn oké, dat is allemaal goed gecontroleerd en die voldoen aan alle wettelijke vereisten om als ondernemer te opereren hier, dan zou ik dat prima vinden.

De **voorzitter**: De vraag is glashelder. De gedeputeerde. O, sorry.

De heer **Buiks** (CDA): En de tweede vraag die ik had, is het dan niet verstandig, vraag ik aan u, om in het traject van claims toch die expertise die nodig is, die nu niet beschikbaar was of niet ingezet is, omdat de getallen op dat moment opgenomen moesten worden, in het traject in te bouwen? Want het gaat toch wel om serieuze bedragen. Dus waarom bouwt u dat in het traject dan niet in, dat u die expertise wel beschikbaar heeft op de momenten dat u ze nodig heeft om een beter getal, of misschien wel hetzelfde getal, te kunnen presenteren aan ons als PS?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Om met het laatste te beginnen, mijnheer Buiks, ik vermoed dat we dit jaar weer gaan kijken, dat weet ik wel zeker, naar deze schadeclaims en hoe we dat moeten appreciëren. En daarbij zullen we zeker de experts bevragen, ik ben ervan overtuigd dat het dit jaar wel gaat gebeuren. En daar zal dan ook weer aan het eind van het jaar, bij de jaarrekening '25, de appreciatie uit volgen. Dus ja, uw betoog heb ik goed gehoord. Wij zullen daar indien nodig, dat zeg ik wel, die expertise bij inschakelen. Ik denk hiermee daadwerkelijk u goed gehoord te hebben en dat we daarmee aan de slag gaan voor de jaarrekening '25. Het zou bijzonder lastig zijn, dat is het ook, dus dat ga ik ook niet doen, om nee te zeggen. Want ik geef net in de beantwoording aan dat wij dit zorgvuldig doen, dat we dat testen. En dat kan ik dus alleen maar met een ja beantwoorden, mijnheer Buiks. Daarmee, even kijken, nee, dan ben ik nog niet klaar. Bij het nieuw ingediende amendement zal de appreciatie helaas niet anders zijn. Het is echt, wat het college betreft, te zwaar om het op deze manier te formuleren, om op deze manier, zoals ik in de eerste termijn al zei, bij elke Burap te informeren. De actieplannen zijn we op dit moment aan het opzetten. We doen dat ook in samenspraak, dat ziet u ook in de Statenmededeling, met medewerkers van de provinciearchivaris. Dus daar zetten we de stappen op. Daarmee blijft het advies van het college, ontraden.

De **voorzitter**: Is het handig als ik eerst naar mevrouw Van der Kammen ga? Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, ik hoor de gedeputeerde halsstarrig weigeren om eigenaarschap op te pakken bij dit onderwerp. Wat is er nou zo moeilijk aan? U wilt het zelf alleen maar in de ambtelijke lijn een beetje laten oplossen en ach, haak maar wat aan bij bestaande projecten. U bent in overtreding van de wet, voorzitter. Dit college handelt niet op basis van de Archiefwet. Er worden bijvoorbeeld maar eens in de vijf jaren dossiers vernietigd. Dat moet elk jaar zijn, om eens een bevinding te schetsen. Zo zijn er talloze bevindingen in het rapport van de provinciearchivaris. En dat is niet alleen dit jaar zo, dat is al jaar in, jaar uit zo. Wat is er voor nodig om het urgentiebesef wakker te maken bij dit college?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Daar heb ik in de eerste termijn al bij stilgestaan, dat het urgentiebesef er gewoon is bij dit college, mevrouw Van der Kammen. Dat ziet de provinciearchivaris ook. Daar zetten we dus stappen op. Dus ik ga niet mee met uw redeneerlijn dat wij halsstarrig zijn en elke aanbeveling van de provinciearchivaris gewoon naast ons neerleggen. Dus we zijn daarmee aan de slag en mijn collega in het college is daar ook mee aan de slag. Dus het college gaat niet mee in uw

redeneerlijn. En dan is dit instrument wat ons betreft te zwaar. Daarom nog steeds het advies ontraden. Het loopt niet in lijn met de stappen die we inderdaad zowel ambtelijk als bestuurlijk gewoon aan het zetten zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik heb nergens gesuggereerd dat het college de aanbevelingen niet oppakt. Ik heb wel gesuggereerd dat het onbegrijpelijk is dat het college alleen maar voorstelt om dit in de ambtelijke lijn en dan vooral via bestaande projecten uit te gaan voeren. Dat is onbegrijpelijk en daar blijf ik ook bij. En waarom wil het college niet begrijpen dat de bevindingen van de provinciearchivaris zodanig ernstig zijn, dat het bestuurlijk eigenaarschap hier aangewezen is. Waarom niet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er is eigenaarschap bij dit college, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. Wij kunnen niet meegaan in de toon waarop eigenlijk hier het werk van de provinciearchivaris ter sprake komt. Maar we nemen wel de aanbevelingen die ze doen serieus. Dus om die reden komen wij op de valreep toch nog met een motie die eigenlijk oproept aan Gedeputeerde Staten de adviezen van de provinciearchivaris voortvarend op te pakken en eind dit jaar met een update te komen. Ik hoop dat we daarmee het midden houden tussen de wens om toch wat voortgang te zien met datgene wat de provinciearchivaris voorstelt. Maar ook datgene wat GS al oppakt en de mate waarin het gaat. En daarbij distantieer ik me van de toon die de vorige spreker hanteerde. Het gaat mij echt om het onderliggend principe.

Motie M112-2025: Neem de aanbevelingen van de provinciearchivaris serieus

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23/05/2025, behandelend het Statenvoorstel 12/25 Jaarstukken 2024;

Constateerend dat:

- De ambitie was om eind 2024 organisatie breed op niveau 3 in het Groeimodel uit te komen, maar dat de organisatie in 2024 gemiddeld op niveau 1,8 is uitgekomen.

Overwegende dat:

- De statenmededeling van GS in reactie op het verslag van de provinciearchivaris

Verzoekt het college:

- Om de adviezen van de provinciearchivaris voortvarend op te pakken en eind dit jaar, ultimo december 2025, PS te informeren over de voortgang.

en gaat over tot de orde van de dag.

Kevin Hordijk, PvdA
Jade van der Linden, GroenLinks
Petra Lepolder, VVD
Angela Kuiper, Lokaal Brabant
Inge Vossen, Volt

De **voorzitter**: Heeft u de motie kunnen zien?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik heb de motie nog niet kunnen zien. Ik zou graag een verduidelijkingsvraag willen stellen aan de heer Hordijk. Wat betekent eind van het jaar? Is dat inderdaad dat dat meegaat met de jaarrekening '25 en dat we dat dus inderdaad doen, net zoals we dat nu hebben gedaan in 2025 met de aanbevelingen van de provinciearchivaris? Bedoelt de heer Hordijk dat? Of bedoelt u echt eind december 2025?

De heer **Hordijk** (PvdA): Ja, idealiter gewoon eind december '25. U moet het wel aangeven wanneer het dan komt. Ik zoek wel een datum.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. En dan ga ik zo meteen even schorsen, want ik kan me voorstellen dat we dit even willen lezen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ja, wij zijn bereid om daarnaar te kijken. Dan moet u ook een harde datum erin zetten, mijnheer Hordijk, om het te kunnen appreciëren.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering even, want ik heb begrepen dat de heer Van Gruijthuijsen ongeveer aan het einde van zijn betoog is.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Helemaal, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan is het wel dienstig om te schorsen, zodat er gereageerd kan worden op de motie die is ingediend. We schorsen voor een paar minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste mensen, ik heropen de vergadering. De motie die is ingediend heeft als dictum, want hij wordt nu ingeladen, om de adviezen van de provinciearchivaris voortvarend op te pakken en eind dit jaar, ultimo december 2025, PS te informeren over de voortgang. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik refereer aan de motie waar de voorzitter net het dictum van heeft vermeld. Alles overwegende, dat gaf ik net al aan bij de interruptie van de heer Hordijk, kan het college deze motie als geen bezwaar appreciëren. Tot zover.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, sorry, maar wat een ongelooflijk hypocriet toneeltje. Hoe is het in hemelsnaam mogelijk? Het amendement dat ik heb ingediend is alleszins redelijk. Nu wordt er een motie ingediend met in principe dezelfde strekking en daarvan zegt het college, fantastisch. Waarom? Omdat die niet van de PVV komt? Wat is dit? Voorzitter, de consulteringen van de provinciearchivaris, die liggen er gewoon al jaren. Dat maakt dat het besef van urgentie gewoon onvoldoende aanwezig is bij het college. En als het wat slapper verwoord is, dan vinden we het allemaal prima. Maar vooral niet op een amendement van de PVV meestemmen. Echt ongelooflijk. Ik heb hier geen woorden voor. Ik vind dit echt heel beschamend.

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Er werd geen vraag gesteld, maar ik heb toch behoefte om even te reflecteren. Want volgens mij bekijkt dit college elk ingediend amendement of motie op de merites die er is. Als ik even terugpak naar de aantal positief beoordeelde en geapprecieerde amendementen, dan wel moties, als het zo zou zijn dat dit college amendementen of moties van de PVV anders zou waarderen, dan zouden er geen amendementen dan wel moties deze periode of voorgaande periode zijn aangenomen. Ik kan me nog moties herinneren die gewoon met unanimitieit werden aangenomen. Dus elke motie, elk amendement wordt gewoon op de merites beoordeeld, ongeacht de indiener. Dus daar herkent dit college zich niet in. En datgene wat er net gewisseld is over de appreciatie van deze motie heb ik zojuist vermeld. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen over dit voorstel. En we gaan straks naar Statenvoorstel 13/25, de Bestuursrapportage. Maar ik ga eerst voor drie kwartier de vergadering schorsen voor de lunch.

Schorsing

Statenvoorstel 13/25 Bestuursrapportage I-2025 (Burap I-2025)

De **voorzitter**: Dames en heren, het is tijd. Dus ik kan me voorstellen dat we gaan bewerkstelligen dat iedereen ook daadwerkelijk naar binnen komt, zodat we kunnen starten. De heer Havermans staat al klaar.

Dus dat is in ieder geval een goed begin. Ik vraag stilte in de zaal. De vergadering is heropend en de heer Havermans heeft het woord.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Vandaag gaat zich waarschijnlijk een bekend tafereel herhalen, want ik vrees dat we weer een beetje dezelfde rituele dans gaan doen als vorig jaar tijdens de Burap. We raken namelijk verstrikt in verwarring over het stoplichtenmodel, klagen over Den Haag dat het te traag is en roepen dat er te weinig geld is, maar de doelen, die zouden zogenaamd duidelijk zijn. En dus vallen ook wij in herhaling, want voorzitter, stilstand is achteruitgang en Brabant staat al veel te lang stil. We lezen dat het interbestuurlijk toezicht van de provincie moet bijdragen aan een veilige en betrouwbaar openbaar bestuur, maar juist dat staat op rood, symbolisch en veelzeggend. Gemeenten worstelen richting het ravijnjaar 2026 en wat doet dit college? We lezen niets, geen plan, geen richting. Men zegt koers te houden, maar naar welk doel? Voorzitter, GS bouwt beleid, zonder fundament. U bent als college een stratenmaker op zee, lijkt het. En u verwacht dat de Brabander daarin blijft geloven. Neem BOS 2.0, het document waar Brabant mee open zou blijven. De indicator daarvoor moet nog worden bepaald, maar het stoplicht staat al op groen. Hoe dan? Hoe kunt u claimen dat het goed gaat terwijl de fundering wankelt? Na de uitspraak van 18 december 2024 is het immers allesbehalve zeker dat Brabant open kan blijven. Het stikstofprobleem is bij boeren neergelegd, maar boeren zijn ondernemers en geen zondebokken. Zij vragen om helder en uitvoerbaar beleid. Wat krijgen ze? Onzekerheid. En ondertussen is iedereen die iets wil ondernemen ineens stikstofproducent. Of u nu een woning wilt bouwen, een bedrijf wilt starten, of met de hond wilt wandelen. Niks mag meer. In Brabant zijn we dus allemaal boeren geworden. Zelfs de voetballers van PSV, begreep ik deze week. En dan zegt dit college, het komt goed, er komen miljarden van het Rijk. Maar voorzitter, u kunt niet eens laten zien wat al die miljarden die al zijn uitgegeven hebben opgeleverd. Waarom dan nog meer geld de grond instoppen? Waarom blijft u dromen over geldbergen terwijl de grond onder uw voeten inzakt? Voorzitter, kijk naar de woningbouw. Opnieuw wordt de doelstelling niet gehaald. Er zijn 13.500 woningen beloofd, 12.250 gerealiseerd. En toch zegt u, we liggen op koers. Ondertussen smachten kleine dorpen naar ruimte om te groeien. Maar u verstikt hun ambities met bureaucratie. En terwijl leefbare gebieden in Brabant worden opgeofferd aan abstracte duurzaamheidsdoelen, verschijnen in Moerdijk geen koeien, huizen of een kerncentrale, maar alleen de vraag, hoe ingrijpend gaan de plannen worden voor de leefbaarheid? En hoe lang gaat de Brabander dit nog geloven? Het programma Water en Bodem kleurt rood en oranje. De uitvoering is te complex, de middelen te schaars. Maar op papier blijft u ambities opstapelen alsof dat de bodem herstelt. In de praktijk verzuurt de grond, raken doelen uit beeld en haken partners af. Toch zagen we vorige week vrijdag bij het burgerinitiatief Achtlanen wat er wel mogelijk is. Daar hebben mensen zelf verantwoordelijkheid genomen, veertien jaar lang. En het resultaat? Een bloeiend stukje natuur. Gezonde bodem, blijde vogels en dat allemaal zonder dure beleidsstukken. Alleen inzet, samenwerking en vertrouwen. Maar in dit huis durft men het woord bekalken nauwelijks uit te spreken. Terwijl het de bewezen oplossing is tegen verzuring. Dus vraag ik u, hoe staat het met de aangenomen motie, kijk niet zo zuur? En wat betekent dat voor de indicatoren rondom stikstof en natuur? Wanneer gaat u nu echt van start? Voorzitter, we worden overspoeld met papieren ambities. Natuurwerk Nederland, Natuurnetwerk Brabant, Natura 2000, bossen, biodiversiteit. Maar veel daarvan staat op oranje. Dus ik stel de vraag, helpt dit beleid tot de natuur nu echt of verzandt het in blokkades voor woningbouw, landbouw en leefbaarheid? De plannen zetten Brabant steeds verder op slot. Zelfs een lantaarnpaal of erfuitbreiding in het buitengebied lijkt alleen nog op papier te mogen bestaan. Tegelijk droomt de provincie over nog meer hectares wensnatuur. Maar waar is het beleid dat meetbaar, betaalbaar en gedragen is? Voorzitter, de gedeputeerde voor agrarische ontwikkeling zou in deze situatie richting moeten geven. Maar die blijft stil. Geen voedselstrategie, geen visie op duurzame teelten. Geen kaart van waardevolle landbouwgrond. Alleen maar verboden. En wat we wel krijgen zijn groene bolletjes zonder enige inhoud. Indicatoren voor innovatieve landbouw, die zijn er niet. En misschien is dat maar goed ook, want anders had ook dat beleid niet op koers gelegen. Wat er wel komt is een actieplan gewasbescherming. Maar de vraag van BBB is simpel, wordt dit een plan dat duurzame gewassen echt beschermt of wordt het weer een beleidsdocument vol taboes? Gaat gedeputeerde Oudenhoven naast de sector staan of er tegenover? Tot slot voorzitter, het wordt tijd dat u stopt met het najagen van papieren doelen, begint met luisteren naar inwoners, naar ondernemers, naar boeren, naar mensen die Brabant al generaties lang maken, onderhouden en verbeteren. Zij hebben ideeën, zij hebben oplossingen. Geef hen de ruimte. De Omgevingswet kent namelijk het right to challenge, het uitdagingsrecht. Daarmee kunnen burgers en organisaties overheidstaken overnemen als zij denken dat ze het beter kunnen. Wij denken dat het eerste initiatief uit de landbouw komt, want daar gebeurt nu helemaal niets. Buiten de vele kopjes koffie die er gedronken worden. Dus, hoe staat u tegenover dat een individuele boer u uitdaagt met een eigen integraal plan voor stikstofreductie? Oftewel, hoe staat het ervoor met doelsturing? Voorzitter, wij roepen u op, stop met het straten maken op zee. Zet uw voeten op Brabantse grond en luister naar wie dit land opgebouwd hebben. Tot zover onze eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u een aantal keren het college ocriep en mij niet als voorzitter.

De heer **Havermans** (BBB): Inderdaad, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat dacht ik al. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, in de voorbereiding op de behandeling van de jaarrekening en Burap I heb ik de VVD-bijdrage van het afgelopen jaar nog eens doorgenomen. En als we dan kijken naar de programma's die goed lopen en de programma's die vertraging oplopen, is het beeld nauwelijks veranderd. Op het gebied van wonen zien we dat de versnellingstafels zijn vruchten beginnen af te werpen. Ook het programma Economie en het programma Cultuur, Sport en Erfgoed liggen op koers. En het programma Voedsel en Landbouw heeft een flinke inhaalslag gemaakt. Al kan dat ook een beetje komen door de nieuw vastgestelde indicatoren. Op het gebied van energie zijn we blij met de inzet van de provincie op netcongestie. En kijken we uit naar de waterstofstrategie, waar we als PS wel graag, of als VVD-fractie, wel graag aan de voorkant betrokken willen worden. Ook het proces rondom bouw Port Moerdijk volgt de VVD-fractie op de voet. Het wordt een grote opgave om binnen zo'n megaproject alle belangen, groot en klein, in balans te houden. En tegen zo'n grote bijdrage aan een opgave in Rijksbelang mag zeker ook iets tegenover staan. We rekenen erop dat het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid in pakt en dat GS ze hier ook op zal wijzen. En dan de dossiers waar we echt te weinig voortgang zien. De VVD-fractie kan er niet genoeg op hameren dat Brabant echt open moet en dat het hele stikstofdossier nog steeds een enorme rem is. En als je dan kijkt naar natuur, biodiversiteit, NMB, de habitatkwantiteit- en kwaliteit, het herstel blijft achter. De VVD-fractie is enige tijd geleden op werkbezoek geweest bij FLORON en is tot de conclusie gekomen dat er echt mogelijkheden zijn om de natuur een handje te helpen. Daarom de oproep aan GS er alles aan te doen om hier echt een versnelling in aan te gaan brengen. Op het gebied van infrastructuur zitten een aantal ontwikkelingen ook muurvast. Het voert nu te ver om alle A- en N-nummers de revue te laten passeren. Maar ons bereiken ook geluiden dat bij kleinere projecten de ambtelijke samenwerking tussen gemeente en provincie moeizaam lopen. Afspraken worden niet nagekomen, deadlines niet gehaald. De VVD heeft begrip voor de stikstofproblematiek, maar maakt zich binnen dit programma zorgen over de uitvoeringskracht. Juist als het ingewikkeld is, moet je de handen in elkaar slaan. Voorzitter, u zult begrijpen dat wij niet blij zijn met het bericht over de N629. De VVD zou graag zien dat onderdelen van dit project, die wel zonder problemen kunnen worden uitgevoerd, toch opgepakt gaan worden. Het geld is beschikbaar. Waarmee de VVD ook aan wil geven dat het huidige beschikbare budget voor onze A- en N-wegen ook daarvoor beschikbaar moet blijven. Overhevelen naar bijvoorbeeld OV is voor de VVD echt geen optie. In breder verband ziet de VVD de uitvoeringskracht bij de gemeenten in Brabant onder druk staan en dit heeft effect op de uitvoeringsagenda van de provincie. Kunnen de kleinere gemeenten goed aanhaken in een Beethoven deal, gaat het straks lukken om lokaal de mobiliteitshubs te realiseren, et cetera? Dit alles ook nog eens in het licht dat de financiën en de arbeidsmarkt voor de gemeenten een grote uitdaging zijn. De VVD-fractie is benieuwd hoe GS hier een rol in gaat pakken. Voorzitter, ik sluit af met het melden dat de VVD-fractie kan instemmen met voorgestelde besluiten in het Statenvoorstel. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. We hebben drie punten, die ik ook namens de fractie van GroenLinks inbreng. Ten eerste, wij zien een zorgelijke ontwikkeling dat het steeds meer gemeenten niet lukt om in voldoende mate vergunningshouders te huisvesten. Onze motie, Niemand slaapt in het gras, riep GS op om gemeenten zoveel als het kan met kennis, raad en daad bij te staan in de gezamenlijke opgave om statushouders te huisvesten. Dan nu de vraag, GS, wat heeft u hieraan gedaan? Want het wordt des te belangrijker dat de provincie zich laat zien waar het Rijk gemeenten volop in de wind zet en ze 0,0 procent steun geeft. Het is aan u, GS, om als provincie actief die steun wel te verlenen, maar ook scherp toe te zien op de wettelijke taak die gemeenten hebben. Daarmee zijn we ook een stok achter de deur. Is het dan nu niet tijd dat GS met een actieplan komt om gemeenten aan te spreken en zo een trendbreuk te forceren? Graag hierop een reactie. Daarnaast schrikken wij ervan dat de landelijke overheid niet alleen bij het standpunt blijft dat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen over het Brabantspoor normaal is, maar nu zelfs overweegt om risicoplafonds af te schaffen. Dit voedt een zorgelijke lijn dat het Rijk zich steeds minder lijkt te bekommeren over het wel en we van de Brabanders. Denk bijvoorbeeld ook maar eens aan het afschaffen van maatregelen om een toekomstige pandemie te voorkomen, wetende hoe zwaar recent Brabanders nog getroffen zijn. Wat vindt GS hier nu echt van en wat kunnen we samen doen om de veiligheid van Brabanders beter over de bühne te brengen in Den Haag? En dan als laatste,

natuurinclusieve landbouw klinkt prachtig en de uitgangspunten ondersteunen we van harte, maar we blijven het lastig vinden dat we er nog steeds geen duidelijke definitie over hebben noch dat we criteria hebben waarop we ook echt mee kunnen meten wat de status is. De Burap spreekt erover dat deze definitie dit voorjaar komt. Het is nu een prachtig voorjaar. Hoe staat het ervoor, GS? En dan een gratis tip. Want we weten dat er al een mooi systeem bestaat waarbij certificering en monitoring geborgd is, evenals de winst voor natuur en een gezonde leefomgeving. We noemen dat biologisch, met de bijbehorende Skal certificering. Laten we zorgen dat onze biologische boeren niet hoeven te wachten op het opnieuw uitvinden van een definitie door de overheid en laten we alle stimulerende en ondersteunende maatregelen juist voor hen zo breed mogelijk beschikbaar maken. Zij zijn onze voorbeelden voor het voedsel produceren in balans met natuur. Daar is GS het natuurlijk vast mee eens. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Weet u, voorzitter, ik had hier een heel filosofisch verhaal voorbereid. Weer een literair werk uitgekozen waarmee ik het een en ander wilde vergelijken. Maar het is vrijdagmiddag, het is laat en de boodschap die ik kwijt wil is eigenlijk door verschillende collega's al verteld in andere bewoording. Laten we dan eerlijk zijn, niemand heeft dan nog zin in mijn poging om via een pseudo-intellectueel hagelschot in heel veel woorden heel weinig over deze Burap te vertellen. Ik gooi hem daarom even in de freestyle. De obstakels waarvoor we als provincie staan zijn veelal onveranderd. En vorig jaar treffen ons veel problemen met de aankoop van bussen, het werven van personeel, dat is dit jaar onveranderd. Vorig jaar hadden we moeite met het volledig uitvoeren van het programma Landbouw vanwege problemen met vergunningverlening, dat is dit jaar onveranderd. Ook bij wonen, water, natuur en milieu zijn de obstakels grotendeels onveranderd. We besturen een olietanker die je niet makkelijk van koers verandert, maar ik ben toch benieuwd hoe GS hierop terugkijkt. Om een voorbeeld te geven dat mij dan dicht bij het hart ligt, het niet leveren van bussen had je kunnen beboeten. Het niet beschikbaar zijn van personeel had je ambitieuzer kunnen aanpakken. Wat heeft GS hieraan gedaan? En de cynicus in mij zou hier verder op inzoomen. Maar hoewel de uitdagingen voor onze provincie niet veel zijn veranderd, is de wereld om ons heen dat natuurlijk wel. Een minister die een stikstofprobleem probeert op te lossen zonder daarvoor genoeg middelen te leveren of de meest effectieve maatregelen niet durft te nemen. Een minister die het woontekort probeert op te lossen door pandjesbazen flink de huur te laten verhogen. En een minister die energieopgaven en klimaatopgaven wil aanpakken door grotendeels in te zetten op te dure en een onontwikkelde vorm van energie opwekken die voor veel doelen veel te laat komt. Het zijn enkele voorbeelden van het jezelf politiek loskoppelen van alledaagse werkelijkheid. Die ook van invloed zijn op het beleid dat wij hier als provincie ontwikkelen. En daartegenover zie ik wel een standvastig en nuchter college. We spreken hier geen verheven taal, hebben geen wereldvreemde dromen, maar onze voeten staan stevig op de grond. Een gedeputeerde die in durft te zetten op intrekingsbeleid voor natuurtoestemmingen. Een gedeputeerde die gemeenten en Brabanders concreet gaat helpen met het isoleren van hun woningen. Een gedeputeerde die haar mannetje staat ondanks een landelijke trend waar natuur niet hoog op het prioriteitenlijstje staat. Allen onderdeel van de begrotingswijziging gekoppeld aan deze Burap. Dit college blijft standvastig ondanks de rollercoaster waarin ze is getrokken. En dat, tot slot, vind ik een compliment waard. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, de VVD vindt het overhevelen van middelen naar OV onbespreekbaar. Dat zijn ontzettend stoere woorden. Maar ach, wat zijn ze toch voor de bühne. Want vanaf 2020 automatisch elk jaar de rekening voor de automobilist indexeren, daar heeft de VVD dan weer geen enkele moeite mee. Daar hebben ze van harte mee ingestemd. Voorzitter, aan ambities helemaal geen gebrek bij dit college. En dat is nou net het probleem voor Brabant. De gezonde ambitie om zaken te realiseren waar burgers iets aan hebben, dat zouden we uiteraard kunnen aanmoedigen. Maar die houding is er eigenlijk niet meer. De tomeloze ambitie is een doel op zichzelf geworden. Het is de vlucht vooruit. Lekker druk doen, de agenda met heel veel conferenties en fotomomentjes vullen. Intussen de honderden dure externe arbeidskrachten en ZZP'ers inhuren om adviezen te schrijven en netwerkfeestjes te organiseren. En hop, je bent in business. Je komt nog eens ergens en wie weet, komt zo je volgende baantje wel weer wat dichterbij. Voorzitter, er wordt hard gewerkt door veel mensen hier, maar er wordt niet kritisch gereflecteerd op de vraag of we eigenlijk wel hier de juiste dingen doen. Of de vraag gesteld waarom er geen focus wordt aangebracht. Richtten op de kerntaken. Intussen wordt daar voor het Brabant Outcomes Fund alweer het zoveelste marktonderzoek gepland. Voorzitter, dat is al zeker het derde onderzoek hierover. Als het niet meer is. De enige outcome hierbij is de gegarandeerde periodieke inkom in de portemonnee van de onderzoeksbureautjes en consultants. Kap hier nou eens gewoon mee. Het is

een elitair speeltje waar de belastingbetaler niets aan heeft. En waar de provincie echt zou moeten optreden, zoals de sociale veiligheid in het OV, daar faalt zij hopeloos. Het OV rond het AZC Budel is daar een sprekend voorbeeld van. In plaats van optreden, wordt de overlast alleen maar erger. Een oranje bolletje voor de vooruitgang op dit dossier is dan ook een gotspe. Diep rood is het enige gepaste stoplichtkleur hier. Voorzitter, dat wij tegen de Burap zullen stemmen zal dan ook duidelijk zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Stoot heeft het woord.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. De eerste Bestuursrapportage van 2025 geeft een breed overzicht van waar we als provincie staan. En het beeld is gemengd. We boeken vooruitgang, maar er zijn ook hardnekkige knelpunten die aandacht blijven vragen. Laat ik beginnen met een positieve noot. Het openbaar vervoer in Brabant laat eindelijk tekenen van herstel zien. De rapportage noemt een stijgende lijn in het aantal chauffeurs en dat is goed nieuws. En dat is niet vanzelf gegaan. Daarom wil D66 hier vandaag expliciet complimenten geven aan de vervoersbedrijven en de gedeputeerde voor het actief oppakken van personeelstekort. En de gedeputeerde voor het vasthoudend inzet op dit thema. We zien dat deze aanpak begint te werken en dat is hoopgevend voor reizigers en voor het vertrouwen in het openbaar vervoer in Brabant. Tegelijkertijd, voorzitter, moeten we nu ook durven vooruit te kijken en ook eens naar de nacht te kijken. Daarom dien ik namens D66 een motie in, Nachtervoeren voor jongeren van ambitie naar actie. Om het nachtervoeren voor jongeren nieuw leven in te blazen. Nachtervoeren gaat niet alleen over mobiliteit, het draagt ook bij aan veiligheid, de aantrekkelijkheid van onze steden en het stimuleren van de regionale economie. Jongeren en anderen kunnen langer genieten van horeca, cultuur en evenementen om vervolgens veilig thuis te komen. Dat is goed voor hen en goed voor Brabant. Want ook jongeren verdienen het om na het stappen veilig thuis te komen. En laten we daarbij ook nadrukkelijk denken aan de jongeren uit de dorpen en kleine kernen. Voor hen betekent nachtervoeren veel meer dan een makkelijke rit naar huis. Het is een manier om volwaardig mee te doen. Om te studeren, om uit te gaan of om te werken in de stad, zonder afhankelijk te zijn van een auto, ouders of dure alternatieven. Nachtervoeren maakt vrijheid en zelfstandigheid mogelijk.

Motie 113a-2025: Nachtervoeren voor Jongeren - van Ambitie naar Actie.

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend het Statenvoorstel 13/25 Bestuursrapportage 1-2025,

constaterende dat:

- in het bestuursakkoord "Samen maken we Brabant" is opgenomen dat de provincie experimenten met nachtervoeren voor jongeren wil stimuleren;
- de nieuwe OV-concessie voor West-Brabant op 6 juli 2025 in gaat, een strategisch moment biedt als startpunt om experimenten met nachtervoeren verder te verkennen;
- uit signalen blijkt dat er bij jongeren, met name in studentensteden en uitgaansgebieden, behoefte bestaat aan veilig en betaalbaar vervoer in de nachtelijke uren;
- in meerdere regio's het nachtelijk openbaar vervoer is weggevallen, mede door eerdere personeelstekorten;
- de Bestuursrapportage 1-2025 aangeeft dat er een stijgende lijn zichtbaar is in het aantal beschikbare chauffeurs binnen de OV-concessies;

overwegende dat:

- nachtervoeren bijdraagt aan sociale mobiliteit, verkeersveiligheid en het aantrekkelijk houden van Brabantse steden en regio's voor jongeren;
- het ook culturele instellingen, horecaondernemers en de regionale economie ten goede komt als jongeren veilig thuis kunnen komen;
- het provinciaal mobiliteitsbeleid ruimte biedt voor maatwerk, innovatie en experimenten;

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. in overleg met vervoerders en gemeenten in 2025 te verkennen waar experimenten met nachtervoeren haalbaar en wenselijk zijn;
2. daarbij de positieve ontwikkeling in de beschikbaarheid van chauffeurs mee te nemen als ondersteunende randvoorwaarde;
3. Provinciale Staten hierover te informeren vóór Q4 2025;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Floris Stoot
Lokaal Brabant, Wilfred Lauwen
GroenLinks, Jade van der Linden

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Voorzitter, dank. Ik hoor de motie vanuit D66. Kunt u toelichten of dat dan om busvervoer gaat of om intercity's of wat, om een beetje beeld te krijgen wat de scope wordt van de motie?

De heer **Stoot** (D66): Het gaat om experimenten met nachtvervoer, eigenlijk specifiek gericht op jongeren. Hoe dat er in de praktijk uit gaat zien, dat hangt natuurlijk af waar we mee komen. In mijn optiek is dat inderdaad nachtbusen die vanuit de grote steden, vanuit de uitgaansgebieden, ook naar de kleinere omliggende regio's rijden.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dat klinkt heel sympathiek. De gedeputeerde die er vandaag niet is, heeft als Statenlid zich ook altijd heel erg ingezet om 's nachts ook busen en treinen te laten rijden, ook met succes. Maar in de praktijk bleek wel dat dat onrendabele ritten waren en dat er ook 's nachts veel vernielingen plaatsvonden. Dus de vraag is hoe we dat initiatief zo kunnen gaan inkleden dat het weer niet hetzelfde gaat worden als een paar jaar geleden. Heeft u daar misschien nog ideeën over? Ik maak er even een vraag van.

De **voorzitter**: Via de voorzitter.

De heer **Hordijk** (PvdA): Via de voorzitter.

De heer **Stoot** (D66): Dat is natuurlijk al invulling op wat gaat komen eventueel. Dus dat is wel al vergaand. En dat er inderdaad afspraken moeten zijn voor de veiligheid en dat dat een randvoorwaarde is, is uiteraard duidelijk. En over de kosten, daar hoorde ik u ook al een beetje over. Ik zie ook al anderen staan waar dat eventueel ook aan bod kan komen. Het kan kostendekkend in de concessie ook bijvoorbeeld komen. Maar ook dat is van de uitvoering, dat zal blijken.

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Op zich klinkt het heel sympathiek, zo'n experiment. Maar we moeten natuurlijk niet vergeten dat we enkele jaren geleden al succesvolle nachtbusen hadden in Breda, in Den Bosch, in Tilburg, die dit college letterlijk heeft wegbezuinigd. Dus is het niet eerst een idee om die busen, waarvan we al weten dat ze rendabel waren, want die zaten altijd bomvol, om die eerst terug te brengen voordat we aan de slag gaan met experimenten op andere locaties?

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Dit zijn goede suggesties voor regio's die inderdaad in aanmerking hiervoor kunnen komen. Ik deel niet dat het is wegbezuinigd. Het voornamelijk deel was dat er te weinig chauffeurs waren. En nu zien we dus ook weer die stijgende lijn in het aantal chauffeurs, waardoor het dus weer mogelijk is om dit soort ritten terug te brengen.

De heer **Nuijten** (JA21): Maar waarom dan weer een nieuw experiment op andere locaties, terwijl in die drie steden het al succesvol bleek. Laat dan eerst die terugbrengen, voordat we in andere locaties gaan experimenteren.

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, er staat nergens dat dit op andere locaties is. Het zegt enkel dat we gaan onderzoeken, ook in gesprek met gemeenten gaan, waar het weer mogelijk is en haalbaar is. En ik kan me heel goed inbeelden dat bijvoorbeeld steden als een Breda, een Tilburg, een Den Bosch, een Eindhoven hier inderdaad kanshebber voor zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Het leuke van dit onderwerp van uw motie is dat het ook regelmatig in scholendebatten en zo voorbij komt. Ook recent op het Cambreur College in Dongen. Waar eigenlijk de jeugd daar nog niet zo heel erg positief op was. Want ze gaven ook aan van, wat gebeurt er in zo'n bus? Is er dan wel voldoende toezicht als daar allemaal dronken jongeren in zitten? Wat gebeurt daar dan? Dus

het enthousiasme was op zich nog helemaal niet zo groot. Daarnaast, als ik even privé kijk, er wordt gezamenlijk een über gekozen of er wordt één van per toerbeurt iemand als Bob aangewezen. Wat ook nog niet zo slecht voor de gezondheid is. Dus ik vraag me af welk probleem we hier nu echt mee gaan oplossen. Wat is daar uw reactie op?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, ik begeef me nog enigszins in de generatie die hier heel veel winst in ziet. Ook ik kom heel veel op scholen. Ik heb heel veel contact met jongeren. En ik hoor juist enkel van, waar zijn die nachtbussen gebleven? Zoals de vorige spreker ook al aangaf. Ze waren er. Nu is de generatie aan het stappen die die niet heeft meegemaakt. En dan is echt een groot gemis. Ik ben gelukkig, heb ik er nog een paar keer profijt van kunnen maken in de regio Breda. En je ziet echt dat de sfeer is inderdaad feestelijk en gezellig. Het moet veilig blijven. Uiteraard helemaal mee eens. Maar dat die vraag er niet zou zijn, dat zie ik echt niet in.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): En hoe denkt u dan, want veiligheid is echt wel een ding. Er kan geen leuk feestje tegenwoordig openbaar gevierd worden of er gebeurt wel iets. Ik denk dat we daar echt heel erg voorzichtig mee moeten zijn. Hoe denkt u dat dan op te gaan lossen? Moet er dan politie mee gaan rijden of bewakers of wat dan ook?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, dit is weer uitvoering van eventueel wat gaat komen, dus het is heel lastig om daarop te speculeren. Maar hetzelfde geldt ook voor in taxi's, waar nu gebruik van moet worden gemaakt. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld dronken achter het stuur zitten, of dronken op een scooter of dronken op een fiets. Het zijn allemaal gevaren en ik zie dat een bus, bijvoorbeeld een nachtbus in de regio, dat dat echt veel veiliger is dan de alternatieven die er nu zijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben in Brabant een aantal concessies en eigenlijk geen een van die concessies rijdt op de volledige kracht vanwege het personeelstekort momenteel. En u trekt de conclusie dat er een stijgende lijn is qua buschauffeurs, die heb ik ook gezien. Het is nog steeds wel zo dat we nog steeds niet op de volledige uitvoering van de concessies zijn. Dus die grote pot met buschauffeurs die we hebben, daarvan gaan we ook met dit sympathieke initiatief toch een beroep op doen als we nachtbussen willen realiseren. En mijn vraag is dan, en wellicht is dat een vervelende, als we nachtbussen gaan realiseren, gaat dat netto betekenen dat we minder buschauffeurs hebben om de huidige concessies uit te voeren. Heeft de heer Stoot, vraag ik via de voorzitter, dan ook al een aantal locaties aangewezen die we minder snel gaan opschalen in de reguliere concessie?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, dit staat ook in het dictum van mijn motie. Dat de beschikbaarheid van buschauffeurs en ook de hoeveelheid daarvan randvoorwaarden zijn om dit te kunnen realiseren. Dus het is niet dat we hier door lijnen gaan afschalen of dat we lijnen gaan schrappen of wat dan ook. Dat is echt niet het geval hier. En zoals de beste heer Raak ook waarschijnlijk weet, zijn er ook recent veel studenten tot buschauffeur getraind. Die ook dit als bijbaan doen en daarvoor is dit waarschijnlijk ook een hele mooie optie.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dat heb ik ook gezien in het dictum en dat vind ik ook wel sympathiek. We gaan niet afschalen en we gaan ook geen lijnen schrappen, maar we gaan wel minder snel opschalen, omdat we dus een andere lijn in het leven gaan roepen. Snapt u dan wat ik bedoel? Er zijn lijnen die dus nu niet op volle kracht rijden, die we nog steeds op van 80 procent naar 100 procent proberen te brengen. En dan komen we nu eigenlijk met een voorstel van, we gaan eerst een andere lijn helemaal opzetten en dat volledig opschalen van die lijnen waar we al zo lang op afgeschaald rijden, dat stellen we dan even uit. En dan was ik benieuwd, welke lijnen gaan dat zijn?

De **voorzitter**: Mijnheer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, dit is weer zo'n theoretisch iets, daar is eigenlijk niet op te reageren. Ik zie juist het positieve in van de nachtlijnen, dat het OV een volledig systeem maakt, zodat je ook 's nachts thuis kan komen. Zodat mensen ook vaker kiezen voor het OV, zodat ze niet enkel heen kunnen, maar ook

terug kunnen komen. Want in dat geval zouden ze alsnog het OV links laten liggen. Ik zie het juist als een heel positief iets voor het OV en dat dingen niet op kunnen schalen, dat zie ik echt niet op deze manier.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, vroeger bleven we eigenlijk gewoon ergens slapen als je naar een feest in een andere stad ging. Maar dat even terzijde. Is D66, net als de PVV, van mening dat het eigenlijk veel en veel belangrijker zou zijn dat iemand uit Budel bijvoorbeeld veilig met de bus naar het ziekenhuis in Eindhoven kan? Of dat dorpslijnen in ieder geval gehandhaafd blijven, zodat mensen naar het gemeentehuis kunnen, naar het ziekenhuis kunnen, naar school kunnen? Is D66 met de PVV eens dat daar veel meer prioriteit ligt dan 's nachts een beetje studenten bedienen?

De **voorzitter**: Mijnheer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Ik hoor mevrouw Van der Kammen zeggen dat als je ergens naar een andere stad ging, dat je dan maar bleef slapen. Voorzitter, ik kom uit een klein dorpje, Zevenbergschen Hoek. De dichtstbijzijnde stad is Breda. Dus dan ga je daar stappen en dan moet je ook thuis kunnen komen. Dus het is niet enkel voor naar een andere stad, het is ook gewoon naar een stad. En het is echt fijn als dat gewoon mogelijk is. Verder, er staat ook letterlijk in de motie dat er lijnen niet geschrapt gaan worden en dat de beschikbaarheid van buschauffeurs als randvoorwaarde is. Dus het is niet zo dat er nu een lijn naar een ziekenhuis niet wordt geschrapt, omdat er dan een nachtbus kan rijden. Voorzitter, dat is een heel negatief frame dat echt nergens over gaat.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Maar ik vroeg natuurlijk naar de prioriteiten en is de collega van D66 het met mij eens?

De **voorzitter**: Beste mensen. Sorry, ik onderbreek u even. Ik vind het erg onrustig op allerlei plekken hier in de Staten. Dus ik zou iedereen willen verzoeken stil te zijn. En als u wat met te praten heeft, dan kunt u dat ook buiten de deur doen. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, is de collega het niet met mij eens dat het gewoon veel meer prioriteit heeft om te zorgen dat het bestaande openbaar vervoer gewoon veilig is. Bijvoorbeeld net als bij het AZC Budel, waar mensen gewoon niet meer veilig in de bus kunnen stappen. En ja, de collega die heeft het over, het mag niet ten koste gaan van bestaande lijnen. En alleen als er voldoende chauffeurs zijn. Betekent dat dan dat de collega eigenlijk ervoor pleit om nog maar meer buschauffeurs in te vliegen uit de Filipijnen of zo? Hoe stelt hij zich dat voor?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, extra buschauffeurs om onze lijnen in Brabant te voorzien, zodat iedereen in Brabant gebruik kan maken van het openbaar vervoer, zou echt heel fijn zijn. Dus ik vind het een hele goede suggestie, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Korte vraag, voorzitter. Bijna twee jaar geleden heeft het CDA een motie ingediend over nachtbussen. Toen heeft u tegengestemd. Kunt u aangeven wat er in de tussentijd is veranderd? Want de strekking is ongeveer hetzelfde. En nu wilde u er zelfs bijna een actuele motie van maken vanochtend. Dus wat is er bij D66 veranderd dat toen tegengestemd moest worden en nu u zegt, het moet acuut veranderen?

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, ik wilde er ook een actuele motie van maken, omdat er actueel ontwikkelingen op zijn. We konden geen nachtbussen laten rijden, omdat er een tekort was aan buschauffeurs. We zien nu, in de Bestuursrapportage bijvoorbeeld, en omdat ook de concessie West ingaat, zien we een mogelijkheid om die nachtbussen weer terug te brengen. Het is niet dat D66 ooit tegen nachtbussen is geweest. Enkel zagen wij dat er meer prioriteit moest liggen op de bestaande lijnen in de spits. En nu zien we dus een stijgende lijn in het openbaar vervoer, dat mogelijk is met de nieuwe buschauffeurs die we krijgen. En daardoor biedt het ook ruimte om weer die nachtlijnen te gaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Die problematiek was toen ook al bekend en toen heeft u gezegd, we stemmen tegen. Maar ook de elementen die u nu noemt, dat waren toen overwegingen voor ons om die motie in te dienen. Dan vraag ik me nog steeds af, wat is er veranderd?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, misschien heb ik mezelf dan niet goed uitgelegd. We zien nu juist een stijgende lijn in het aantal buschauffeurs. We zien niet dat er nog een tekort is, we zien juist een stijgende lijn. En dat is het verschil. Voorheen was het overduidelijk dat we te weinig buschauffeurs hadden. En dat is nu anders.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. De omstandigheden zijn nu gunstig. Er zijn weer meer buschauffeurs beschikbaar, de concessie biedt ruimte voor pilots en de behoefte onder jongeren is groot. Laten we die ambitie dus waarmaken en samen met vervoerders en gemeenten verkennen waar en hoe we hiermee aan de slag kunnen. Maar, voorzitter, D66 maakt zich ook zorgen. Dat betreft onder meer de uitvoering van natuurbeleid. We zetten daar als Brabant vol op in. Maar we zien hoe moeilijk het is om doelen te bereiken. Verdroging, stikstofaankpak, natuurherstel, op veel plekken is het beeld oranje of zelfs rood. Het belang van natuurherstel om Brabant open te krijgen, de intrinsieke waarde van natuur en van onze nationale parken zoals de Grote Peel, vraagt om Rijksfinanciering. En wat doet het Rijk? Het bezuinigt tientallen miljoenen om nationale parken. Terwijl tegelijkertijd miljoenen wordt uitgetrokken voor de aanpak van de wolf. Voorzitter, dit is onbestaanbaar.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Er valt ineens een stilte.

De **voorzitter**: Ik denk ook altijd, praat door en dan komt het vanzelf. Maar de heer Brouwers heeft het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb toch even een vraag aan u. U praat allemaal over jonge mensen, maar geldt dit verhaal ook voor 50-plussers?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, uiteraard deze had ik aan zien komen. In het bestuursakkoord staat inderdaad dat we gaan experimenteren met nachtvervoer voor jongeren. Expliciet jongeren staat erin, maar inderdaad, iedereen mag er gebruik van maken en ik nodig u ook uit om de eerste nachtbus met mij te pakken in Breda.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mag ik nog een andere vraag stellen?

De **voorzitter**: Zeker.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dat is misschien een beetje humor, maar wij zijn een keer bij een school geweest. Een middelbare school in Dongen. En daar ging het over het openbaar vervoer. En we dachten van, we gaan daar eens praten over. En de vraag die ik stelde was van, tegen die leerlingen, als jullie nu zouden mogen bepalen. Wat zou je dan willen? Weet u wat het antwoord was?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, als dit de vraag is, dan ben ik tevreden. Deze anekdote heb ik eerder gehoord en ik ben bang dat de heer een McDonald's gaat zeggen.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel. Dat is namelijk een stukje oplossing, hoeven ze minder te reizen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Stoot** (D66): Bij een gebrek aan Rijksgeld voor educatie en vrijwilligers dreigen mensen die zich dagelijks inzetten voor onze natuur af te haken. Dat staat haaks op de opgave die we als provincie willen realiseren in het natuurbeleid. Een sterke lobby van GS en van ons als partijpolitici is nodig om de Rijksfinanciering voor de nationale parken overeind te houden. Anders gaan we dat vroeg of laat terugzien in negatieve zin in de Burap. Tot slot, voorzitter, wat deze Bestuursrapportage vooral laat zien is dat

Brabant ambitie heeft. Dat we bouwen aan een provincie die gezond, verbonden en toekomstgericht is. En ja, er zijn nog flinke stappen te zetten, maar er is ook beweging en dat stemt hoopvol. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, elf urgente punten. 1. de woningbouw blijft volgens het CDA achter op de afspraken. Dus de kleur moet rood zijn en niet groen of oranje. We ontvangen duidelijke signalen dat de provincie hier ook schuldig aan is en vertragend werkt. Het CDA wil dat de provincie van een passieve controlerende rol naar een proactieve verbindende rol omschakelt. Zoals aanbevolen in het ZRK rapport. Hoe kan de provincie toestaan dat een woningbouwplan van drieduizend woningen bij Oosterhout wordt teruggebracht naar vierhonderd? Het CDA wil dat de provincie dergelijke projecten ondersteunt. 2. in de Burap komt het onderwerp veiligheid in het buitengebied summier aan de orde. Gechargeerd gaat het om de bewoning van vakantieparken en drugsdumpingen. Maar veiligheid in het buitengebied is toch meer dan dat, vraagteken. De veiligheid in het buitengebied baart ons zorgen. Zeker als we dan onlangs gepubliceerde rapport van BMC lezen en waarover in de informerende themabijeenkomst werd gesteld dat het op dit moment kansrijker is om de Staatsloterij te winnen dan om betrappt te worden op een criminele daad in het buitengebied. Dat kleurt wat ons betreft dit stoplicht donkerrood. Wat gaat u hier concreet aan doen? 3, de Burap stelt dat het NNN-netwerk niet op koers ligt. Dat de aankoop van gronden op vrijwillige basis niet overal lukt en dat u naar dwingendere grondinstrumenten wil grijpen. Zoals bekend zijn wij hier geen voorstander van. En we roepen u dan ook om meer samen met grondeigenaren op te trekken en hen als partner in natuurontwikkeling te beschouwen. Dus investeer juist in samenwerking. 4, het systeem van omschakeling van agrarische ondernemers naar natuurinclusief landbouw is te risicovol en complex voor agrariërs. Wij vinden als CDA dat het risico van de lage getaxeerde waarde van de gronden niet eenzijdig bij de agrariër gelegd kan worden. Dit lijkt in de huidige systematiek wel te gebeuren en dient dus aangepast te worden. 5, we vinden het zorgelijk dat de indicator bij de zeer zorgwekkende stoffen op oranje staat. We roepen u op om proactief hiermee aan de slag te gaan. 6, de mobiliteit staat in de Burap weliswaar op oranje, maar voor wat betreft de kleine kernen staat hij wat betreft het CDA op rood. Zie qua mobiliteit de kleine kernen niet over het hoofd. Dit geldt overigens ook voor het behoud van andere voorzieningen en de mogelijkheid tot woningbouw. De leefbaarheid in de kleine kernen verdient u onverdeelde aandacht. 7, bij de verantwoording cultuur, sport en erfgoed gaat het te weinig over de gewone Brabander. De vrijwilliger die bijvoorbeeld zorgt dat de sportvereniging kan draaien. Uw college heeft toegezegd de rol van vrijwilligers en de animo daarvoor in beeld te brengen. Wij lezen hier niets over terug in de rapportages. Dat vinden wij vreemd. Wel zien we dat er 300.000 euro is uitgetrokken om vrijwilligers te werven voor natuuronderhoud. Echter kan geen stand van zaken gegeven worden bij de technische vragen wat betreft de resultaten hiervan. En dat lezen wij in de technische vragen. Bent u bereid dit ook beschikbaar te stellen, deze gelden, voor de werving van vrijwilligers in het algemeen? Dus naast natuuronderhoud? 8, het CDA is bezorgd over de inzet van de BrabantRing. Op onze vraag antwoordde u, na de inrichting van de kredietfaciliteit is BrabantRing aan de slag gegaan met de acquisitie. Inmiddels is een business developer aangesteld en het acquisitieproces opgestart. Het is weer zo'n grote steden project, vooralsnog zonder resultaat. Die kleine kernen komen niet aan bod.

De **voorzitter**: U bent bijna door de tijd heen.

De heer **Buiks** (CDA): Oké, dan ga ik nog sneller, voorzitter. Hoe kijkt GS naar de ontwikkeling van BrabantRing? Ziet u resultaten? Dan het plan van de heer Van der Pasch vanochtend.

De **voorzitter**: U bent nu door de tijd heen.

De heer **Buiks** (CDA): Ja, dus ik maak mijn zin af. Dan het plan van de heer Van der Pasch. Wij waren daar dermate van onder de indruk dat wij het voorstel mee willen nemen in de onderzoeken die gaan plaatsvinden. Daar gaan wij dus een motie voor indienen zo dadelijk, of nu, zodat die de planvorming daarin meegenomen gaat worden. Tot zover.

Motie 114-2025: Maak werk van de Beethoven route

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025 behandelend het Statenvoorstel PS 12/25 Bestuursrapportage 1-25

Overwegende dat:

- De Metropoolregio Eindhoven voor een grote ruimtelijke schaa sprong staat die vraagt om integrale keuzes op het gebied van wonen, mobiliteit, economie, natuur en leefomgeving;
- Aan de noordoost kant van Eindhoven de doorstroming van het verkeer onvoldoende is, en met het oog op de toekomst dit niet zal verbeteren, zoals inspreker Van der Pasch duidelijk maakte tijdens de presentatie van zijn plan.
- De komst van een XXL-distributie in Westeind Nuenen centrum dit probleem nog eens onderstreept.
- Bewoners hun zorgen over mobiliteit, veiligheid, leefbaarheid tussen de steden uiten bij de gemeenteraden van deze gemeenten;
- De bestuurders van omliggende gemeenten Nuenen steeds opnieuw oproepen om recht te doen aan deze maatschappelijke zorgen;
- De toekomstige bekabeling van de 150 KV hoogspanningsleiding in Eindhoven Noord vraagt om een integrale aanpak

Constate rende dat:

- De zorgen van de omwonenden rondom consequenties van XXL voor de brede regio steeds meer onderbouwing krijgen;
- Dit de bestuurlijke samenwerking op MRE-niveau slechter dreigt te worden;
- Het in het belang van de provincie is dat de regio uitstekend bestuurd wordt.
- Een N40 is nodig voor de bereikbaarheid en de afwikkeling van het bovenregionale verkeer omdat daardoor meer dan honderdduizend auto's die nu nog dagelijks door Eindhoven, Nuenen en Geldrop rijden uit die bebouwde kom kunnen worden geweerd.

Dragen Gedeputeerde Staten op

- De inzichten en voorstellen uit de studie Wonen onder Hoogspanning van ir. Van der Pasch actief te betrekken bij de verdere planvorming en besluitvorming over verbetering, aanleg of aanpassing van infrastructurele tracés in de Metropoolregio Eindhoven, in het bijzonder de Beethoven Route;
- Het initiatief te nemen voor gesprekken met de burgemeesters in het gebied om de noodzaak van eenheid van besluitvorming onder de aandacht te brengen;
- Met de rijksoverheid in overleg te treden over het onderzoek dat door de rijksoverheid wordt uitgevoerd over de bereikbaarheid van de regio en infrastructuur rond Eindhoven;
- Daarmee bij te dragen aan het goed functioneren van de MRE-regio in het belang van de ontwikkeling van onze provincie;
- De Staten hierover uiterlijk in Q4 2025 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks
CDA, Kees de Heer

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Koevoets heeft het woord.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Vandaag spreken we over de eerste Bestuursrapportage 2025. Een rapportage over afwijkingen die zijn geconstateerd of worden verwacht ten opzichte van de begroting. Tot nu toe, Als Lokaal Brabant zijn we blij met de stappen die we als provincie in dit jaar al hebben gezet. Of het nu gaat om duurzaamheid, mobiliteit of leefbaarheid, Noord-Brabant heeft vooruitgang geboekt. Er wordt hard gewerkt voor behoud van natuur, gezocht naar innovatieve oplossingen en naar mogelijkheden om Brabant open te houden, of liever gezegd, weer open te krijgen. Uitvoeringsagenda's zijn opgesteld en worden ter hand genomen en dat is een goede zaak. Echter, tegelijkertijd lopen initiatieven vast omdat er geen ruimte is. Er is geen stikstofruimte, er is geen ruimte op het energienet of er is geen ruimte beschikbaar om bedrijven te vestigen. Om over de woningbouw, maar niet te spreken. De signalen die uitgaan naar Den Haag kunnen wat ons betreft niet luid en duidelijk genoeg zijn. Ze lijken echter gericht aan dovemansoren. Projecten die voor Brabant van belang zijn worden te vaak afgeschaald of uitgesteld. Ik noem er twee, Delta Rhine Corridor, de A27. Maar er zijn er meer. Voor de komende periode zijn er drie speerpunten die volgens Lokaal Brabant bijzondere aandacht verdienen. Lokale betrokkenheid, als eerste. Een sterke provincie begint bij sterke gemeenschappen. Lokaal Brabant pleit voor een intensievere samenwerking met gemeenten, wijkorganisaties en burgers. Gemeenten hebben of krijgen te maken met een serieuze uitdaging. Nu er minder vanuit het Rijk naar onze

gemeenten komt, moeten er prioriteiten gesteld worden. De tering moet naar de nering gezet worden. Is het een idee om daar waar de provincie en gemeenten samenwerken, in gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld een taakstelsel op te leggen? Wat is de reactie van GS? De lokale betrokkenheid moet zich ook, wat Lokaal Brabant betreft, uiten door maatwerk te leveren aan ondernemers die in de zogenaamde overgangsgebieden zitten bij Natura 2000 gebieden. Goed dat we daar bufferzones aanwijzen. Echter, indien een boer die verder wil en kan zijn landbouwgronden ziet omgezet worden naar natuur, dan kan hij of zij zomaar in de knel komen, omdat zijn onderpand door de bank veel minder waard is. 2, duurzaamheid en innovatie. Onze regio staat bekend om haar innovatieve kracht, van hightech tot agrifood. Brabant loopt voorop in veel sectoren, maar om echt toekomstbestendig te zijn moeten we duurzaamheid nog meer integreren in onze economische en maatschappelijke agenda. Dat betekent investeren, investeren in hernieuwbare energie, circulaire landbouw en klimaatadaptatie. We zien mogelijkheden om deze doelstellingen te combineren. En we juichen dit toe. Ik sprak daar eerder vandaag al over. 3, bereikbaarheid en mobiliteit. De mobiliteit in onze provincie blijft een belangrijk aandachtspunt. Lokaal Brabant ziet kansen in het verbeteren van het openbaar vervoer, het stimuleren van het fietsgebruik en het verduurzamen van ons wegennet. Het gaat niet alleen om infrastructuur, maar ook om slimme technologieën en regionale samenwerking om de mobiliteit te optimaliseren. Deze week werd nogmaals de aandacht gevraagd voor de ontoereikende hoeveelheden parkeerplaatsen voor vrachtwagens langs onze wegen. Het is onvermijdelijk dat na een aantal uren gereden te hebben chauffeurs moeten rusten. Hoe kan dit na alle inspanningen en toezeggingen van GS in het verleden nog steeds zo'n groot probleem zijn? Tot slot willen wij als Lokaal Brabant benadrukken dat succes alleen mogelijk is door samenwerking. Samenwerking tussen provincie, gemeente, maatschappelijke organisaties, ondernemers en niet te vergeten onze inwoners. Alleen door elkaars kennis en kracht te benutten kunnen we onze ambities waarmaken. Is GS bijvoorbeeld bereid te kijken of indien een remise niet op het elektriciteitsnet kan worden aangestoten zoals in Roosendaal, rechtstreeks met, in dit geval, een afvalverwerker die daar zit te schakelen om te kijken of op die manier dit probleem kan worden opgelost? Zij hebben elektriciteit over. En als afsluiter, geachte voorzitter, laten we van deze Bestuursrapportage niet alleen een reflectie maken van waar zaken afwijken, maar vooral een inspiratiebron voor wat nog mogelijk is. Lokaal Brabant ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet en staat klaar om samen met u te werken aan een sterk, duurzaam en verbonden Brabant.

De **voorzitter**: Dank u wel, Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Iedereen in deze zaal die weet, groen is goed. Maar weten we ook waarom groen goed is? In de Bestuursrapportage gebruiken we het stoplichtenmodel. Doelstellingen van het college zijn gekoppeld aan indicatoren. En deze stoplichtenmodel beoordeelt de status van deze indicatoren. Rood is slecht, oranje is let op en groen is goed. Oranje en rode indicatoren krijgen terecht een toelichting. Er wordt uitgelegd waarom een doel niet gehaald dreigt te worden. Maar als een indicator op groen staat, blijft het vaak stil. En dat is precies het probleem in deze Burap en alle andere Buraps. Want als iets volgens het verantwoordingsdocument goed is, willen wij kunnen weten, waarom is groen goed? Daarom dien ik samen met de BBB, 50PLUS, ChristenUnie-SGP, Forum voor Democratie, het CDA en de PVV een motie in om groene stoplichten daar een beknopte toelichting te geven. Het gaat hier dus niet om uitgebreide teksten of rapportages, maar echt om een korte feitelijke onderbouwing van het witte vlak achter de groene bol. Denk bijvoorbeeld aan het aantal gerealiseerde activiteiten of het behaalde percentage waar de indicator over spreekt.

Motie 115-2025: Meer transparantie bij groene stoplichten in de Burap

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend het Statenvoorstel 13/25 Bestuursrapportage 1-2025.

Constateerend dat:

- In bestuursrapportages gebruik wordt gemaakt van een stoplichtenmodel om de voortgang van beleidsdoelen te duiden;
- Bij prestaties met een groene beoordeling géén toelichting wordt gegeven op waarom deze op groen is beoordeeld.

Overwegende dat:

- Transparantie en controleerbaarheid essentieel zijn voor goede democratische besluitvorming;
- Het ontbreken van toelichting bij groene prestaties de controlerende taak van Provinciale Staten belemmert;

- Een beoordeling "groen" geen vrijbrief mag zijn om verantwoording achterwege te laten.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In toekomstige bestuursrapportages ook bij groen beoordeelde prestaties een beknopte toelichting en onderbouwing op te nemen met de stand van de voortgang van deze prestatie.

En gaan over tot de orde van de dag.

Kevin Nuijten, JA21
Marco Havermans, BBB
Jan-Frans Brouwers, 50PLUS
Ronnie Buiks, CDA
Jozef Minkels, FvD
Patricia van der Kammen, PVV
Henk van Zelst, ChristenUnie-SGP

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Kent u die quote van Mark Twain, ik had geen tijd om een korte brief te schrijven, dus u krijgt nu een lange. Dat is een beetje wat ik in mijn achterhoofd heb bij de vraag die u stelt van, kom bij die groene stoplichten met een korte toelichting. Alles wat we hier doen, ook dit stuk, wijst dat we toch echt wel in deze provincie tijd nodig hebben om dingen op papier te zetten. Dus dat is mijn vraag aan u. Dat zegt u ook in uw motie van, het moet niet heel veel meer tijd gaan kosten. Maar bent u er wel van beducht dat als die korte toelichtingen er wel bij komen, dit stuk aanzienlijk zal groeien en de voorbereidingstijd om dit stuk te maken ook zal toenemen? Hoe kijkt u daarnaar?

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk. Sorry, Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Allebei Kevin, misschien dat daar de verwarring zit.

De **voorzitter**: Ja, daar zat hij.

De heer **Nuijten** (JA21): Ik hoor twee punten. Aan de ene kant zegt u, dit gaat meer werk opleveren. Aan de andere kant zegt u, het boekwerk wordt ook nog dikker voor ons Statenleden. Deze motie beoogt beide zaken niet. En waarom? Om te beginnen met, inderdaad, het wordt een dik boekwerk. Ik heb ook naar alle Statenleden een bijlage gestuurd. We hebben nou de Burap, er staan grote witvlakken achter de groene bollen. In het voorbeeld wat ik heb geschetst, past dat prima in een zinnetje achter de groene bol in het witte vlak. Het boekwerk of wat dan ook wordt niet dik, het is gewoon prima te lezen. Het tweede punt dat u vertelt is extra ambtelijke capaciteit die het zou kunnen vergen. Ook dat is niet waar, want als jij de Burap opstelt en jij zet de indicator op groen, dan weet jij waarom je hem op groen zet. Dus dan weet jij ook wat jij daar aan toelichting kan geven waarom je hem op groen hebt gezet. Als voorbeeld, als jij een streefwaarde hebt van honderd activiteiten in 2025 en jij zet hem op groen en kijkt, ik heb inderdaad op de honderd activiteiten, zet ik hem op groen, zet er dan achter inderdaad hoeveel activiteiten er hebben plaatsgevonden. Dus beide zaken zijn niet waar.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank u wel. De andere Kevin inderdaad. Ik geloof dat u, als u zegt, dit is de bedoeling, het moet niet meer tijd kosten. Ik geloof dat u dat daadwerkelijk denkt. Ik denk alleen dat de werkelijkheid wat weerbarstiger is. En dan is mijn vraag ook, we hebben natuurlijk nu ook al een middel als het gaat, als je een vraag wilt stellen over een groene indicator, dat is natuurlijk de schriftelijke vraag. Dus er zit misschien ook wel een fundamenteel punt achter, of je van een stoplichtrapportage naar eigenlijk een managementrapportage wil gaan. En dan vraag ik me weer af of twee keer per jaar een managementrapportage niet weer heel erg overdreven is, als zelfs de accountant één keer per jaar met een dergelijk verslag komt. Hoe reflecteert u daarop?

De heer **Nuijten** (JA21): Dat denk ik niet, want ik denk dat het belangrijk is dat je als statenlid in één oogopslag moet kunnen zien wat er allemaal behaald is. Of het nou rood, oranje of groen is. En ja, je kan inderdaad technische vragen stellen. Je kan op alle groene bollen 150 technische vragen stellen. Dat kan

altijd. Maar daar gaat deze motie niet om. Het gaat erom dat wij structurele transparantie hebben. En niet overall achteraan hoeven te zitten als Statenleden.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Misschien mag ik u vragen om gewoon even een concreet voorbeeld te geven dat het een beetje leeft in deze zaal.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. De heer Brouwers vraagt om een voorbeeld, die wil ik gerust geven. Misschien een onderwerp wat ook de heer Brouwers aanspreekt, de Risk Factory. Eén van de indicatoren, omdat wij zeggen dat we aan de slag willen tegen ondermijnende criminaliteit, is inderdaad als indicator, ik heb hem hier ook staan, het aantal bezoekers van de Risk Factory krijgt aan het eind van de bestuursperiode minimaal 7500 bezoekers. Staat op groen. Nu weet ik, als Statenlid dat vorige Burap deze indicator op oranje stond. Want toen dreigde het aantal bezoekers niet gehaald te worden. Wat ik wil weten, is inderdaad, halen we hem nu inderdaad, hij staat op groen, halen we hem, halen we hem net, net niet, is er een stijgende lijn? Dat kan ik nu niet zien. En als we dat bij alle groene bollen gewoon in één oogopslag kunnen zien, is dat opgelost.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Nuijten** (JA21): Wij zijn hier als Staten om te controleren of er geleverd wordt en niet om blind akkoord te gaan met groene bolletjes zonder die onderbouwing. Als iets goed gaat, moet je dat gewoon ook kort kunnen uitleggen. Punt. Deze motie vraagt daarom niks extra's, zoals ik ook tegen de heer Hordijk heb uitgelegd. Geen extra papierwerk, geen extra mensen. Gewoon duidelijk aangeven wat er is gedaan. Ook bij groen. En inderdaad, niet elke indicator leent zich hiervoor, maar zeker bij de kwantitatieve indicatoren met streefwaardes, wat toch de gros van de indicatoren zijn in de Burap, is dit prima te realiseren. Want een groen stoplicht zonder toelichting is niet transparant. Het is een gemiste kans om te laten zien of het geld van de Brabanders effectief wordt besteed, ongeacht of je een coalitie of oppositie bent. Tot slot. Dan tot slot, voorzitter, iets heel anders. Inhoudelijk over de Burap. Ik merk op dat het aantal fte's hier in de provincietoren echt fors stijgt. In de Bestuursrapportage zien we een toename van 55,7 fte's. Waarvan in eerste instantie 34,7 fte's niet eens terug waar te vinden in de bijlagen. Een optelsom is duidelijk. Meer beleid, meer regels, meer bemoeizucht en dus meer ambtenaren. Maar we moeten ons afvragen, doen we daarmee de Brabander een dienst of bouwen we vooral een systeem om ons systeem? Sinds 2015 is het aantal ambtenaren hier in de provincie gestegen van 1080 naar bijna 1300 in 2025. Met daarnaast nog eens 130 fte's aan inhuur. En daar zijn alle verbonden partijen die voor de provincie werken niet eens bij opgeteld. Deze Bestuursrapportage bevestigt het beeld dat de overheid zich ook hier alsmaar uitbreidt. Die trend moet worden gekeerd. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Ik had gedacht, ik onthoud me van de discussie over wel of niet bij bolletjes meer toelichting geven. De heer Nuijten die zegt in één zin, dat vind ik al vrij frappant, het hoeft geen extra papierwerk te kosten, maar we willen wel dat er een extra zinnetje opgeschreven wordt, of dat er extra zinnen opgeschreven worden. Wat mij triggerde om dan toch naar de microfoon te lopen is dat in het tweede deel van zijn betoog, in het eerste deel van zijn betoog vraagt hij om meer ambtelijke capaciteit om een systeem op te werken wat meer bureaucratie gaat verwerken, gaat optuigen. En in het tweede deel van zijn betoog zegt hij, maar we hebben wel veel meer ambtenaren, dat vinden we eigenlijk heel slecht. En dat die dat dan moeten gaan oppakken, daar wil ik mijn geld niet aan uitgeven. Kunt u een keuze maken welke van de twee u nu wilt?

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, ik ben heel blij dat de heer Van Raak deze vraag stelt, want het neemt meteen de mist weg die bij de SP blijkbaar nog heerst over deze motie. En ik vertelde het net, de groene bollen, je zet hem op groen omdat je daar een reden voor hebt, dus je weet waarom die op groen komt. Dus dan is het geen extra capaciteit vergen om uit te leggen hoeveel activiteiten er zijn of welke streefwaardes gehaald worden, anders zet je hem niet op groen, mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dat is niet echt een antwoord op mijn vraag. Natuurlijk weten we waarom die bol op groen staat. Het verder uitwerken van waarom dat zo is en het verder onderbouwen en moeten

toelichten en daar met een verklaring kunnen komen die voor het gros van de partijen die hier altijd heel kritisch is over transparantie waarschijnlijk nog steeds niet genoeg is, waar alsnog technische vragen over gesteld worden. Dat kost gewoon ambtelijke capaciteit. Ik zie niet hoe de heer Nuijten dat automatisch ziet gebeuren.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, dan luistert de heer Van Raak echt niet naar mijn woorden. Ik zal het nog één keer proberen uit te leggen aan de hand misschien van een voorbeeld. Iets wat misschien de SP erg aanspreekt, het aantal klachten van geurhinder. We willen de geurhinder in Brabant omlaag brengen. Dan zegt de Burap, die willen we omlaag brengen. In 2025 moeten dat 4800 zijn. Jaar daarop 4300, 3900, 3500 in 2028. En hoe je de Burap nu leest, zien wij niks staan hoeveel klachten het nu zijn. Hij staat op groen. Oké, is dat dan die 4800? Is het misschien veel minder? Is het spannend? En dat kan je nou niet zien. En diezelfde ambtenaar die bepaalt dat het bolletje groen wordt, omdat hij letterlijk kijkt naar het aantal klachten. Dus het kost geen ambtelijke capaciteit, mijnheer Van Raak, zeg ik via de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. En u was volgens mij aan het einde gekomen van uw betoog. Dank u wel. Mevrouw Putman geef ik het woord.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de fractie van de Partij voor de Dieren ziet kleine groene lichtpunten bij de Bestuursrapportage. Waar bij natuur en milieu de Buraps doorgaans begint met, we lopen nog steeds achter of we gaan de doelen niet halen, lezen we ditmaal, het programma ligt beperkt op koers. We zijn dan ook voorzichtig positief. Er worden concrete stappen gezet met de natuurdoelanalyses. Het lijkt erop dat de sense of urgency bijna iedereen heeft bereikt. In plaats van rapporten alleen worden er plannen uitgevoerd. Geld en grond lijken steeds minder een bottleneck te vormen. Ik hoop van harte dat we deze lijn vast kunnen houden. Ook als er vanuit het kabinet mogelijk weer andere beslissingen komen. Wel verwachten we dat er in 2026-2027 alle bolletjes eindelijk eens op groen staan. Op donkergroen wat ons betreft. Voorzitter, of beter gezegd college, kunnen en mogen we daarvan uitgaan? Voorzitter, dan een groen-rood zijspoor. Afgelopen vrijdag tijdens een werkbezoek aan de Kalmthoutse Heide, eindelijk eens een bezoek aan een natuurgebied, zagen wij borden waarbij aangegeven werd hoe hoog het brandgevaar is. En het risico op brandgevaar neemt met de droogte alleen maar toe. En ik denk dan ook direct aan de ruim vierhonderd hectare afgebrand bos, de brand in de Deurnese Peel, in 2020, een van de grootste natuurbranden ooit in Nederland. Dat was vijf jaar geleden. En het is inmiddels gebleken dat 2020 geen op zichzelf staande situatie meer is. Wij willen graag weten of we in Brabant voldoende bezig zijn met preventieve maatregelen tegen natuurbranden. Dat kunnen vernattingsmaatregelen zijn, zoals destijds in de Peel. Maar ook borden, een simpel iets om bezoekers te waarschuwen, kunnen daarbij helpen. 2025 belooft wederom een droog jaar te worden. En het zal niet het laatste jaar zijn. Denkt u dat we daar voldoende tegen bestand zijn? Is daar ook een sense of urgency? Want het is zonde van alle inspanningen als eindelijk na al die jaren de natuurdoelen eens behaald zijn en door een brand we weer van vooraf aan kunnen beginnen. Graag een reactie. Ten slotte nog een bemerking. Wat ons betreft een duidelijke red flag, een rood verkeerslicht. We lezen dat de projecten gericht op emissiereductie uit stallen nog steeds geen doorgang kunnen vinden. Zodat alles op slot blijft zitten. We hebben de shit, al dan niet letterlijk, veel te lang vooruitgeschoven qua stikstof. Laten we ons hier voldoende bewust van zijn en niet met de urgente opgave op het gebied van natuur en water in dezelfde fuik zwemmen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Het is examentijd op het moment. Ook in Brabant veel leerlingen die bezig zijn geweest met hun examens. En de afgelopen week en de komende week mag ik met mijn neus in die examens kijken of zij begrepen hebben wat ze het afgelopen jaar hebben geleerd. En ik zie daar eigenlijk ook wel een beetje overeenkomsten met het controleren van de Burap. Ik hou altijd een beetje mijn hart vast als ik die examens doorlees. Want ik ben nogal angstig voor de cijfertjes die rond de 5,5 of 5,6 liggen. Want die kunnen zomaar een rood cijfer worden, een onvoldoende. En zo heb ik ook naar de Burap gekeken. En ook daar moet ik helaas zeggen dat een aantal beleidsmatige rapportcijfers op oranje staan. En als we niet opletten glijden ze af naar een onvoldoende. En dat moeten we zien te voorkomen. Ik noem er een paar. Bij het programma Water en Bodem zien we de ambities naar beneden bijgesteld worden. Dat baart ons zorgen. Ambitie is noodzakelijk om überhaupt een voldoende te kunnen halen. Kan het college aangeven wat er nu ontbreekt om toch de originele streefdoelen te behalen? En ook bij landbouw is er werk aan de winkel. Wat wordt er nu concreet anders gedaan om alsnog het beoogde aantal deelnemers aan de Brabantse biodiversiteitsmonitor melkveehouderij te bereiken? Voorzitter, bij natuur en milieu wil ik graag het belang van het betrekken van gemeenten bij het Schone Luchtakkoord

onderstrepen. Dankzij de gemeente Oss fietsten mijn leerlingen een week lang met een fijnstofmeter rond en leerden ze over de luchtkwaliteit die ze dagelijks inademen. Bewustwording werkt. En begint soms gewoon op de fiets. En over fietsen gesproken, we blijven als Volt Brabant aandacht vragen voor het aantal verkeersslachtoffers in Brabant. En zoals gedeputeerde Smeulders al in een interview aangaf, elke Brabander die niet thuiskomt is er één te veel. Een uitspraak die wij ten volste onderstrepen. We zien een voorzichtige daling inzetten, maar we zijn er nog lang niet. En we hadden dan ook graag willen weten hoe het zit met de motie M158, veilig de weg op. Geef startups groen licht, die de intentie heeft om bij te kunnen dragen aan die verkeersveiligheid. Daarnaast heb ik ook gezocht naar onze motie M157, leefbaar en Europees samen sterk in de kern. Een motie die wil bijdragen aan de leefbaarheid in kleine kernen. Helaas kan ik niet zien of er al actie op is ondernomen. Ik kan hem eigenlijk nergens terugvinden. Is hier al duidelijkheid over? Voorzitter, in veel beleidsprogramma's hangt een sluier van onzekerheid. Mede door het beleid, of juist door het ontbreken daarvan, in Den Haag. Stikstof is de stagnerende factor in vrijwel alle provinciale actieplannen. Daarnaast hangt het ravijnjaar 2026 als een donderwolk boven de financiën. Ook laat Den Haag belangrijke kansen liggen op waterbesparing en klimaatbestendig bouwen. Zelfs als de zuidelijke Rekenkamer, niet de minste, aangeeft dat het niet alleen verstandig, maar ook zeer urgent is en we in Europa voorbeelden zien die aantonen dat die werkwijze het verschil kan maken. Voorzitter, dit college haalt gelukkig ook veel voldoende. Daarentegen het rapport van het kabinet kleurt rood van de onvoldoendes. Gisteren is duidelijk geworden dat zij een herexamen moeten gaan doen. De uitslag laat zich langzamerhand raden. In het onderwijs is het dan helder. Soms is een herexamen niet meer genoeg. Soms houdt het gewoon op. Niet omdat we dat nou per se willen, maar omdat het niveau niet gehaald wordt. En omdat we niet eindelijk kunnen blijven hopen op verbetering. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Beste Brabanders, vandaag bespreken we de Bestuursrapportage die laat zien waar het misgaat. Het college werkt met stoplichten. Groen voor op koers, oranje voor risico en rood voor slecht. Groen is er voor de vergadertafels, participatieportalen en de ambtelijke plannenfabriek. Dat gaat allemaal goed. Maar de acht echte Brabantse opgaven staan wat ons betreft op oranje en rood en zeker niet op groen. Zoals de woningbouw, die blijft steken op 12.250 huizen, waar er nu 13.500 per jaar nodig zijn. En dit terwijl de migratiecijfers stijgen en de daaraan gekoppelde huisvestigingsverplichting is. Ook de huizenprijzen blijven maar doorstijgen. Jonge Brabanders die een huis willen kopen staan in de kou of moeten soms tientallen jaren op de wachtlijst staan.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Het is toevallig dat u de zoveelste keer nu aanhaalt en het vorige gesprek dat we de tussentijdse doelen niet hebben gehaald voor het realiseren van woningen. Dat vinden wij ook jammer. Maar tegelijkertijd staat deze provincie ook in de top drie van provincies die ondanks alle stikstofbeperkingen wat dan nog niet meer wel woningen aan het bouwen is. Neemt u dat ook mee in uw overweging als u verder met zo'n feitenvrij betoog komt of laat u het daarbij?

De **voorzitter**: Mijnheer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Ja, dat nemen wij ook mee, maar drie is geen één.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Onze boeren worden met de BOS 2.0 regeling verder klem gezet. We trekken 22,5 miljoen uit voor Natura 2000 projecten, terwijl onze boeren worstelen met stijgende kosten voor verduurzaming, onzekerheid over vergunningen en het vooruitzicht op gedwongen krimp of zelf uitkoop door stikstofregels. Met die 22,5 miljoen kunnen we juist onze boeren helpen met technische innovaties, extensiveringsmaatregelen, ondersteuning bij vergunningstrajecten of provinciale fondsen om jonge boeren een toekomst te geven. Voorzitter, alles in het huidige juridisch systeem is niet nauwkeurig. Er is een juridisch moeras gecreëerd. Natura 2000 gebieden moeten worden hersteld en kunstmatig gecreëerd met bitterhard beleid op basis van boterzachte wetenschap. Zoals ik al eerder heb aangegeven is de performance van RES onnauwkeurig. Het model kent foutmarges van meer dan 30 procent op de ammoniakconcentratie, 20 procent op de natte depositie en 125 procent op de droge depositie. Daarom dienen wij een motie in voor het schrappen van Natura 2000 uitgaven ten gunste van de boeren. Geen extra hectare natuur, maar extra adem en werkruimte voor de mensen die elke dag voor ons voedsel

zorgen. Verder dienen wij nog een motie in voor directe lastenverlichting en het verlagen van de motorrijtuigenbelasting. Tot zover.

Motie 116-2025: Schrappen Natura2000-uitgaven ten gunste van boeren!

Provinciale Staten, behandelend het Statenvoorstel, de Bestuursrapportage -2025, in vergadering bijeen op 23-05-2025;

Constateerende dat:

- In de 4e begrotingswijziging 2025 (Bijlage 5, p. 33) €22,5 miljoen wordt gereserveerd voor Natura 2000-maatregelen;
- Deze maatregelen zijn onderdeel van bredere natuur- en stikstofdoelstellingen, waarvan de effectiviteit niet eenduidig meetbaar is (Bestuursrapportage 1-2025, p. 6);
- Tegelijkertijd ervaren agrariërs beperkingen in bedrijfsvoering en onzekerheid door stikstofwetgeving (p. 6 en 34-35);

Overwegende dat:

- Natura 2000-maatregelen structureel beslag leggen op landbouwgrond en economische ruimte;
- Er weinig draagvlak bestaat onder boeren voor de intensivering van dit beleid zonder directe compensatie of perspectief;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De financiering voor Natura 2000-projecten in 2025 (zoals opgenomen onder programma 4 "Natuur en Milieu") te schrappen;
- De vrijvallende €22,5 miljoen te heralloceren naar een steunregeling voor agrariërs, gericht op innovatie, extensivering en verzachting van stikstof gerelateerde lasten;

En gaat over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie 117-2025: Verlaging motorrijtuigenbelasting

Provinciale Staten, behandelend het Statenvoorstel, de Bestuursrapportage -2025, in vergadering bijeen op 23-05-2025;

Constateerende dat:

- De provincie Noord-Brabant in 2025 beschikt over een algemene reserve van circa 4,5 miljard euro (Jaarstukken 2024);
- De lasten op mobiliteit voor burgers stijgen, onder andere door hoge brandstofprijzen en energiebelastingen;
- 31 december 2025 verdwijnt de korting op brandstofaccijnzen;

Overwegende dat:

- De provincie over financiële ruimte beschikt om gerichte lastenverlichting door te voeren;
- Een verlaging van de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting direct effect sorteert voor alle bezitters van motorvoertuigen in Brabant;
- In 2024 ruim 300 miljoen euro belastinggeld is opgehaald uit de opcenten;
- Er 203 miljoen euro is uitgegeven aan infrastructuur in Noord-Brabant, en ruim 265 miljoen euro als de uitbreiding daarbij opgeteld wordt;
- In totaal slechts 66 procent van het opgehaalde bedrag van de opcenten daadwerkelijk uitbesteed wordt aan infrastructuur;
- Er ruim 30 procent verdwijnt als dekking voor andere (groene) doelen en ambities;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- De motorrijtuigenbelasting in 2025 met 10 procent te verlagen;
- Deze verlaging tijdelijk te dekken uit de algemene reserve, met monitoring van de structurele gevolgen in de Perspectiefnota 2026;

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers. En nadat de heer Brouwers het woord heeft gevoerd, zullen we twintig minuten schorsen. Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Gezien de korte tijd die 50PLUS heeft, beperk ik me tot twee moties. Waaronder één nieuwe en één oude. En een vraag. De nieuwe motie, voorzitter. De motie heet, geen gif in windmolens. In windmolens bevindt zich de giftige stof bisfenol A. Als ik het even afkort, noemen we dat BPA. Schadelijk voor mens, dier en milieu. De Europese Voedselveiligheidsautoriteit, de EFSA, de Europese Commissie en het RIVM hebben hier al op gewezen en hebben maatregelen genomen om blootstelling aan BPA te verlagen. De Europese Commissie heeft al een algeheel verbod ingevoerd vanaf 20 januari 2025 van het gebruik van BPA in materialen die in contact komen met voedsel. Gelukkig zijn er alternatieve materialen beschikbaar. 50PLUS vraagt GS om onderzoek te doen om een beleid op te stellen dat het gebruik van BPA in nieuw te plaatsen windturbines binnen de provincie gaat verbieden. Motie 2, dat is een motie van de vorige vergadering. Stimulering van cultuur en vrijetijdsbesteding voor ouderen in Noord-Brabant.

Motie 118-2025: geen gif in windmolens

De Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 mei 2025, behandelend het Statenvoorstel 13/25 Burap 1-2025

Constateerend dat:

- Bisfenol A (BPA) een stof is die volgens de website van RIVM al bij lagere hoeveelheden schadelijke effecten kan hebben op mens, dier en milieu;
- BPA een bio-resistente stof is, dat wil zeggen, niet wordt afgebroken door het menselijk lichaam, maar zich ophoopt;
- De Europese Voedsel Veiligheidsautoriteit (EFSA) in 2023 de grenswaarde, dus de maximum waarde aan hoeveel iemand van een stof mag binnenkrijgen, met een factor van 20.000 naar beneden heeft bijgesteld;
- De Europese Commissie (EC) diverse maatregelen heeft genomen om de blootstelling aan BPA te verlagen, waaronder een algeheel verbod op het gebruik van BPA in materialen die in contact komen met voedingsmiddelen, met ingang van 20 januari 2025;
- Bekend is dat BPA, een hormoon-beïnvloedende stof, schadelijke effecten kan hebben op het immuunsysteem, de stofwisseling, het zenuwstelsel, het hormoonstelsel, de voortplanting en de ontwikkeling van (het zenuwstelsel van) het ongeboren kind;
- Bekend is dat BPA bij mannelijke kinderen een verhoogde kans geeft op diverse vormen van kanker aan de geslachtsorganen en tevens aan blaas, anus en endeldarm, dit laatste ook bij vrouwelijke kinderen;
- BPA voorkomt in sommige epoxyharsen en coatings die worden gebruikt in windturbinebladen;
- Onderzoek aantoonde dat BPA kan bijdragen aan microplasticvormingen mogelijk negatieve effecten heeft op ecosystemen;
- Als alternatief voor BPA wordt gezien Bisfenol S (BPS) en Bisfenol F (BPF) waarover minder bekend is maar waarvan verschillende Europese wetenschappelijke comités verwachten dat ongeveer dezelfde schadelijke effecten als bij BPA zullen optreden;
- Er alternatieve materialen beschikbaar zijn voor windturbinebladen, zoals BPA-vrije polyurethaan coatings en biologisch afbreekbare harsen en vezel versterkte composieten;

Overwegende dat:

- De provincie een duurzaamheidsbeleid nastreeft en zich wil inzetten voor een milieuvriendelijk energiebeleid;
- Een verbod op BPA en andere bisfenolen in windmolens een preventieve maatregel is die bijdraagt aan een gezondere leefomgeving;
- Het stoplicht op oranje staat bij hernieuwbare bronnen vanwege netcongestie
- Er daardoor tijd ontstaat om naar oplossingen te zoeken

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Onderzoek te doen om een beleid op te stellen dat het gebruik van BPA of andere bisfenolen in nieuw te plaatsen windturbines binnen de provincie verbiedt;

En gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik was eigenlijk heel benieuwd wat de vorige aangekondigde motie met deze Bestuursrapportage te maken heeft.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik ben blij dat u dat vraagt, want daar zat ik zelf ook mee. Maar dan krijg je de hulp hier van de griffie. Mevrouw Van der Linden, dan krijg je hulp van de griffie en dan wordt er heel duidelijk gezegd waar het haakje zit. En u kunt het vinden, want er staat namelijk, het stoplicht staat op oranje, bij de hernieuwbare bronnen. En daar wordt naar verwezen. Vandaar dat deze motie toegelaten is.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik vind wel, op een gegeven moment moeten we onszelf wel afvragen, is de Bestuursrapportage bedoeld voor het indienen van dit soort moties, dit soort onderzoeksmoties die in principe niet bijdragen aan het halen van onze doelen, het bijsturen van onze doelen, het controleren of we onze gestelde doelen gaan halen. Maar dat, volgens mij weet de heer Brouwers heel goed hoe ik daarover denk.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, en daarom dat de doelen die staan, die zitten een beetje vast door de hele congestie die we hebben. Daardoor komt er heel veel tijd vrij en daardoor kunnen we die tijd gebruiken om naar Bisfenol A te gaan kijken. Ik ga door. Dan ga ik weer door naar die motie van een paar weken geleden. Stimulering van cultuur en vrijetijdsbesteding voor ouderen in Noord-Brabant. Onze motie komt opnieuw in stemming vandaag, omdat bij de vorige Statenvergadering er 25 stemmen voor en 25 stemmen tegen waren. En 50PLUS hoopt echt dat deze motie vandaag omarmd gaat worden. En we vragen tenslotte alleen maar iets meer aandacht voor ouderen binnen de agenda.

De **voorzitter**: Maar we gaan niet vandaag de discussie over die motie voeren, mijnheer Brouwers. Dat sta ik niet toe.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Nee, nee. Ik zeg alleen maar dat die in stemming wordt gebracht. En dan heeft 50PLUS, want dat zei ik aan het begin, nog een vraag. Er wordt gesproken over een landelijke aanpak openbaar vervoer. Een landelijke korting of zelfs gratis gebruik maken van een tram, een bus, een metro of trein. 50PLUS is hier al jaren alert op en zou graag van de gedeputeerde willen weten wat de consequenties zijn voor onze concessies. Hoe gaan we die kortingen implementeren? Dat was mijn termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw Staten. Zoals aangekondigd schors ik de vergadering voor twintig minuten en dan ga ik ook echt beginnen. Dus ik verzoek ook een ieder dan ook echt aanwezig te zijn. De vergadering is geschorst. Dames en heren, wil iedereen plaatsnemen? De vergadering is heropend en het woord is aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen. Ik wil graag stilte in de zaal. Dat ging net snel genoeg, want anders ga ik namen noemen, net zoals vroeger op school. En dat wil je niet. De heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel aan alle woordvoerders voor weer hun gedachten uit te spreken. Maar zeker ook de vragen die gesteld zijn en de ingediende moties. Wij zullen daar zo goed mogelijk op beantwoorden. Het is inderdaad een aantal keer per jaar een terugkerend stuk. Sommigen beschrijven het al als rituele dans. Volgens mij is dit ook één van de instrumenten in de totale instrumentenkoffer die wij als provincie hebben om u in staat te stellen om te controleren. Daar zal ik straks op terugkomen wanneer de motie van JA21 en een aantal anderen zal ik daarop toelichten. We doen dit als college samen. En samen werken wij met de focus op uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren. En zal ik even per portefeuille de vragen zo goed mogelijk beantwoorden. De motie waaraan gerefereerd, met volgens mij de titel, Kijk niet zo zuur. Daar wordt u in het derde kwartaal wordt u daar verder over geïnformeerd. Het bronnenonderzoek rondom PFAS, dat krijgt u ook dit jaar nog naar u toegestuurd. Dus dat komt ook dit jaar naar u toe conform eerdere verwachting. Het onderwerp over natuurbranden haalde Volt volgens mij aan. Ik denk...

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Partij voor de Dieren. Excuus aan mevrouw Putman, excuus. We doen inderdaad als Brabant veel aan preventie. We werken onder andere met subsidieregelingen om bijvoorbeeld waterputten te slaan. En dat we daar aan werken. Maar daar werken we ook aan op dit moment. Bijvoorbeeld als het gaat om, nou wat is nou voor bezoekers van natuurgebieden, wat is nou de verwachting over een natuurbrand? Is het een nul of is het een grote verwachting. Dus dat speelt op dit moment dat we daarmee bezig zijn. En dat is juist één van de redenen waarom wij als Brabant daar ook één, natuurlijk een groot belang vinden om de preventie rondom natuurbranden. Maar juist ook om op die manier de bezoekers te informeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter en ook dank voor de beantwoording. Ik heb daar nog een concrete vraag bij. Wij zagen van die bordjes waarbij bijvoorbeeld de boswachters dat dan aangeven hoe hoog het brandgevaar is. Ik weet niet of ik die vraag helemaal aan u moet stellen, maar u begon zelf over het brandgevaar. Dus ik stel hem maar aan u en als het voor een collega is hoor ik dat ook graag. Maar wij zouden heel graag zien dat er bijvoorbeeld met de TBO's in overleg getreden wordt om die bordjes overal te plaatsen in de natuurgebieden in Brabant waar kan.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat kan ik u inderdaad toezeggen, want mijn collega die daar wel over gaat, heeft me dat in de schorsing net ingefluisterd.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel voor de toezegging dan, college.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zo snel kan dat gaan, mevrouw Putman. Af en toe schorsen en er is niet, wint misschien in zijn totaliteit wat tijd. Dan rond ik af met dit blokje en de rest komt dan later, behalve een appreciatie over motie 116. Schrappen Natura 2000 uitgaven ten gunste van boeren. Wij gaan dat niet schappen, want het is gewoon een wettelijke taak. Het gaat ons uiteindelijk om die wettelijke doelen die in die Natura 2000 gebieden gelden. En daar kunnen ook boeren van gebruik maken. Dus dat is misschien ook wel een kans voor die sector in Brabant. Dan het kopje mobiliteit. Ga ik meteen in op motie 113a van D66 en nog een aantal andere fracties. Geen bezwaar. Echter wel met de context. En ik moet dit heel zorgvuldig formuleren, want collega Smeulders luistert mee. Zeg ik aan de indiener. Het moet wel binnen het huidige budget plaatsvinden. En dat is echt wel een stevige conditie. Maar volgens mij zei u dat ook al in uw bijdrage, dat u dat ook als randvoorwaarde belangrijk vindt. En met die context dan kan dit college motie 113a als geen bezwaar, appreciëren.

De **voorzitter**: Mijnheer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Bedankt voor de appreciatie geen bezwaar. En inderdaad, kostendekkend in de concessie, dat is prima.

De **voorzitter**: Mevrouw Lepolder. Oké, de vraag is gesteld. Gaat u verder, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er werd ook een vraag gesteld over, treden we nu genoeg op richting de concessiehouders? Ja, er wordt gehandeld door onze organisatie en door de gedeputeerde. Er zijn inmiddels, heb ik begrepen, wel boetes opgelegd. Dus ook daar wordt elke keer naar bevind van zaken gehandeld. Er werd net al ook door uw collega's in de inbreng meegenomen over de toename van het aantal chauffeurs. Dat is een positieve ontwikkeling, vinden wij als college, maar wij handelen dus naar bevind van zaken. En indien nodig zetten we ook het gebruik van boetes in. Lokaal Brabant was het volgens mij, die het over vrachtwagenparkeerplaatsen hadden. Die signalen ziet u niet alleen, mijnheer Koevoets, die ziet het college ook. Daar wordt aan gewerkt en u wordt daar later over geïnformeerd. De remise Roosendaal stond u ook nog bij stil. Kan daar een verbinding gelegd worden met de afvalverwerker die daar om de hoek staat? Is onderzocht, blijkt toch niet haalbaar te zijn, is de informatie die ik heb ontvangen. De heer Brouwers vraagt over het laatste nieuws over landelijke signalen over openbaar voeren en gratis. Dat past niet binnen ons huidige bestuursakkoord, mijnheer Brouwers. Dus daar, inderdaad, die signalen, dat zien we ook, maar dat kunnen we niet binnen onze financiële afspraken en binnen het bestuursakkoord verder op gaan acteren. Veiligheid op het spoor. Wat is daar nou met gevaarlijke stoffen? Wij delen de zorg die hier door u wordt uitgesproken en is al eerder uitgesproken. Collega Smeulders is daar bijzonder actief, samen met alle andere collega's van dit college, om juist hier flinke actie op te ondernemen. Kijken wat we kunnen doen. Kunnen we inderdaad gevaarlijke stoffen toch eventueel op een andere manier van A naar B laten gaan? Kunnen we daar regels voor introduceren of

laten introduceren in Den Haag? Dus daar werken we hard aan en proberen onze invloed in te zetten in Den Haag. Dus wij onderstrepen uw zorg 100 procent en ik hoop dat u onze inzet 100 procent onderstreept.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Toch even aan de gedeputeerde de vraag. Het Rijk is daarmee bezig, omdat om die regelingen voor het openbaar vervoer, gratis of bijna gratis, bepaalde groepen. En de vraag is natuurlijk, als dat dan allemaal gebeurt, hoe vertalen we dat dan in concessies die wij hebben afgesproken?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Als ik goed ben geïnformeerd, mijnheer Brouwers, zal het niet als enige het Rijk zijn die daar financieel voor aan de lat staat. Maar dat dat een bepaalde manier van cofinanciering zal zijn. Dat is dus al wat te ver gaat. Dus daarom is het antwoord wat ik zojuist gegeven heb, past niet binnen het bestuursakkoord. Want we werken met de concessies via de richtlijnen die we hebben en met de budgetten die we hebben. Dus dat past financieel niet in ons bestuursakkoord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dus u zegt, het moet van het Rijk komen en niet van de provincie?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Het moet 100 procent van het Rijk komen, mijnheer Brouwers. Dan heb ik volgens mij het kopje mobiliteit ook ondervangen. Het kopje energie en cultuur. Er werd een vraag gesteld. Nee, ik moet nog even een motie beantwoorden en appreciëren. Want ik zie de heer Buiks al. Motie 114 namelijk over, maak werk van de Beethoven route. Helaas ontraden. Zoals aan het begin zeiden van, wij werken echt aan uitvoeren en uitwerken van de plannen in heel regio Zuidoost-Brabant. En dat doen we aan de tafels waar wij, collega Smeulders, met zijn collega's uit de regio deze plannen die op uitvoering en uitwerking staan. Daar willen we volle aandacht aan geven. Als daar zaken tegenkomen die die uitvoering moeilijker maken of goedkoper kunnen dan gaan we op die tafels, langs die lijnen, gaan we daar alternatieven op zoeken. Dus het dictum met de vijf punten kunnen wij als college niet delen. Dus daarom zal dit college deze motie ontraden.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik snap niet goed waarom, want u zegt van, we gaan kijken, dingen die op tafel liggen die gaan we behandelen. Dan is het toch hartstikke logisch, gezien het verhaal dat wij vanochtend gehoord hebben en de onderbouwing daarbij, dat deze daar ook een plaats in krijgt. Dus ik snap niet, u zegt aan de ene kant van, we gaan het niet doen, aan de andere kant zegt u van, alle goede alternatieven, die gaan we behandelen. Dus het is nu denk ik het moment om juist deze variant daar ook een plaats te geven. Dus waarom kiest u ervoor of welke punten in het dictum zijn dan voor u dermate doorslaggevend voor een negatief advies?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Het gaat misschien te ver als ik echt per punt zou zeggen, dit deel wel, dit deel niet. Maar wat ik heb aangegeven, er liggen plannen rondom mobiliteit voor de regio Zuidoost. Niet alleen rondom Beethoven, maar in zijn totaliteit. Afgelopen week was de minister Madlener voor de kant van het Noordwesten en de A2 N2 en de Brainportlijn. En wat we vanochtend gehoord hebben ging meer over de oostelijke kant. Maar dat totaalpakket, die opgave wordt nu al uitgewerkt en delen worden uitgevoerd en worden besproken op de tafels, regionale overleg, waar mijn collega van mobiliteit, ook met zijn mobiliteitscollega's aan tafel zit. En daar afspraken over maakt en daar verder de boel gaat uitwerken. En dit is een nieuwe studie, nieuw plan. U vraagt ook expliciet om in contact te gaan met de burgemeesters, die juist niet aan die tafels zitten, zeg ik tegen de heer Buiks. Met de Rijksoverheid in overleg te treden, om nogmaals onderzoek te doen. Dus al dat soort elementen zeggen we, wij willen focus hebben op de uitvoering en de uitwerking van de plannen die er nu liggen. Komen we daar dingen tegen, dan is het niet goed als we daar niet op gaan acteren. Maar dan komen we ze niet tegen in de uitwerking. En op de tafels waar zaken nu besproken worden, daar hoort het dan ook besproken te worden.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dan vraag ik nogmaals, wat is er dan op tegen om op die tafels deze variant in te brengen? Want u zegt, we moeten opnieuw gaan onderzoeken. Maar we zitten in het beginstadium en ik denk dat het daadwerkelijk ook iets toevoegt. En waarom kunt u, want al die andere punten, goed, laten we daar dan de discussie niet over voeren, of die burgemeesters wel of niet erbij moeten zitten. Het gaat mij

om de variant, dat die in plaats krijgt. Want wij vinden het dermate interessant dat die wel onderzocht gaat worden.

De **voorzitter**: Mijnheert Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Laat ik daar in de tweede termijn op terugkomen. Maar voor nu zal ik hem toch even moeten ontraden, mijnheer Buiks. Dan had ik er nog één, want er werd gerefereerd aan een eerder ingediende motie, namelijk 158. We werken op dit moment aan het traject van grensverleggende aanpak verkeersveiligheid uit. Naar verwachting wordt dit eind dit kwartaal, begin volgend kwartaal wordt opgeleverd en daarna zullen wij u informeren via een Statenmededeling. En dan ga ik wel naar het kopje energie en cultuur. Er werd gevraagd over wat we kunnen doen voor vrijwilligers bij verenigingen. Dat refereert ook aan een, ik dacht een motie of een vraag die bij de perspectiefnota is gesteld. Of bij in ieder geval een eerdere Statenvergadering, bij een Statendebat. Op dit moment wordt dat uitgewerkt. En wij zijn van plan om u voor de begroting 2026 daarover te informeren. Motie 118, geen gif in windmolens. Er is al een toezegging gedaan, zeg ik tegen de heer Brouwers, dat we navragen bij de omgevingsdiensten hoe zij hiermee omgaan. En daarover komt nog voor de zomer, dus dat is op korte termijn, via mijn collega, gedeputeerde Maes, daar een memo over. En we moeten ook gewoon dat PFAS-bronnen onderzoeken afwachten. Wat we, zoals ik al net zei, dat het vierde kwartaal wordt verwacht. Dus uw strekking en uw dictum van uw motie gaat op dit moment te ver. En het preludeert inderdaad al op het verbieden. Wij willen echt heel zorgvuldig met dit traject omgaan, zoals ik net heb toegevoegd. Dus tot dat moment deze motie ontraden. Dan ga ik naar het blokje water en bodem. De doelen voor de ambities. Doelen beek en kreek herstel. Daar geeft u inderdaad aan, zijn de ambities daar geschrapt? De middelen, die zijn zoals ze zijn, zeg ik tegen mevrouw Vossen van Volt. En we zijn, dus daarom staat dit zo in deze Burap. Maar we zijn wel in gesprek met de waterschappen, hoe kunnen we die ambities alsnog halen met de middelen die zij ook wellicht ter beschikking hebben staan. Kopje bestuur en landbouw. Er werd al door een aantal van uw woordvoerders gerefereerd aan de financiële zorgen van gemeenten. Structureel, maar zeker ook, iemand noemde het, het ravijnjaar 2026. Wij kunnen helaas geen financiële gaten van gemeenten dichtlopen. Dat is ook niet onze opdracht. En dat gaan we niet doen. Maar wij kijken wel gewoon dagelijks van, wat wij kunnen doen. En wij steunen hen als Brabant en onze Brabantse gemeenten in hun lobby naar het Rijk. En dat doen we ook via de Vereniging Nederlandse Gemeenten. En daar zien we in ieder geval een beetje resultaat van bij de afgelopen voorjaarsnota in Den Haag dat daar ook op bepaalde momenten een kleine start is van een tegemoetkoming. Er werd ook gerefereerd aan de taakstelling van gemeenschappelijke regelingen. Dat is echt een hele lastige. Dus dat waar gemeenschappelijke regelingen, waar de provincie en gemeenten in zitten om daar een taakstelling, dan ga je voorbij aan echt de opgaven, de inhoudelijke doelstellingen die er zitten om dan generiek te zeggen, daar gaan we een taakstelling op houden. Een voorbeeld van een gemeenschappelijke regeling is zo'n omgevingsdienst. We hebben daar vaker geprobeerd om en ook op signalen van u uit uw Staten van, kunnen we daar niet anders om gaan, echt om daar een generieke taakstelling op te zetten. Dus daar helaas een negatief antwoord op. Er ging een vraag over innovatieve landbouw. Daar werken we zeker aan. Laatst hebben we een mooi project via lening, zeg ik ook maar even tegen uw Staten aan een mooie VDBorne Campus in Bergeijk, die echt weer een hele mooie nieuwe innovatieve manier verder kan opwerken. En daar zijn we blij mee dat we juist via leningen ook deze sector weer een stukje verder kunnen helpen. En dat zullen we in de toekomst ook blijven doen, ook voor bijvoorbeeld de jonge agrariërs. En dan kijken we wat kan. Dus op die manier maken we ook daar in vergelijking, in het verlengde van het debat van vanochtend, kijken we weer per mogelijkheid wat we daar kunnen doen. Vanuit de IBT rol gaat over het onder dak brengen van statushouders. Daar is de afgelopen periode gewoon intensiever contact geweest met de gemeenten, wat ze doen, wat ze ondernemen en kijken waar de gaten vallen. En hoe wij dat ook vanuit onze toezichthoudende rol daar inderdaad vinger aan de pols houden. Natuurinclusieve landbouw werd ook een opmerking en een vraag over gesteld. Wij verwachten op korte termijn het rapport van de Wageningen Universiteit. En daar zullen wij op basis van dat rapport zullen wij weer verder gaan acteren. Er werd door een aantal mensen een vraag gesteld over de aanpassing van de waardering van de gronden als er een omslag gemaakt in de landbouw. Generiek gaan we uit dat er geen waardedaling zit. Maar als dat toch is dan kijken we samen met het Rijk of dat daar een pakket of een andere manier is om dat tegemoet te komen. En er werd een vraag gesteld over de biodiversiteitsmonitor. Dat is aan de ene kant een succes, want het aantal deelnemers die we voor ogen hadden die hebben zich ook allemaal gemeld. Dus wat dat betreft is de monitor 100 procent gevuld. En we gaan ons bezinnen, kijken wat we kunnen doen en hoe we daarmee omgaan. Of dat we echt moeten zeggen, de deelnemers aan die monitor is vol en daar gaan we vanuit en daar gaan we dan vanuit die deelnemers die zich nu al hebben gemeld gaan we die monitor oppakken en gaan we werken met die monitor. Dus daar zijn een aantal scenario's voor. Maar op dit moment zijn wij bijzonder tevreden dat de kandidaten of de partijen zich gemeld hebben.

Maar daar gaan we het ook voorlopig even mee doen. Of we moeten kijken wat we daar iets anders mee doen. We gaan ons bezinnen. Ten slotte in dit blokje, bij het verder brengen van de participatieverordening die naar u toe komt staat ook het onderwerp, Right to Challenge. En dat is dan denk ik ook het moment om juist dit thema rondom Right to Challenge wellicht te bespreken. Het kopje wonen en stikstof en veiligheid, werd een vraag gesteld over, hoelang duren nou de ontwikkelingen van Powerport? Daar is volgens mij eerder over gecommuniceerd, gaat echt ook richting 2050. Dus dat is een langdurig traject van plannen maken en realiseren richting die transitie. En dat verwachten we dat dat uiteindelijk toch richting 2050 gaat. En dat is dit kopje. Rondom werd ook mevrouw Vossen, volgens mij ging motie 157 refereerde u aan. Ik heb me net laten informeren dat dat ergens in een Statenmail over verstedelijking staat en dat u daar dus al dat heeft mogen ontvangen. Dan de vragen over woningbouw. De provincie houdt woningbouw tegen. Ik zou u, de vragensteller, willen uitnodigen om echt aan ook gemeenten te geven, neem contact op, ga met de provincie in gesprek. Dus er wordt misschien heel veel over de provincie gesproken. Maar laat de gemeenten ook graag samen met de provincie contact opnemen en dan in gesprek gaan. Soms, en dat zijn ook dan de kaders, die ook u heeft gesteld, kan een plan dus ook echt niet. Maar vaak, en zo vanuit die gedachte werken we ook, we kijken uit, we redeneren vanuit een ja, mits gedachte. En daarom juist is het heel erg belangrijk dat gemeenten heel vroeg bij ons op de lijn komen om dan die ja, mits en hoe kunnen we het wel doen ook daadwerkelijk van gedachten te delen. Vanuit bouwen in kleine kernen het straatje erbij. Meestal is dat geen probleem voor ons als provincie. Maar keuze waar gebouwd wordt ligt in eerste instantie dus ook bij de gemeente. En die kiest soms liever voor echt een groter plan in één kern dan meerdere kleine plannen in meerdere kleine kernen. Dus dat. BrabantRing werd een vraag gesteld. Waarom daar niet de kleine gemeenten? Omdat in de opstartfase we dit inderdaad heel bewust via de grotere gemeenten hebben gedaan. Eén, daar zat ook wat budget waarmee we in de startfase ook mee konden ontwikkelen. Maar het zit zeker, laten we zeggen, in een jarenplan. Dat zit ook gewoon in het plan van aanpak om via deze grote gemeenten ook uiteindelijk de diensten die via BrabantRing ook gebruikt kunnen worden om dat over heel Brabant, dus over alle gemeenten verder te gaan implementeren. En sterker nog, buiten deze gemeentegrenzen ook daadwerkelijk, of provinciegrenzen. horen we ook al signalen om wellicht op termijn ook aan te haken bij de dienstverlening die BrabantRing brengt. Dan motie 115 over de groene stoplichten van de heer Nuijten. Zoals we ook al eerder bij commissie Sturen en Verantwoorden hebben gezegd en ook vanochtend heel kort hebben stilgestaan richting begroting 2026, de controlerende taak van u als Staten gaat komt niet alleen hier bij de Burap van toepassing. Het is een totale instrumentenkoffer en dat gaat start van een begroting tot uiteindelijk de jaarrekening en tussendoor de Buraps. Maar we hebben ook inderdaad mondelinge vragen, schriftelijke vragen, actuele moties, we brengen uitvoerende de jaarlijkse rapportages van onze uitvoeringsagenda's brengen we naar u toe. Dan is de vraag of dit inderdaad u extra in staat stelt om uw controlerende taak uit te voeren. Want daar, zo leest het. En tegelijkertijd zegt u ook, het hoeft maar één zin te zijn. Eén zin, u stelt dat met geen extra tijd vraagt dat, dat met één zin kan. U ziet denk ik ook op momenten dat het geen groen verkeerslicht is, dan ziet u een oranje, dan wel een rood en dat gaat altijd verder dan één of twee zinnen. Ik weet, want daar vertrouw ik ook op u, dat wanneer er bijvoorbeeld een kwantitatieve indicator staat, we organiseren acht activiteiten per jaar en bij de Burap staat een groen verkeerslicht en er zijn maar twee activiteiten georganiseerd, dan zegt u, dit klopt niet, want we zijn al net voor de zomer. Er zijn maar twee van de acht activiteiten georganiseerd en krijgt u daar vragen over. Terwijl wel, conform planning die we bij de begroting hebben bedacht, dat we gewoon conform planning zitten. Dus er komen dan naar onze verwachting meer vragen en achterlangs dan dat we op dit moment als afwijklingsrapportage nu hanteren. Dus ik zou u willen vragen, betrek uw standpunt bij totale bespreking van wat ik vanochtend ook zei over taartdiagrammen of andere indicatoren of hoe kunnen we dat vormgeven. Laten we dit betrekken. Dus wij horen heel goed de behoefte die enkele fracties, ik lees er zeven, hebben. Laten we dat betrekken in het totaalpakket hoe we dat doen. Hou deze motie aan, zodat we dat dan ook mee kunnen nemen. En als u deze motie toch niet wilt aanhouden dan, want we willen niet de schijn wekken dat we u uw controlerende taak beperken, geef ik het, oordeel Staten.

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. U gaf het voorbeeld van acht activiteiten. Dan kan je er toch prima inzetten, we zitten op wee en volgens de planning gaan we er acht halen. Dus ik zie nogmaals niet waarom dat dan een boekwerk zou moeten worden.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Omdat, daarom zei ik net, dan vertrouw ik op uw controlerende taak dat u dan extra vragen gaat stellen van, dat staat niet in verhouding, twee en het staat op groen. Waarom verwacht u toch dat u die zes in de tweede helft van het jaar gaat doen? Dus het is, ik snap dat u dat heel snel zo uitspreekt, dat is een appeltje-eitje, om maar even zo te zeggen. Maar dat komt, willen we

het ook zorgvuldig doen, willen we de juiste context, dan vraagt dat net zoveel zinnen maken dan wanneer het een oranje of een rood stoplicht heeft. Dus daar komt toch meer werk achterlangs, verwachten wij als college, dan u nu in uw inbreng suggereert.

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, ik gaf in mijn termijn aan, ook na interruptie van de heer Brouwers, het voorbeeld van zo'n Risk Factory. Vorige Bestuursrapportages stond hij op oranje, nu staat hij op groen. Wat maakt dat hij nou op groen is gezet?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Omdat we qua bezoekersaantallen dus in het stramien komen van de doelstelling die we aan het eind van dit kalenderjaar willen realiseren. En daar staat dan in de begroting een doelstelling met een x aantal bezoekers. En dat is dus in relatief korte tijd is dat dus ingelopen.

De heer **Nuijten** (JA21): Dan weet je toch. Voorzitter, dat is dus precies mijn punt. Dan zie je, als je erbij zet hoeveel bezoekers, inderdaad hoe die stijgende lijn gelopen is. Ik kan als Statenlid, die 55 Statenleden allemaal parttime, kunnen we niet op elke indicator navraag gaan doen. Technische vragen stellen kost ook alleen maar extra tijd, terwijl we het op deze manier in een oogopslag kunnen zien. Het is niet voor niks dat zeven partijen, zo'n beetje de hele oppositie hier, deze motie indient. Dat geeft toch wel een signaal af. Als je dit bijvoorbeeld in het bedrijfsleven zou doen, je een verantwoordingsdocument opstellen en zeggen, het gaat allemaal goed. Maar waarom het precies goed gaat, dan moet je maar vragen stellen. Dan zijn er heel andere consequenties aan verbonden. Dus waarom gebeurt dat in de overheid niet?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zo ben ik, en dat doe ik dan, mijnheer Nuijten. Als het eerst oranje was en het is groen, dan denk ik, we zijn met een proces onderweg gedurende een jaar, dat is een hele mooie verbetering. En dan hoop ik, en dan verwacht ik eigenlijk wel, dat aan het eind van het jaar het nog steeds groen is. En dat geeft me een goed gevoel. En dat hoeft ik niet meteen na te vragen bij degene van, waarom is het nou op groen? Ik zou eerder zeggen, twee duimen omhoog, want u heeft vooruitgang geboekt. Dus dat kan ook een manier zijn, mijnheer Nuijten.

De **voorzitter**: Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Bij het indienen van deze motie heeft de JA21-fractie aangegeven dat ze denken dat het zonder extra arbeidscapaciteit of ambtelijke capaciteit vraagt. Kunt u een inschatting maken, een voorzichtige inschatting, wat dit, want ik kan me daar namelijk bijna niets bij voorstellen. Hoeveel tijd gaat dit van de ambtelijke organisatie vragen om bij alle groene bollen toch een korte één, twee, drie zinnen toelichting te geven?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Mevrouw Lepolder, dan vraagt u mijn duim te gebruiken en daar een hele wilde inschatting voor te maken. Dat vind ik bijzonder uitdagend en risicovol om hier een inschatting te maken. Dat gaat x aantal uren van x aantal medewerkers hoor. Het gaat, en dat is wel, het gaat meer werk zijn. En maar hoeveel, dat hangt uiteindelijk ook af van hoeveel rode verkeersstoplichten er zullen staan. Of er inderdaad naar aanleiding van nog extra technische vragen komen. Dus dat hangt ook uiteindelijk in de samenwerking met u, hoe hard en hoe zorgvuldig u wenst te controleren als Staten.

De **voorzitter**: Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Mag ik dan concluderen dat in tegenstelling tot wat de motie beoogt, dat het geen ambtelijke capaciteit vraagt, dat het zeker wel een substantiële extra belasting voor de ambtelijke organisatie gaat zijn?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ga uw conclusie niet, die laat ik bij u, mevrouw Lepolder. Want u noemt ook termen als substantieel en dat soort zaken, laat ik echt aan u over hoe u daar denkt. Ik heb net aangegeven dat ik verwacht dat het meer werk is.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Je kunt het ook omdraaien. Als ik zie hoeveel technische vragen er gesteld worden, die helemaal niet gesteld zouden zijn geworden, als die simpele gegevens er wel in gestaan hadden. Als we er maar inzetten van, wat was, ik noem maar 1990 de

afspraken, waar willen we naar 2030 toe en waar staan we? Meer hoeven we niet te weten. Dus als ik de hoeveelheid vragen zie die de ambtenaren hebben gekregen, dan denk ik dat u een besparing heeft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat zou ik op twee manieren willen antwoorden, mijnheer Brouwers. Eén, volgens mij zijn er ook veel technische vragen, laten we zeggen, er zijn technische vragen gesteld die niet over de verkeerslichten gaan, maar over achterliggende informatie en dat soort dingen. Dus dat. Maar als u zegt, daar wil ik dan ook wel, met één zin per groen stoplicht zorgen we ervoor dat er 70 procent minder technische vragen komen. Als u het daar in laat, dan gaan we kijken wat we daar voor elkaar kunnen betekenen. Dan vraag ik mevrouw Lepolder terug om naar de interruptiemicrofoon te komen om nog een keer die vraag te stellen. Dan zeg ik, dat kan heel goed minder ambtelijke capaciteit kosten. Als we die afspraak kunnen maken en als u dat namens de hele Staten zou willen doen, die toezegging, mijnheer Brouwers.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers, kleine uitdaging.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Laten we het gewoon eens als een pilot doen, gedeputeerde. Alleen dan moet u beginnen en dan gaan we kijken wat er gebeurt.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Volgens mij zijn er nu ongeveer honderd technische vragen gesteld. Dus als uw Staten uiteindelijk zegt, wij stemmen voor deze motie, dat er dus dadelijk maar dertig technische vragen bij Burap 2 gesteld worden. En ben ik heel erg benieuwd naar uw tegenprestatie als er toch 31 of meer gesteld worden, mijnheer Brouwers. Maar dit is even een kwinkslag bedoeld. Want u zei bij uw inbreng, laten we ook een beetje humor hier gebruiken.

De **voorzitter**: Tot slot, mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): U hebt mij in ieder geval mee, want alle vragen die ik gesteld heb, die hadden te maken met het stoplichtenmodel. Dus als u dat oplost, dan komen er veel minder vragen van 50PLUS.

De **voorzitter**: Mevrouw van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Ik heb ook een vraag aan de heer Jan Frans Brouwers. Ik kom nog even terug. Mijn vraag is eigenlijk, hoeveel procent van de technische vragen denkt de heer Brouwers dat minder gesteld zou worden als iedereen alle Statenmededelingen en Statenmemo's zou lezen?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik kan u zeggen dat ik behoor tot degenen die inderdaad alles leest, heel inhoudelijk. En vandaar dat ik ook heel bewust kan zeggen van wat er niet in staat. En vandaar dat aanpassing van het stoplichtensysteem.

De **voorzitter**: Goed.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, als ik daar nog op mag reageren. Mijn vraag ging niet zozeer over de heer Brouwers, maar meer in het algemeen. Als ik soms zie welke technische vragen er worden gesteld, valt mij op dat heel veel dingen, best wel recent, nog zijn gedeeld met de Staten.

De **voorzitter**: Dit is volgens mij niet meer de kern van het debat dat we hier vandaag hebben.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Nee, maar het is wel belangrijk om te onderstrepen dat hier ook een verantwoordelijkheid van onszelf ligt. Dat we heel makkelijk vragen bij de ambtelijke organisatie neerleggen, terwijl we zelf soms ook gewoon beter kunnen kijken in informatie die ons wordt aangeleverd.

De **voorzitter**: Ik kan me voorstellen dat we weer terugkeren naar de essentie van het gesprek.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, met een punt van orde. Zijn interrupties op interrupties toegestaan opeens?

De **voorzitter**: Eigenlijk niet. Dus we gaan terug naar de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuisen** (GS, VVD): Dan is het volgens mij, want ik kwam bijna tot een afronding, maar er is nog één motie die geapprecieerd moet worden. Dat is namelijk motie 117 van Forum voor Democratie over verlaging van de motorrijtuigenbelasting. Daar wordt gevraagd om dit jaar de motorrijtuigenbelasting met 10 procent te verlagen. Dat is in strijd met het bestuursakkoord. Ik zie inderdaad, de heer Minkels heeft in ieder geval de steun van JA21, volgens mij. Maar dit college zal deze motie moeten ontraden, omdat het in strijd is met het bestuursakkoord. Tot zover deze eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de tweede termijn van uw Staten en het woord is aan de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. En bedankt aan de collegezijde voor de beantwoording van de eerste termijn. Voorzitter, het hoeft niet lang te duren, maar ik wil toch wel nog wat terugkomen op een aantal zaken. En allereerst eigenlijk wel de verontwaardiging die wij treffen, net met het debatje over de technische vragen, waarin gesteld wordt dat de Staten, volgens een bepaalde partij, dan de stukken maar beter moet lezen, als ik het zo goed begrijp. Volgens mij is het recht van vragen stellen sowieso voor iedereen toegankelijk.

De **voorzitter**: Ik heb niet voor niets dat debat volgens mij net afgekap.

De heer **Havermans** (BBB): Nee, maar ik wil het wel de nadruk in gemaakt hebben. Voorzitter, goed te horen dat de provincie leningen verstrekt voor innovatie aan de Agro Campus Brabant. En we zouden ook vooral zeggen tegen de provincie, ga zo verder. Want wij horen heel vaak van de sector, wanneer komt er voor ons nu het zoet? U verwacht van alles van ons, maar u brengt geen documenten of regels of initiatieven mee om het ons ook makkelijker te maken bepaalde kanten in te bewegen. Dus zet die toer vooral door, zou ik zeggen. En betreft, we horen heel veel hier ook weer, Den Haag, het Rijk. We moeten af en toe volgens mij ook gewoon de hand in eigen boezem blijven steken en de bevoegdheden houden waar ze zijn. En de werkelijke instandhouding van de natuur voor het oog houden. En ons eigenlijk ook niet blind laten staren op het ene punt stikstof. Want er is wel meer te doen en dat brengt ons ook alvast op de motie van de FvD, wil toch wel benoemd hebben. Heel sympathiek om te zeggen, schrap al die gelden en de aanpak van de N 2000 gebieden, maar daar hangt veel te veel omheen. En volgens BBB is dat geld alsnog nodig, bijvoorbeeld voor het aanpakken van die verzuring waar wij echt voor staan. Tot zover onze tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Nee, ik maak geen gebruik van de tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Ook ik maak geen gebruik van de tweede termijn.

De **voorzitter**: Van Raak. Mevrouw van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nee, dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het heel kort houden, want volgens mij ben ik in de eerste termijn al genoeg aan het woord geweest. Maar ik wil vanaf hier wel even de dank uitspreken aan de gedeputeerde voor de appreciatie en ook de mede-indieners voor de motie. En ook, ik zie al een paar interrupties komen, daar was ik ook op voorbereid.

De **voorzitter**: Dat was een kleine uitdaging. Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Richting de heer Stoot, onze fractie heeft oprechte twijfels over deze motie. Aan de ene kant zou je kunnen zeggen vanuit liberaal standpunt, dit moeten jongeren zelf kunnen oplossen. Zelf een Uber, zelf fietsen, zelf oplossen, zelf verantwoordelijkheid. Aan de andere kant geloof ik er ook wel echt in dat dit oprecht de leefbaarheid van de kleine kernen kan verbeteren. Dat jongeren minder snel in steden gaan wonen en in die kleine kernen ook kunnen blijven. Mijn vraag is, richting de heer Stoot vooral, met deze motie doelt hij daarop echt een experiment met bussen die gaan

oefenen met rijden of gaat het hier om een theoretische exercitie waarbij dus eigenlijk geen financiële kosten aan gebonden zijn?

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Dit wijst erop dat we gaan kijken waar het weer mogelijk is om het nachtrekvervoer weer in werking te treden. Dus het zou inderdaad kunnen dat we van nachtbussen gaan rijden. En toch even koppeling naar het liberale, van zelf een Uber regelen. Ik zie dat niet echt als een liberale waarde om zelf een Uber te kunnen regelen. Het is vooral om gewoon toegankelijk te blijven, dat ook de stad en ook om daartussen te kunnen stappen. Maar ook evenementen, de cultuursector, om te werken, wat dan ook. Dat het ook voor de jongeren of mensen uit de regio ook in de nacht bruikbaar is.

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, je zou kunnen fietsen, iemand zou kunnen kiezen om verantwoordelijkheid te nemen en de Bob te worden. Maar dat terzijde. Wat ik me wel afvraag is, nogmaals die steden, Breda, Tilburg en Den Bosch, waar het al heeft plaatsgevonden. Waar we al weten dat het inderdaad een duurder tarief is met een buschauffeur die nachttarief rijdt, twee bewakers, omdat het gewoon veel minder veilig is in die bus. Dus we weten al wat het kost, we weten al wat de effecten zijn. Dus waarom dan nog opnieuw zo'n onderzoek?

De heer **Stoot** (D66): Voorzitter, het is niet per se een onderzoek op de manier waarop we het gaan invullen. Kijk, dat kan erin worden meegenomen, maar het is vooral om weer te kijken hoe we het kunnen herintroduceren. Ik merk dat in de omgeving waar ook ik vandaan kom, Zevenbergschen Hoek, dat heel veel mensen in Breda willen stappen. Dat het nu niet meer gebeurt, omdat het te duur is, dat mensen maar thuis blijven drinken. Een taxi, ik weet het uit mijn hoofd, dat is al 65 euro terug. Dat zijn prijzen, dat kan je jongeren niet echt aan doen. Daarom is het fijn als er weer een goedkoper en veilig alternatief is op dit. En ik hoor ook heel veel, ook uit Tilburg inderdaad, die u ook al aanhaalt, dat daar vraag naar is. En ik vind dus dat we moeten gaan onderzoeken of er weer genoeg vraag is, of er genoeg capaciteit is om dit weer op poten te zetten.

De **voorzitter**: Mijnheer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u, voorzitter. Korte vraag om voor onze fractie ook vooral duidelijk te krijgen. Want bij ons bekruipt nu wel het idee van, mocht er uit deze exercitie komen dat er daarvoor toch wel inzet nodig is van buschauffeurs die eigenlijk overdag zouden rijden. Wij pleiten er niet voor dat de toereiking tot de kleine kernen overdag al achteruitloopt. Dus waar zit daar voor D66 de grens?

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad niet de bedoeling dat de overdaglijnen hier onder gaan lijden. Het is juist als een extra, zodat het circuit van OV ook in de nacht rond wordt gebreed. We gaan hier dus geen spits tijden of wat dan ook op aanpassen. Dat is absoluut niet het geval. Het is gewoon weer kijken, waar is het mogelijk en is het ook nuttig om dit weer te herintroduceren? Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik stond al in de wacht, voorzitter. Ik wilde eerst nog even terugkomen op de ingediende motie die wij, waar ik net ook een discussie over had, een debat samen met de gedeputeerde. Tijdens de behandeling van de perspectiefnota, hebben wij nog een keer nagekeken, heeft de VVD gevraagd aan de gedeputeerde die er nu niet is, of er meerdere varianten bekeken konden worden bij Brainport. Toen heeft de gedeputeerde gezegd, ja, dat gaat gebeuren. Dan vraag ik expliciet nu, waarom dat deze er dan niet onder zou kunnen vallen? Want toen is er wel breed toegezegd dat er varianten bekeken zouden kunnen worden. Dus die vraag wil ik in de tweede termijn stellen. O, ik zat te wachten.

De **voorzitter**: U mag uw zin best afmaken hoor, als er iemand aankomt.

De heer **Buiks** (CDA): De zin was klaar.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Zoals ik hem heb begrepen worden alle mogelijke varianten meegenomen al in de besprekingen die gaan komen. En volgens mij hoeft er dan niet apart een motie te worden ingediend om alle varianten die op het moment van het gesprek in beeld zijn, dus wellicht ook die van deze manier,

om die dan buiten te sluiten. Dus wat ons betreft is daarmee de motie gewoon overbodig en heeft feitelijk in het verleden GS al toezeggingen gedaan om alle mogelijke oplossingen in beeld te houden.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dat gaan we direct horen, mevrouw Lepolder. Want daarnet als u geluisterd heeft, heeft uw gedeputeerde gezegd dat ze deze variant niet gaan behandelen. Dus wat u nu zegt, als dat een toezegging is, dan ben ik het met u eens, dan is de motie overbodig. Maar het antwoord van de gedeputeerde was net wel duidelijk anders.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dan hebben we elkaar anders begrepen, maar in ieder geval vanuit de VVD-fractie hebben wij begrepen dat alle op dat moment op tafel liggende varianten gewoon meegekeken zouden worden. En je zou wel heel jezelf beperken door gewoon niet naar andere goede oplossingen te kijken en je te beperken wat eerder al bekend is. Tot zover.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat er vast zo meteen naar aanleiding van uw bijdrage nog op in.

De heer **Buiks** (CDA): Daar ga ik zeker van uit. Maar ik denk dat wij het eens zijn, mevrouw Lepolder. Als deze variant eronder valt, dan prima. Dan heb ik nog twee punten. Dat de Bestuursrapportage te weinig zegt over de naderende stallen-deadline. Een rood stoplicht dus. Er moeten nog zoveel vergunningen worden afgerond of zelfs nog in behandeling genomen worden. U trekt daar onvoldoende geld en aandacht voor uit in deze Bestuursrapportage. Is het nog steeds haalbaar volgens u om dit allemaal tijdig op te pakken? Met welke termijnen moet er rekening gehouden worden momenteel? En is de deadline volgens u vandaag nog steeds haalbaar met de huidige systemen en onuitgewerkte wetgeving op landelijk niveau? Geef onze agrariërs daar duidelijkheid over. En als laatste, voorzitter, het CDA roept op tot zorgvuldig onderzoek en betere onderbouwing van informatie op grond waarvan voorstellen vooral bij landbouw worden gedaan, zodat we zeker weten dat bij besluitvorming alle relevante punten juist worden meegenomen. We vinden onderbouwing nu nog vaak te dun. Dit zou nog beter moeten plaatsvinden. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Mijnheer Buiks, uw pasje ligt hier nog. Zal ik hem zo mee terugbrengen? Dan verander ik nu naar de heer Nuijten. Voorzitter, ik zal het kort houden. Een korte reactie op de appreciatie van de gedeputeerde op de ingediende motie van mij, BBB, 50PLUS, CDA, Forum en ChristenUnie-SGP. En dat gaat namelijk over dat er mogelijk beweerd wordt dat het zou kunnen betekenen dat dit meer ambtelijke capaciteit zou vragen. Als dat inderdaad zo zou zijn, dan maakt mijn fractie zich oprechte zorgen hoe dan een Burap op dit moment wordt opgesteld. Waarom op dit moment een groene bol groen wordt gemaakt. Als daar inderdaad ambtelijke capaciteit voor nodig zou zijn om die ook te kunnen invullen. Dus dat wilde ik nog tot slot meegeven. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Vanaf de plaats, met uw permissie. Ik wil het college bedanken voor de toezegging om de borden te plaatsen bij het risico brandgevaar bij natuurgebieden in overleg met de terreinbeherende organisaties.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Inmiddels, dank u, voorzitter. Inmiddels is mij ook het een en ander wat duidelijker geworden. Waarvoor dank. Ik zie af van de tweede termijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Als we kijken naar Schiermonnikoog, daar zijn zes meetstations. Volgens het RES-model moest 80 procent van het dier daar geruimd worden.

Nadat een deel van het dier is geruimd, bleek er na nieuwe metingen van de meetstations op het eiland geen verschil te zijn gemeten. De gedeputeerde noemde net de Universiteit van Wageningen. Laat dit nou net de universiteit zijn die concludeert dat verschillen tussen de uitkomst van het rekenmodel en de daadwerkelijke metingen te hoog zijn. Ik citeer Universiteit van Wageningen, elke berekening van RES kwam uit op een andere uitkomst. Vraag aan de gedeputeerde, is dit het uitgangspunt hoe u de natuur wilt herstellen? Door een rekenmodel blind na te gaan wat telkens een andere uitkomst geeft?

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Even drie opmerkingen. De motie 118, geen gif in windmolens, die houden we aan. Vanwege de toezegging die we gehoord hebben, wat er allemaal gaat gebeuren de rest van het jaar. Dan motie 113a van D66, nachtvervoer voor jongeren. Wij zouden het fijn vinden, dan kunnen we hem echt steunen, als daar ook ouderen genoemd worden. En de laatste motie, 115, waar ik iets over wil zeggen, dat is toch weer die meer transparantie met het groene licht systeem. Ik heb eens geïnformeerd, maar er ligt, als ik het goed begrepen heb, er ligt ontzettend veel informatie bij de ambtenaren. En op dat moment wordt er gekozen wat we in die toelichting dan zetten. Oftewel, het is niet zo dat er veel informatie gezocht moet worden, die is er gewoon. Alleen het is een keus van, wat zet je erin. Dus ik begrijp toch nog even helemaal niet waarom er zo moeilijk gedaan wordt. Maar die vraag wil ik nog een keer stellen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw Staten. We schorsen vijf minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, de schorsing zou vijf minuten zijn. De tijd gaat snel. De vijf minuten zijn voorbij. Dus ik stel voor dat we weer gaan beginnen. Het woord is aan de gedeputeerde. En de vergadering is derhalve geopend, heropend.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij heb nog vier kleine puntjes, of heb ik punten. Vragen die al in de tweede termijn, er is een nieuwe motie, 114a, ingediend. Terecht dat de heer Buiks aangeeft, zit er nou licht tussen datgene wat Smeulders de vorige keer heeft gezegd en van Gruijthuijsen nu zegt. Volgens mij bedoelen we alle twee hetzelfde. Maar de heer Smeulders kan het nog beter, dieper toelichten en uiteenzetten. Dus ik zou u willen vragen om 114a, want u heeft die op een aantal kleine dingen, om die aan te houden. Dan ontvangt u een memo van de gedeputeerde die heel helder uiteenzet wat er destijds ook naar aanleiding van de interruptie van de heer Van Nuland heeft aangegeven. Dan komt hij daarop terug en hoe we daar verder op borduren, voortborduren. Dus dat is de variant die ik nu met u wil delen. En dan ook inderdaad op inhoud en op die toezegging die hij dan heeft gedaan. En als dat niet is, want ik haalde in de eerste termijn al aan, we willen daar graag op deze tafels die gebruikelijk zijn met de collega-wethouders over mobiliteit. Er staan nog een aantal zaken in die je bijvoorbeeld hebt over in gesprek gaan met burgemeesters en dat soort zaken. Als u zegt, ik hou hem niet aan, ik breng hem in stemming dan zal dit college helaas deze motie moeten ontraden als appreciatie.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Een verduidelijkende vraag dan, voorzitter. U zegt van, houd hem aan en er komt een memo. Maar de vraag is of nu de variant die vanochtend hier gepresenteerd is, al dan niet meegenomen wordt. Want wat de VVD terecht opmerkt, Smeulders heeft toen gezegd, we gaan breed de varianten meenemen, toen bij de behandeling van de perspectiefnota. En deze variant, valt die er nou wel of niet onder? En u zegt, wacht dat memo maar af. Maar eigenlijk wil ik gewoon duidelijkheid over, en de rest wil ik wel op wachten voor de uitwerking. Ik verwacht niet dat dat vandaar allemaal gebeurt, die uitwerking.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, maar ik ga niet tussen het debatje wat u net met mevrouw Lepolder heeft gevoerd over hoe breed de toezegging is. We gaan alle varianten onderzoeken. En als er over een jaar nog een nieuwe variant voorgesteld worden, gaan we die ook nog meenemen. Dus ik ga en zover wil ik gaan om ook inderdaad mijn collega-gedeputeerde Smeulders ook ruimte geven om zijn toezegging in te vullen. Want dan kan hij ook echt ingaan op deze variant die u via deze motie inbrengt. In

hoeverre hij dat en wij dat dus uiteindelijk ook meenemen of niet. Dus volgens mij zit er niet teveel of helemaal geen licht. Maar ik hoop ook niet dat u nu woorden in mijn mond legt van, gaat hij hem wel of niet meenemen. Ik wil graag gedeputeerde Smeulders de ruimte geven om dat via een memo aan u toe te sturen. En daarom het verzoek om het aan te houden.

De heer **Buiks** (CDA): Maar stel voor nou, gedeputeerde, dat de memo komt en hij zegt, ik neem hem niet mee. Dan moet ik dan opnieuw de motie hier terug inbrengen. Want eerder kan ik er verder niks mee. En het zou toch wel fijn zijn als wij vandaag een motie indienen en waar vorige keer in de perspectiefnota werd gezegd van, we gaan breeduit varianten meenemen, dat u nu kunt zeggen van, we gaan deze daar inpassen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dan kan ik dus ook de variant van mevrouw Lepolder kiezen van dat doen we dus al, dus deze is overbodig. En dus daarom kan ik hem ook ontraden. Dus dat is ook een variant. Maar het is ook een beetje een wat als. Dan hebben wij de methodiek hier in de Provinciale Staten dat wanneer een motie is aangehouden, het vervolg niet naar wens is, dat u dan opnieuw deze motie in stemming brengt. Dat is de normale methodiek, mijnheer Buiks.

De **voorzitter**: Mijnheer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Oké, maar u zegt, ik kan ook de variant van mevrouw Lepolder, dat vind ik ook prima, als die dan daar onder te schare valt. Want dan zeg ik, dan ga ik met de variant van mevrouw Lepolder mee.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): U geeft aan, als ik gedeputeerde Smeulders hoor, dan vallen alle varianten eronder. Dus het is, ik heb net gezegd wat ik heb gezegd. Dus daar hou ik het maar even bij. En het advies van GS is om deze motie aan te houden, mijnheer Buiks.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er werd door de heer Buiks ook een vraag gesteld over de stallen-deadline. Daar is recent een Statenmededeling naar u toegestuurd waarin het college aangeeft dat we op die motie ten opzichte van de stallen-deadline en de commissie MCEN terugkomen als duidelijk is hoe een en ander zich tot elkaar gaat verhouden. Dus als de ministeriële commissie Economie en Natuur daadwerkelijk een ei heeft gelegd. Dan de heer Minkels die aangaf, zijn vraag stelde naar aanleiding van dat ik de Wageningen Universiteit had gebruikt in mijn eerste termijn over het beheer van natuurbeer. Er wordt niet alleen op basis van RES natuurbeheer gemeten. We beheren natuur ook op basis van beheerplannen en daadwerkelijke monitoring en meting van natuur. Naast de modelmetingen van RES en de meting van onder andere het meetnetwerk amoniak natuurnetwerk. Dan ten slotte de verduidelijkingsvraag van de heer Brouwers. Ook daar heb ik zo goed mogelijk proberen aan te geven dat onze mensen echt verwachten. Dus u geeft aan, er is ontzettend veel tekst en daar is dan minder voor nodig. Iemand haalde net aan een mooi citaat, dat kan ik niet zo herhalen. Maar schrijven is schrappen en het heeft meer tijd nodig om kortere zinnen te formuleren. Volgens mij was de heer Hordijk dat als ik me goed herinner. Ja, hij knikt ja. Dus het vraagt toch meer tijd om één, twee, drie zinnen te maken dan nul zinnen, mijnheer Brouwers. Dus in die analogie reageer ik toch even op uw extra vraag rondom de groene stoplichten. En ik zou echt willen zeggen, laten we dat in zijn totaliteit van sturen en verantwoorden meenemen. Want we hebben in het verleden anders de Burap behandeld. Niet als een afwijkingsrapportage, maar als een totaal op dat moment passend in die S&V procesgang hebben we dat anders behandeld. En als we daar nu naar een totaal andere constructie zouden gaan en dus uitgebreider een Burap zouden invullen, dan is dat misschien één punt waarin extra werken zit, maar volgens mij zouden we juist samen naar een verbeteringslag moeten streven. En dat zouden we ook kunnen doen in die context van het begrotingsproces 2026. En daarmee heb ik volgens mij alle vragen deze tweede termijn beantwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee sluit ik de beraadslagingen. Mijnheer Buiks, u moet echt een beetje goed opletten. Ik laat het nu een keer toe, maar ik had ongeveer de vergadering al gesloten. Vooruit.

De heer **Buiks** (CDA): Het tempo lag te laag, voorzitter. Over de motie waar we net discussie over hadden, die wil ik aanhouden. En hij wordt mede ingediend door PVV, BBB en JA21. Dus ik wil hem aanhouden op advies van u. En dan wachten we eerst de memo af.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel. Ik kijk nog even rond. Nee. Voordat ik de vergadering schors voor enkele minuten, dat is vijf minuten, vraag ik de griffier om op de stembel te drukken. En verzoek ik u om uw sprekerspas in de microfoonpost te stoppen. U kent het. En daar te laten tijdens de schorsing. Dan kunnen we ons klaarmaken voor de stemming. Ik verzoek u in de zaal te blijven. Ik schors de vergadering.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik verzoek u allemaal plaats te nemen. Ik heropen de vergadering en we zijn toe aan de stemmingen. Mijn vaste teksten over voor en tegen herhaal ik niet opnieuw, want die heeft u vandaag al eerder gehoord. Dus we gaan meteen over tot de stemmingen. En we gaan als eerste stemmen over de motie waar al aan gerefereerd werd door de heer Brouwers. Motie M90, stimulering van cultuur en vrijetijdsbesteding voor ouderen in Noord-Brabant. Die is vorige keer in stemming gebracht waarbij de stemmen stakten. Hij wordt nu opnieuw in stemming gebracht. Als de stemmen opnieuw staken is hij verworpen. En anders natuurlijk hangt het af van de uitslag. Ten aanzien van, stille graag in de zaal, ten aanzien van motie M90, de stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 24, tegen 26 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Brouwers, Deckers, Damen, Van Dommelen, Van den Broek, Van Eck, Havermans, Hordijk, Van Hulsten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Van Nostrum, Putman, Van Raak, Rijvers, Spapens, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg, Van Zelst.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen? Nee, dat is niet het geval. Dan ga ik naar het Statenvoorstel, de jaarstukken. Als eerste brengen we een amendement in stemming. Amendement A9a, aanbevelingen provinciearchivaris met prioriteit opvolgen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Van den Wildenberg, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Van Eck, Gremmen, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Van Zelst, Zwart.

De **voorzitter**: Dan kom ik bij het ontwerpbesluit 12/25 zelf, de jaarstukken. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 38, tegen 12 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Van den Broek, Brouwers, Buiks, De Heer, Van de Langenberg, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Stoot, Van de Ven, Van Wijk, Van Zelst, Nuijten, Rutjens, Koevoets, Kuiper, Lauwen, Sheikkariem, Putman, Bijl, Deckers, Hordijk, Van Hulsten, Van Eck, Koopman, Van Raak, Spapens, Vossen, Gremmen, Jansen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de moties. Motie M110, budgetmaximum voor extra inhuur. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg, Van Zelst.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Van Eck, Gremmen, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De voorzitter: Ik ga naar motie 111, geen leningen verstrekken zonder onderpand. De stemming is geopend. Ik mis nog een stem. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Van den Wildenberg, Buiks, De Heer, Leeger, Van de Ven, Van Zelst, Minkels, Nuijten, Rutjens, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Sluiters

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Van de Langenberg, Van Miltenburg, Stoot, Van den Broek, Van der Linden, Ludwig, Van Wijk, Koevoets, Kuiper, Lauwen, Sheikkariem, Putman, Bijl, Deckers, Hordijk, Van Hulten, Van Eck, Koopman, Van Raak, Spapens, Vossen, Gremmen, Jansen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart

De **voorzitter**: Motie 112, neem de aanbevelingen van de provinciearchivaris serieus. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 49, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Van Eck, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Van Zelst

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie de PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Twee stemverklaringen, voorzitter. Over motie 111, liever zouden wij zien dat er helemaal gestopt wordt met al die leningen verstrekken. Zoals bijvoorbeeld al die ongedekte checks naar gemeenten die daar allerlei hobby's van bekostigen.

De **voorzitter**: U had er twee.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Motie 112, ondanks de niet-collegiale streek die ons hier geleverd wordt en door de coalitie hier in dit samenwerkingsmonisme, is deze motie in ieder geval beter dan niets.

De **voorzitter**: Ik kijk verder. Ik zie de heer van Zelst.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, met de motie en het amendement over de provinciearchivaris vond ik het voldoende wat GS toegezegd had. En daarom heb ik tegen het amendement A9-2025 gestemd, maar dan stem ik ook tegen motie 112, omdat ik de toezeggingen voldoende vond. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder. BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, motie 111. We weten dat dit ook extra belemmeringen op kan leveren, maar we vinden het wel belangrijk dat ook PS soms benaderd wordt over de eventuele risico's. En motie 112, moeten we toch ook wel zeggen dat we de gang van zaken bijzonder vonden, maar de motie wel op zijn merites en inhoud beoordelen.

De **voorzitter**: Zijn er nog anderen? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we naar de bestuursrapportage. Als eerste gaat er gestemd worden over het ontwerpbesluit Statenvoorstel 13/25, de bestuursrapportage zelf. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 36, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Van Eck, Gremmen, De Heer, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Van Zelst, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 113a, nachtvervoer voor jongeren, van ambitie naar actie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 6 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Van Eck, Gremmen, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Sluiters, Van Zelst.

De **voorzitter**: We gaan naar motie 115, meer transparantie bij groene stoplichten in de Burap. De stemming is geopend. De stemming is gesloten en de stemmen staken, 25 voor, 25 tegen. Dus daar wordt een volgende keer opnieuw over gestemd.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg, Van Zelst.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Van Eck, Gremmen, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 116, schrappen Natura 2000-uitgaven ten gunste van boeren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 5, tegen 45 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Van Eck, Gremmen, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg, Van Zelst, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 117, verlaging motorrijtuigenbelasting. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7 tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Van Eck, Gremmen, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulsten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg, Van Zelst, Zwart.

Hamerstukken

Statenvoorstel 26/25 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 23 mei 2025

De **voorzitter**: Dan hebben we nog een onderwerp waarbij er bij acclamatie gestemd wordt, is de inschatting. En dat is namelijk de lijst van ingekomen stukken van 23 mei 2025. Ik neem aan dat u daarmee akkoord bent. Dat is het geval.

De heer **Langman** (PVV): Voorzitter, stemverklaring.

De **voorzitter**: Oh ja, u heeft groot gelijk. Ik geef nog ruimte voor een stemverklaring. De PVV.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Motie 113a, nachtvervoer, hebben wij tegengestemd omdat er nu al buschauffeurs uit het buitenland worden ingevlogen om de dienstregeling overdag op orde te krijgen. En daarbij zal bij een nachtbus ook extra beveiliging moeten worden geregeld, want met een bus vol dronken passagiers en mogelijk ook onder invloed van drugs is het wachten op ernstige incidenten. Dank u wel.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Rutjens** (JA21): Twee stemverklaringen, voorzitter. Bij motie 117, we vonden de techniek een beetje ingewikkeld, maar verlagen van belastingen eigenlijk altijd wel een goed idee, vandaar dat we voor hebben gestemd. En motie 116 hebben we tegengestemd. We vinden het heel goed om die Natura 2000-uitgaves te schrappen, maar dan niet dat geld weer aan andere mensen uit te geven. Dus laten we dat vooral niet doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er nog anderen met een stemverklaring? SP.

De heer **Van Raak** (SP): Over de motie met de nachtbus, wij hebben voorgestemd, ondanks dat wij ons groot zorgen maken over inderdaad het aantal buschauffeurs dat inzetbaar kan zijn, kan dat ook een conclusie zijn die uit de gesprekken volgt. Dus hebben wij toch voorgestemd, uit sympathie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er nog anderen? Ja, Lokaal Brabant. Nog even aandacht, dames en heren.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Wij hebben ook de motie gesteund over de nachtbussen. Wij vinden het geweldig dat er weer nachtbussen gaan rijden. Zeker om de dorpen weer van een busvoorziening te voorzien. Jongeren zijn gewoon heel erg belangrijk. Ook voor de dorpen, voor de dorpen-stadverbinding. En het is ook leuk dat er ook nog ouderen mee mogen.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval.

Sluiting

De **voorzitter**: We komen dus inderdaad nu wel aan het einde van de vergadering. Bedankt voor ieders inbreng. We zien elkaar weer op vrijdag 27 juni in ieder geval bij de volgende PS-vergadering. Laat uw pasje en uw sprekers- en stempas liggen. U weet het, er is een drankje buiten de zaal in de Statenlounge. Een goed weekend toegewenst. Ik sluit de vergadering en ik zou u volgende keer willen vragen het fatsoen te hebben om te blijven zitten totdat ik uitgesproken ben. Dank u wel.